

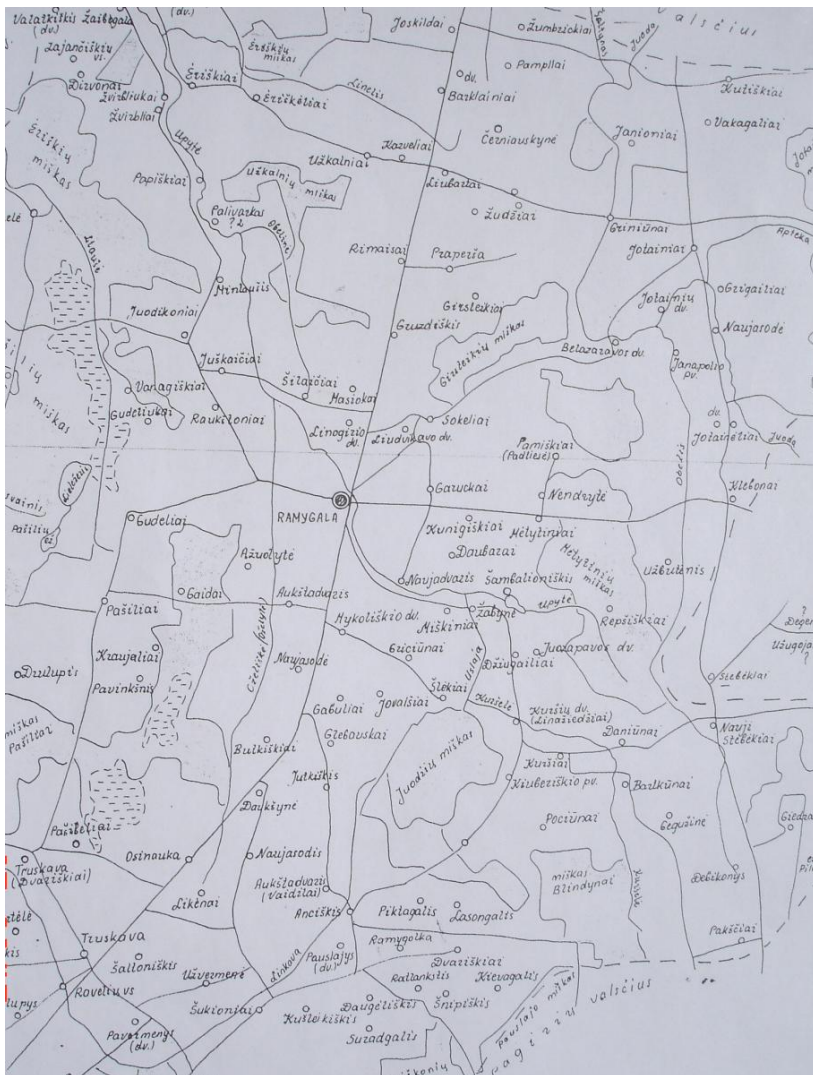
VYTAUTAS MIŠKINIS

IŠ VARGO Į ŽMONES

Miškinių- Maldeikių šeimų pėdsakai

2015 m.

Ramygalos valsčius 1923 m.

TURINYS

Pratarmė	4
Pirmoji dalis. Miškiniai	
1.1 skyrius. Repšiškių kaimas ir jo aplinka 1940-1960 m.	6
1.1.1 Partizanų Vyčio apygarda	18
1.1.2 Petras Blieka, partizanų vadas	26
1.1.3 Iš kun. Antano Juškos dienoraščio	29
1.1.4 Albertas Miškinis. Mano vaikystės kryžius	50
1.2 skyrius. Petras Miškinis ir Ona Miškinienė	53
1.3 skyrius. Kunigas kanauninkas Povilas Miškinis	77
1.4 skyrius. Kunigas Julijonas Miškinis	101
1.5 skyrius. Albertas Miškinis, signataras	118
1.6 skyrius. Vaclovas Miškinis, profesorius, habilituotas daktaras	140
1.6.1 Vaclovo Miškinio vaikystės dainos	155
1.7 skyrius. Leonardas (Zenonas) Miškinis, inžinierius	167
1.8 skyrius. Juzefa Miškinytė- Gustevičienė ir jos šeima	184
Antroji dalis. Maldeikiai	
2.1 skyrius. Maldeikių šeima	196
2.2 skyrius. Petras Maldeikis- pedagogas, rašytojas	201
2.2.1 Juozas Girnius. Pedagogas Petras Maldeikis	207
2.2.2 V.V.Toločka. Įžymus pedagogas Petras Maldeikis	216
2.2.3 V.V.Toločka. Krepšininkų viešnagė Aklųjų institute	217
2.3 skyrius. Marijona Maldeikytė- Kadžienė	225
2.3.1 Bronius Kadžys	226
2.3.2 Marijonas Kadžys	229
2.3.3 Vladas Kadžys	230
2.3.4 Antanas Kadžys	231
2.3.5 Stanislava Kadžytė- Valikonienė	233
2.3.6 Antano Kadžio laiškas Genocido centrai	234
2.4 skyrius. Jurgis Maldeikis, Julė Maldeikytė, Kazys Maldeikis, Karolina Maldeikytė- Janėnienė	247
Epilogas	254

*Nėra nė vieno žmogaus be praeities. Ir nėra
nė vieno žmogaus, kuris atsimintų ją visą.*

Petras Dirgėla

PRATARMĖ

Stebėdami žmonių likimus, dažnai pamąstome, kodėl žmonėms susiklostė toks ar kitoks gyvenimas. Vieniems, žiūrėk, vargo vakarienė, bėdos, nelaimės puola voromis, viena paskui kitą. O, kaip seni žmonės sakydavo, „Viena bėda- ne bėda, o jei kelios- ir žmogų suėda“. Kitiems, žiūrėk, bėdos nelimpa, iš jų išsikapanoja ir žmogus nukeliauja savo gyvenimo keliais pakelta galva. Gal jam likimas palankus, gal Dievas padeda, gal pats savyje turi kažkokios paslaptingos jėgos ir šviesos, kuri veda teisingu likimo keliu, nors dažnai ir vingiuotu. Tiesių kaip styga kelių nėra, nebūna ir gyvenime- randi daug sankryžų, kuriose turi apsispręsti pats, kur sukti, grįžti ar vykti toliau, gerai nežinant, kas laukia ateityje.

Ši knyga skirta pasidairymui po eilinę ir neeilinę **Petro Miškinio** ir **Onos Maldekytės- Miškinienės** šeimą, užauginusią penkis sūnus: Povilą Miškinį, kunigą, kleboną, Panevėžio vyskupijos kanauninką, ilgametį Biržų dekanato dekaną; Julijoną Miškinį, kunigą, Kuršėnų kleboną ir Šiaulių dekanato dekaną, dabar altaristą; Albertą Miškinį, Lietuvos Nepriklausomybės akto

signatarą; Vaclovą Miškinį, profesorių, habilituotą technologijos mokslų daktarą, Lietuvos energetikos instituto ilgametį laboratorijos vadovą, Lietuvos energetikos strategijos keleto redakcijos projektų vieną iš autorių, daugelio mokslinių straipsnių ir keleto knygų autorių; Leonardą Miškinį, inžinierių, verslininką.

Šie visi vyrai gimė ir augo Ramygalos valsčiuje (rajone, apylinkėje), Repšiškių kaime, sodyboje, apsuptoje miškų, statytoje dar jų senelio Andriaus ir tėvo Petro Miškinų. To kaimo žmonės visada priklausė Ramygalos šv. Jono Krikšytojo parapijai, dabar- Panevėžio rajonas.

Detaliau pasidairius po giminę pasirodė, kad jų mama kilusi iš netolimo Bartkūnų kaimo (Ancišio parapija, dabar- Kėdainių rajonas), iš daugiavaikės šeimos. Mamos Onos du broliai ir sesuo buvo išvežti į Sibirą, o mokytas brolis Petras Maldeikis, iki karo dirbęs Kauno Aklųjų instituto direktoriumi (vedėju), karo metu Kauno mokytojų seminarijos direktoriumi, sėkmingai laiku pasitraukė į Vakarų, gyveno JAV, Čikagos priemiestyje, parašė eilę filosofinių ir pedagoginių knygų (iki karo ir po jo), Amerikoje parašė ir išleido stambią filosofinę studiją apie Europos ir Amerikos pedagogikos skirtumus. Stambiausia ir reikšmingiausia studija- apie ministrą, Lietuvos žemės reformos autorių, krikdemų lyderį, kunigą, prelatą Mykolą Krupavičių.

Miškinienės Onos sesuo Marijona buvo ištekėjusi už Jono Kadžio, gyveno Užuraisčių kaime (Ancišchio parapija), Jonas pokario metais buvo enkavedistų nukankintas, miške žuvo ir jų sūnūs Bronius Kadžys bei Marijonas Kadžys. Jų sodyba sunaikinta. Bronius Kadžys įėjo į Lietuvos partizanų Vyčio apygardos pirmojo štabo sudėtį.

PIRMOJI DALIS

1.1 skyrius. REPŠIŠKIŲ KAIMAS IR JO APLINKA 1940-1960 M.

Repšiškių kaimas, kuris dabar likęs tik žemėlapiuose, o natūroje yra tik ariami laukai, buvo Ramygalos parapijoje, seniūnijoje (Panevėžio rajono savivaldybė), prie Mėtytinių miško, kokie 6 km nuo miestelio. Kaimyniniai kaimai- Mėtytinių kaimas (už miško į Ramygalos pusę), Stebėkiai (kai kur Stebeikiai, už miško į Vadoklių- Pagirių pusę), Šambalioniškio kaimas (į Kuršių- Ramygalos kelio pusę), Džiugailių kaimas su jame buvusiu Džiugailių (sename žemėlapyje pažymėtas kaip Juozapavos) dvaru.

Iš raisto tarp Džiugailių kaimo ir Repšiškių išteka toks upelis, kuris ties Šambalioniškiu patvenktas ir jo tvenkinys sudaro gerą vietą maudytis, žvejoti, poilsiauti ramygaliečiams, nes arti Ramygalos nėra natūralių ežerų, visus laukus Viešpats, atrodo, darė su liniuote- nei kalnų, nei pakalnių, nei ežerų. Aišku, buvo labai daug balų, bet jos jau numelioruotos, t.y. nusausintos, pagerintos. Tas upelis ar griovys ties Ramygala pradeda vadintis upe, kurios pavadinimas nuo seno gražiai atitinka jos esmę- Upytė, toliau vinguriuoja pro Ėriškius, ten papildoma dirbtiną tvenkinį ir nubėga pro vieną seniausių Lietuvos miestelių Upytę į Nevėžį.

Būtų netikslu sakyti, kad apie Ramygalą- vien lygumos. Pati Ramygala išsidėsčiusi ant gražaus kalnelio ir ant jo apie 1910 m. baigta statyti aukšta, graži, didelė Ramygalos šv. Jono Krikštytojo bažnyčia, kuri matosi iš toli. Aišku, priklauso nuo žiūrėtojo akių aštrumo.

Ramygalos parapijiečiai labai didžiuojasi, kad Ramygala atsiradusi anksčiau už Panevėžį. Mat, rastas archyvuose raštas, kad Lenkijos karalius ir Lietuvos didysis kunigaikštis Aleksandras Jogailaitis (valstybę valdė 1501- 1506 m.) 1503 m. rugsėjo 7 d. raštu įpareigojo Ramygalos kleboną įkurti bažnyčią (filiją) netoli Nevėžio ir Lėvens santakos, nes ir ten jau atsiranda krikščionių. Tam tikslui karalius ir didysis kunigaikštis

padovanojo žemės sklypą. Tai ir buvo Panevėžio miesto pradžia. Ramygala pirmą kartą paminėta Livonijos kronikoje 1370 m. (*Livonijos ordino riteriai puolė Upytę ir pasiekė Ramygalą*).

Šiais laikais panevėžiečiai Panevėžio centre pastatė gražų paminklą minėtam kunigaikščiui kaip miesto įkūrėjui.

Kodėl pradėjau nuo Ramygalos? Todėl, kad visais laikais Repšiškių gyventojų traukos centras buvo Ramygala: čia ir bažnyčia, ir mokykla, ir valdžia, ir turgus bei parduotuvės. Per Ramygalą eina ir kelias į tolimesnius miestus- Panevėžį ar Kėdainius, o į Žolinės atlaidus Krekenavoje nuvyksi tik per Ramygalą. Apie Ramygalos svarbą liudija ir tokie faktai: Lietuvos Respublikos prezidentas Antanas Smetona 1927 m. buvo atvykęs su visokiais gražiai pasipuošusiais adjutantais ir kitais lydinčiais asmenimis atidaryti Ramygalos gimnazijos, net kalbą iš jos balkono pasakė. Kitą kartą Ramygaloje prezidentas 1936m. apsilankė ir plento Ramygala- Panevėžys atidaryme. Gal turėjo įtakos ir iš Ramygalos krašto kilę Masiliūnai, švietimo ir susisiekimo ministerijų tarpukario metu aukšti pareigūnai.

Jeigu eisi ar važiuosi miško keliuku iš Repšiškių per Petro Miškinio kiemą tolyn nuo Ramygalos, reikės pravažiuoti giliai miške pasislėpusią Šlekių sodybą, o toliau, pralindus mišką, jau Stebėkių kaimas, išėjimas prie Klebonų- Pagirių arba Velžio-

Pagirių vieškelio. Bet ten jau Vadoklių valsčius ir Vadoklių parapija, tad ir ryšiai su už miško esančiais gyventojais- silpni.

Tie Šlekliai, miške varganai gyvendami, atrodė visai sulaukėję. Kažkuris iš jų kalbėjo „Aš netikiu Dievą“. Aišku, kaime tai buvo labai drąsu. Į klausimą „Tai kaip po mirties tave palaidoti?“ atsakė: „Atveskit arklį ir išvilkit už kojos“. Simono Šlekio šeima apie 1948 metus pervažiavo gyventi į Stebėkius, į ištuštėjusią Kiškių sodybą.

Vėliau tų Šlekių vienas sūnus baigė medicinos mokslus, buvo ilgametis Panevėžio poliklinikos vyriausiasis gydytojas.

Jei iš Repšiškių trauktumėm per mišką Ramygalos link, reikėtų kirsti miško gabalą, jame praeiti pro beržą su kryželiu, šalia Prano Rasiulio sodybos pereiti bevardį upelį, *anuo keliu* tarp Stasienės (kitaip-Antosės) ir Mykolo Miškinio sklypų pasiekti balas, jas įveikti, kaip ir Benadienės tiltą per Upytės dešinį intaką, o toliau- Kunigiškių kaimą, kuriame tarp Lyberio Karolio ir Rasiulienės (arba *amerikono*) sodybų pasiektume Vadoklių- Ramygalos vieškelį, o juo belikę tik kokie 3 km iki Ramygalos miestelio. Aišku, iki to vieškelio būdavo sunkiausia prasibrauti žiemą, vėlų rudenį ir ankstyvą pavasarį. Pačiu žvyruotu vieškeliu- jau gerai, bet nuo pravažiuojančiųjų vasarą kyla baisūs dulkių debesys, o ankstyvą pavasarį, kol įšalas lenda iš kelio, atsiranda gūbriai ir duobės. Kelininkai tam laikui vieškelį

skersai užtverdavo kartimis, kad sunkesnis transportas nesugadintų kelio. Vasarą moterys į bažnyčią eidavo basomis, žolės takeliu šalia vieškelio, batus apsiaudavo tik perėjusios Upytę, įeidamos į Ramygalą. Vyrai kažkodėl buvo *mandresni*, visą kelią eidavo, o vėlesniais laikais dviračiu važiuodavo, apsiavę batus jau namie.

Šambalioniškio kaimas nedidelis, tik Lyberių, Samsonų ir Paliliūnų sodybos. Iki tvenkinio suformavimo šalia buvo didelė Upytės griova, kitoje griovos pusėje sodybos nesistatė. Toje griovoje buvo bent dvi brastos, per kurias buvo galima pervažiuoti arkliais kinkytu vežimu. Prieš karą ten buvo įrengti ir tiltai, bet tankai juos sulaužė.

Džiugailių kaimas nemažas, nes ir dvaras buvęs, ir kolūkio, brigados centras. Už to kaimo- dar Užkuraičių sodyba ir jau kitas gyvenimas- Kuršių su buvusiu dvaru, Daniūnų, Bartkūnų kaimai, kurių gyventojai kaip nori, taip prisistato: vieni kaip Ramygalos, kiti kaip Anciškio, dar kiti- net Vadoklių parapijonys. Žiūrint, iš kur kilę tėvai. Jie taip pat turi savo vieškelį į Ramygalą. Iš Kuršių kilęs ir Povilas Pečeliūnas, disidentas, politinis kalinys, pirmasis atkurto Lietuvos Demokratų partijos steigėjas. Iš neturtingų. Sako, kad du broliai Pečeliūnai labai norėjo mokytis gimnazijoje, bet turėjo tik vienas kelnes dviems. O gal tai geras skiepas valiai ugdyti? *Per aspera ad astra*- per kančias į žvaigždes.

Mėtytinių ir Kunigiškių kaimų vienkiemiai susiformavo tarpukaryje gyventojams bėgant iš Dubarų gatvinio, caro laikais formuoto kaimo, kuriame buvo ulyčia, rėžiai, servitutai.

Kaimyninių kaimų gyventojai suvarydavo į vieną bandą savo karves, jas ganydavo po Mėtytinių mišką, atsigerti ir poilsio, atrajoti nuvarydavo prie Degsnio balos. Ganyti reikėdavo sodybų atstovams pagal grafiką. Į bandą atveddavo Petro Miškinio, Mykolo Miškinio, Pakelčių, Šukių, Nemanių, Rasiulio, Samsono, Paliliūno, Liberių, Pečeliūnų, net Karalevičiaus, Balakauskų sodybų karves. Vakare, prieš jas atsiimant, jaunimas, įbedęs porą pagalių (vartai), įnirtingai žaisdavo futbolą. Kitas piemenų žaidimas: įbedę pagalį su šaka, ant jos pakabina kablį ir visi iš tam tikro atstumo lazda mesdami, stengiasi jį numušti. O per Sekmines piemenys nupindavo iš pievų gėlių vainikus, juos uždėdavo karvėms ant ragų, vakare iš karvių šeiminių tikėdamiesi sulaukti ko nors skanaus- uogienės ar blynų. Ir sulaukdavo.

Dažnai miške girdėdavosi ir daina:

Tykus vakars be vėjo, be vėjo

Lakštingala čiulbėjo, čiulbėjo.

Po beržyną vaikščiojau, vaikščiojau,

Bėro žirgo ieškojau, ieškojau.

|Bėro žirgo neradau, neradau,

Tik mergelę sutikau, sutikau.

Labas vakars, mergele, mergele,

Ar nematei žirgelio, žirgelio?

Matyt mačiau žirgelį, žirgelį,

Savo tėvo dvarely, dvarely.

Arba per gegužines, šokius, armonikai pritariant skambėdavo:

Ar aš tau sese, nesakiau,

Gražių žodelių netariau,

Nušluok kiemelį subatoj,

Atjos bernelis nedėlioj.

Atjojo broliai septyni,

O jų tarnaičiai devyni.

Pririšo žirgus prie tvoros,

Prie lelijėlės ir rūtos.Ir t.t.

Gana smulkiai minėtų kaimų butis apie 1950- 1960 m. aprašyta **Vytauto Miškinio** knygoje „**Pėdsakai**“ (2013 m., spausdinta Panevėžio spaustuvėje,200 psl.). Bus aprašyta ir paruoštoje, bet sunkiai besibraunančioje į gyvenimą monografijoje „**Ramygalos valsčius**“, kurią rengia „Versmių“ leidykla, Vilnius.

Labai įdomu stebėti kaimo žmonių gyvenimo būdą, technologijas, elgesį, papročius įvairiais laikotarpiais.

Mikalojaus Katkaus, kilusio ir pragyvenusio didžiąją gyvenimo dalį kaime prie ne taip tolimo nuo Ramygalos Krakų miestelio, knygoje „**Balnos gadynė**“ (1965 m., „Vaga“, Vilnius, 630 psl.) detaliai aprašytas kaimo gyvenimas 1860- 1910 m. Sekantis periodas- apie 1910- 1915 m. gražiai, vaizdžiai, tiksliai aprašytas Krekenavos apylinkių mokytojo **Broniaus Antanaičio** knygoje „**Vaikystė Oreliuose**“ (1992 m., „Alka“, Vilnius, 168 psl.).

Įdomu, kad tikrai esmingai kaimo žmonių įpročiai ir gyvenimo būdas pasikeitė tiktai apie 1960 m., atsiradus daugeliui prieinamai elektrai, traktoriams, kombainams, automobiliams.

Repšiškių kaime buvo Petro ir Onos Miškinių sodyba, kurios gyventojai aprašyti šios knygos pirmojoje dalyje.

Tame pačiame kaime dar buvo bene trys Kraujelių sodybos. Vinco Kraujelio žmona sirgo nuomariu (epilepsija), labai gražiai jie sugyveno, bet kartą žmoną ištiko priepuolis, kai ji buvo prie *sodželkos*, įkrito į ją ir nuskendo. Po to Vincas, pravarde Repšiškių Vincas vienas augino dvi dukras, Bronę ir Marytę.

Kraujelis Mykolas turėjo dukrą ir du sūnus. Dukra Anastazija (Nastė) nutekėjo į Stebėkius, vienas sūnus išėjo į mišką ir ten žuvo, jaunesnis sūnus mirė dar jaunystėje.

Gal spalvingiausia buvo Broniaus Pratusio sodyba, kurios šeimininkas, palikęs žmoną, dukrą Alpunę (Alfoną) ir sūnų Antaną, žuvo kaimyninio Nendrytės kaimo vėjo malūne, pas

Juožą Paliliūną. Be našlės, kartu gyveno ir jos motina. Ta sako: „Kai atvažiuos jaunikis, sakyk, kad man 35 m., o tau- 28 metai amžiaus.“. Taip norėjosi ištekėti.

Iš kažkur atsirado Jonas Pečeliūnas (gal nuo Šilų?), vedė našlę, pradėjo šeiminkauti. Visi kaimyniniai kaimai juokėsi iš jo nevykusio elgesio. Kalbėjo pabrėžtinai pagal lietuvišką gramatiką (kelias klases gal buvo lankęs). Žinia, vietiniai gyventojai kalbėjo sena vietine šnekta, Jablonskio nemačiusia. Greitai atvykęs gavo pravardę Specialiai, nes vietiniai kaimiečiai tokių žodžių nenaudojo. Po to, išgirdus, kad jis yra gyvenęs kažkur Fabijoniškių kaime, žmonės jį „pakrikštijo“ Sebastijonu. Tai- aliuzija į Visų šventųjų litanijos eilutę: „Šventieji Fabijonai ir Sebastijonai, melskitės už mus“. Pastatė didelį vėjo malūną kieme- tas nesisuka, nes vėjo nėra, sodyba vidury miško. Ardė, suradęs nuo karo laikų likusį kažkokį daiktą- sprogo rankose, išmušė akį, nutraukė kelis pirštus. Paskui vaikščiojo su stikline akim. Pasakojo:

-Įsidėjau į *šniirpštoką*, norėjau *macenzo* atsipjauti ir sprogo.

Tas macenzas- tai misingis arba žalvaris.

Patefoną ir vieną plokštelę turėjo.

Taisydavo laikrodžius. Pilnos kišenės laikrodžių ir ant rankų bent du, bet klausia:

-Kiek dabar valandų?

Gavęs atsakymą, sako:

-Ir pas mane tiek pat.

Per kaimo suėjimus žmona turėdavo sėdėti nudelbusi akis žemyn. Už žvalgymąsi į svetimus vyrus tas Sebastijonas žmoną mušdavo.

Pjaudamas šieną su kaimo vyrais sako:

-Šiandien buvau pas žmoną nuėjęs.

Nors buvo beveik bemokslis, vaikams sakydavo buvęs *aviacijos leitenantėliu*. Gyrėsi:

-Aš gimtiniėje pastačiau rūmą, medžiagas pats susinešiau.

Kai kažkas iš Repšiškių gyventojų pamatė tą „rūmą“, juokėsi: iš karčių suręstas pastatėlis, apdrėbtas moliu ir šiaudais.

Mokykloje vaikai šnekėdavo, kad Sebastijonas atomą išrado.

Nusipirko motociklą- *kledarą*, daugiau stumdydavo, negu važiuodavo. Kartą žiemą užsidėjo maišą cukraus, kol iš Ramygalos parvažiavo, maišas liko tuščias.

Ramygaloje sėdėjo kioske, supirkinėjo antrines žaliavas- skudurus, kaulus. Pardavinėdavo vaikams balionus.

Šalia Repšiškių esantis Mėtytinių miškas tiko ne tik avelėms, teliokam, karvėms ganyti, grybauti, riešutauti, malkas ruošti žiemai.

Jis nusidriekia pro Stebėkius į Pagirius, siekiasi su Užulėnio miškais. O ten pokaryje įsikūrė Lietuvos partizanų Vyčio apygardos štabas.

Tas miškas pro Vadoklius driekiasi ir į Raguvos- Šilų miškus, o pro Jotainių mišką išeina į didžiulius Krekenavos miškus. Tai vis Vyčio apygardos veikimo teritorija. Už Panevėžio, link Kupiškio Žalioji giria buvo jau kitos apygardos veikimo zona. Norėdamas geriau supažindinti su kaimo tarp miškų pokario gyvenimo aplinka, siūlau pasiskaityti įvairiuose šaltiniuose publikuotą medžiagą (žiūr. šio skyriaus 1.1.1- 1.1.4 priedus).

Paminklas pokario aukoms Ramygalos centre. Autorius Kazimieras Kisielis. Žuvusių partizanų sąrašo pradžia. Žemiau-Ramygalos gimnazijos senasis pastatas.

Miškinių šeima apie 1957 metus. Sėdi tėvai Ona Miškinienė, Petras Miškinis. Stovi sūnūs Leonardas, Julijonas, Povilas, Albertas, Vaclovas

1.1.1 Partizanų Vyčio apygarda

Gintaras Vaičiūnas. Vyties apygardos apžvalga. Laisvės kovų archyvas. Vyr. red. D. Kuodytė. Kaunas, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, 1994. T.10 Sutrumpinta

Pradžiai- dėl termino partizanai. Pokaryje šis žodis nebuvo naudojamas, jis atsirado žymiai vėliau. Pokaryje vyrai, išėję į mišką slapstytis, o vėliau ir kovoti, buvo vadinami miškiniais, žaliūkiais. Skrebai ir rusų valdžia juos vadino banditais. Vietos gyventojai vengė žodžio „partizanas“, nes vokiečiai taip vadino raudonuosius partizanus.

Pirmieji partizanų junginiai Panevėžio krašte kūrėsi 1944 m., antrosios sovietų okupacijos pradžioje. Jų būriai buvo pakankamai judrūs. Kadangi nuolatinių gyvenamųjų slėptuvių neturėjo, įvykdyti atskirų operacijų partizanai susitelkdavo tik esant reikalui. Po to vėl kuriam laikui išsisklaidydavo po gimtąsias sodybas. 1944 m. rugpjūtyje Panevėžio krašte jau minimi tikrieji partizanai. Pamažu formavosi ir jų apygardos.

1944 m. Ukmergės apskrityje buvo sukurti Lietuvos Laisvės Armijos (LLA) partizanų rajonai. LSSR saugumo komisarui gen. Efimovui vietos NKGB organų specialiame pranešime rašoma, jog jau 1944 m. gruodžio mėnesį Siesikų, Pagirių, Taujėnų, Raguvos, Ramygalos ir Vadoklių valsčiuose įkurta apygarda Vytis.

Žinoma, kad jai vadovavo Lietuvos kariuomenės kapitonas, LLA narys Juozas Krikštaponis, o štabo nariai buvo partizanai Antanas Danyla- Kernius, Bronius Eglinskas, Marijonas Smetona, Jonas Dambrauskas, Juozas Survila- Šarūnas, Bronius

Kadžys- Vytautas. Pasak liudininkų, Vyčio apygardos įkūrimo dokumentus J. Krikštaponis laikė paslėpęs obelyje, savo tėviškėje Užulėnyje. Jie ten išbuvo iki 1954 m. rugpjūčio mėn. Tačiau, susidarius pavojingai situacijai, buvo sunaikinti.

Iš archyvų duomenų matyti, kad jau 1944 m. antrojoje pusėje Panevėžio krašte veikė 555 partizanai. Pirmą ryškesnę jų kovą įvyko 1944 m. spalio 3 d., kai Prano Kecioriaus- Fiurerio vadovaujamas partizanų būrys užpuolė Vadoklių miestelio policijos būstinę. Tada pavyko išvaduoti areštiniėje buvusius suimtuosius, vengusius tarnybos sovietų okupacinėje kariuomenėje.

Prievartinė mobilizacija į ją 1944 m. rugpjūčio- 1945 m. gegužės mėn. tapo sudedamąja Lietuvos gyventojų teroro dalimi. Panevėžio krašto vyrai taip pat turėjo eiti tarnauti į Sovietų armiją. Žinoma, kad 1944 m. rugsėjo 10 d. jų paimta 280. Dažnai jaunuoliai buvo ir suimami. Vien tų pačių metų rugpjūčio 30 d. areštuoti 35 žmonės.

Kaip gausiausi partizanų, to meto sovietiniuose dokumentuose minimi keli Panevėžio krašto valsčiai: Ramygalos, Vadoklių, Šimonių, Viešintų ir Troškūnų. 1944 m. Raguvos ir Vadoklių apylinkėse veikė minėto J. Krikštaponio, apie Ramygalą- Antano Krištanaičio, o Krekenavos ir Ramygalos vlsč.- Mykolo Kraujelio būriai. Nuo pat kovos pradžios tarp Šilų, Traupio, Levaniškio ir

Šapio kaimų esančiuose miškuose buvo įsikūrę Antano Žilio-Žaibo vadovaujami partizanai.

Pirmaisiais metais Ramygalos vlsč. veikė vienas didžiausių apygardoje Antano Užkuraičio būrys, jame buvo apie 150 partizanų. Nuo 1944 m. rudens kovojo Petro Pakšio – Mokytojo vadovaujami vyrai Ramygalos, Naujamiesčio, Krekenavos, Panevėžio vlsč. Buvo suorganizuotas Stasio Eitminavičiaus-Rūpužėno partizanų būrys. Pastarasis ginkluotos kovos pradžioje buvo vienas didžiausių visoje apygardoje. Vėlesniais metais iš jo būrio išėjo ir toliau tęsė kovą Alfonsas Vaičiūnas- Parašiutas, atkurtosios Vyčio apygardos vadas Bronius Juospaitis-Direktorius ir kiti.

Nuo 1945 m. Pagirių ir Ramygalos vlsč. teritorijose veikė Jono Požerskio- Tėvo ir Vlodo Railos- Mykolaičio vadovaujami būriai. Žinoma, kad 1944 lapkričio 12 d. Ramygalos valsč. M. Kraujelio būrio partizanai nušovė tris, o tą pačio metų lapkričio 18 d. Raguvos vlsč. Narbučių k. J. Krikštaponio būrio partizanai- du sovietų kariškius.

Sovietinė valdžia represijoms prieš partizanus ir jų šeimos narius vykdyti kūrė naikinamuosius būrius. Panevėžio krašte iki 1944 m. gruodžio turėta 16 tokių būrių. Jiems priklausė 572 kovotojai (*skrebai*). 1944 m. gruodžio 8 d. į Panevėžį veikti prieš partizanus atvyko 95-asis pasienio pulkas. Jame tarnavo 1277

kariškiai, vadovaujami plk. Skorodumovo. Karo komendantūros įsteigtos Vadoklių, Subačiaus, Viešintų, Troškūnų ir Šimonių valsčiuose.

Atkakli partizanų kova tęsėsi ir 1945 m. Vieną sausio naktį Ukmergės apskrities Taujėnų vlsč. miškuose sovietiniai daliniai apsupo 40-ties vyrų J. Krikštaponio ir 130-ties vyrų S. Eitminavičiaus- Rūpužėno partizanų būrius. Pastarasis veikė Krekenavos krašte, bet tuo metu buvo atėjęs į Lėno miškus susitikti su apygardos vadu. Ankstų rytą prasidėjusios atkaklios kautynės truko ne vieną valandą. Per jas žuvo pirmasis Vyčio apygardos vadas J. Krikštaponis ir rinktinės štabo narys J. Pakėnas. Iš liudininkų atsiminimų matyti, kad partizanų slėptuvės vieta buvo išduota.

Pirmuoju Vyčio apygardos vadu karininką J. Krikštaponį laikė po jo vadovavimą apygardai perėmęs Danielius Vaitelis-Briedis.

D. Vaitelis- Briedis dar 1944 m. spalio 23 d. vadovavo stambiai Pagirių – Vaivadiškių operacijai. Ją vykdant pultas Pagirių miestelis ir Vaivadiškių dvaras: išvaduoti 3 suimtieji ir sušaudyti 3 okupacinės valdžios kolaborantai. Apygardos vadas D. Vaitelis- Briedis veikė įvairiais būdais. Jis diplomatiškai vesdavo derybas su naikinamųjų būrių kovotojais. 1945 m. balandžio 17 d. net 23 Pagirių naikinamųjų būrių kovotojai su

ginklais (1 kulkosvaidis, 3 automatai, 14 šautuvų, daug šovinių) perėjo į partizanų pusę. Šio apsisprendimo iniciatorius Vladas Jakas, buvęs Lietuvos puskarininkis.

Vienos didesnių kautynių Vyčio apygardoje įvyko 1945 m. vasario 17 d. Skilvionių miške, už 7 km nuo Krekenavos. Čia buvo susitelkęs apie 40 partizanų būrys. Šiose kautynėse pagal sovietinių okupantų ataskaitas nukauti 38 partizanai, vienas suimtas. Iš tiesų žuvo mažiau- 22 partizanai.

1945 m. gegužės 1 d. partizanai puolė Siesikų miestelį. Be kitų, operacijai vadovavo ir pats apygardos vadas D. Vaitelis. Dalyvavo ir A. Žilio- Žaibo būrio partizanai.

Vyčio apygardoje ypatingai anksti, jau 1945 m. vasarą, pradėjo veikti agentų smogikų būriai. Jie vykdė provokacijas partizanų vardu. Tačiau smogikų veiklos sfera negalėjo būti labai plati, todėl 1945 m. birželį į Panevėžį kovoti su partizanais perkeltas 25-tasis šaulių pulkas, kuris įsikūrė Elektros g. 15. Jis priklausė 4-ajai NKVD šaulių divizijai, vadovaujamai generolo P. Vetrovo.

1945 m. partizanus nuoširdžiai rėmė Panevėžio apskrities ir miesto gyventojai. Pavyzdžiui, Panevėžio miesto ligoninėje gydėsi 50 asmenų su šautinėmis žaizdomis. Chirurgijos sk. vedėju tada dirbo gydytojas Albertas Gocentas. 1945 m. spalį jis suimtas ir nuteistas Sibiro lagerių.

Vyčio apygardai vadovavęs D. Vaitelis, kaip ir dauguma būrio vadų, griežtai pasisakė prieš partizanų legalizavimąsi. 1945 m. spalio 9 d. nušauti trys, o vienas partizanas sužeistas už tai, kad paliko būrį.

Pagal surinktus duomenis, 1945- 1948 m. Vyčio apygardoje rašytinių įsakymų ir instrukcijų leidžiama nebuvo. Apygardos vadas D. Vaitelis, jo pavaduotojai J. Survila ir P. Blėka- Plerpa lankydavosi partizanų būriuose ir duodavo nurodymus žodžiu. D. Vaitelis vaikščiojo su asmenine apsauga. Jį saugojo du broliai partizanai Maseliai, buvęs desantininkas Četkauskas- Romelis, vokietis Vilius ir kiti. 1946 m. vasario 16 d. žuvo Vyčio apygardos štabo viršininkas ltn. Antanas Danyla- Kernius.

1946 m. Panevėžio apskrityje buvo žinomi Antano Užkuraičio, Vlado Rukuižos- Lampeo, Petro Pakšio- Mokytojo, Raguvos miškuose veikė Mykolo Dobrovolskio- Čeponio, Jono Baltušniko- Vienuolio, kitur- Petros Blėkos- Plerpos, Antano Žilio- Žaibo, Kazimiero Vazonio- Vėtros, Prano Kecoriaus- Fiurerio, Stasio Eitminavičiaus- Rupūžėno, Ipolito Lukoševičiaus- Baublio ir kiti būriai. Vyčio apygardoje tuo metu kovojo per 900 partizanų.

1946 m. rugsėjį Lietuvoje partizanų judėjimui slopinti sudarytos 6 teritorinės operatyvinės grupės. Trečioji grupė kovojo

su Vyčio apygardos partizanais. 1947 m., siekiant juos įveikti, pradėta dažniau naudoti aviacija.

1947 m. rugpjūčio 29 d. vyko BDPS junginių vadų pasitarimas. Jame dalyvavo ir Vyčio apygardai vadovavęs D. Vaitelis ir jo pavaduotojas P. Blėka. Šio susitikimo dalyviams D. Vaitelis pareiškė, kad Vyčio apygarda, nors ir turėjo aukų, laikosi neblogai.

1947 m. lapkričio 2 d. žuvo būrio vadas P. Pakšys- Mokytojas, lapkričio 7 d.- būrio vadas Ipolitas Lukoševičius, o lapkričio 13-ąją .– artimiausias D. Vaitelio pavaduotojas P. Blėka.

1948 m. iš buvusių 10-ties Vyčio štabo pareigūnų liko 5. Dauguma jų žuvo. Ypač skaudi netektis apygardą ištiko gegužės 13 d., kai Taujėnų vlsč. prie Juodvisinių k. žuvo Vyčio apygardos vadas D. Vaitelis, jo pavaduotojas Jonas Kilijonas ir štabo apsaugos būrio vadas Vladas Čyvas. Minėto vado palaidojimo vieta nežinoma iki šiol. D. Vaiteliui žuvus, 1948 birželio 16 d. apygardos vadu paskirtas Alfonsas Smetona- Žygaudas. Jis įkūrė dvi rinktines: Briedžio ir Krikštaponio.

1949 m. liepos 31 d. Vadoklių vlsč. Šilų miške žuvo Vyčio apygardos štabo viršininkas Kostas Tvaska ir Krikštaponio rinktinės vadas J. Baltušnikas- Vienuolis.

1949 m. rugpjūtyje suimtas Vyčio apygardos štabo adjutantas Petras Grakauskas, partizanų ryšininkė Paulina Mikonytė bei dar 13 asmenų.

1950 m. pradžioje, nors kovos sąlygos vis sunkėjo, Panevėžio apskrityje dar veikė 11 partizanų būrių, kuriuose buvo 86 kovotojai. Vyčio apygardos štabą sudarė vadas A. Smetona, štabo adjutantė Br. Tarutytė, ūkio dalies viršininkas A. Gritėnas. Tačiau 1950 liepos 5 d. Kačėniškių miške Vadoklių vlsč. visas Vyčio apygardos štabas žuvo. Po A. Smetonos apygardai vadovavo M. Šemežys, kuris 1951 m. balandį žuvo per kautynes netoli Pagirių. Tada jį pakeitė Bronius Karbočius- Bitė. Jis buvo paskutinis Vyčio apygardos vadas.

Kas norėtų pasiskaityti plačiau apie Vyčio apygardos partizanų veiklą, daug medžiagos publikuota **Romo Kauniečio** sudarytoje knygoje „**Aukštaitijos partizanų prisiminimai**“ (2 dalis, 1 knyga. Vilnius, 1998, 723 psl.).

1.1.2 Petras Blieka, partizanų vadas

Perspausdinta pagal Rūtos Trimonienės medžiagą

Petras Blieka(kai kur-Blėka) gimė 1910 m. spalio 6 d. Rokiškio aps. Panemunio vls. Pavižonių k. Petro ir Paulinos Bliekų šeimoje. 1935 m. rugsėjo 15 d. baigė karo mokyklą Jam

suteiktas jaunesniojo leitenanto laipsnis, paskirtas tarnauti į I-ojo artilerijos pulką 4-osios baterijos būrio vadu. Gyveno Panevėžyje. 1938 m. spalio 13 d. jam suteiktas leitenanto laipsnis. Prasidėjus pirmajai sovietų okupacijai, tarnavo I-ojo artilerijos pulko 4-osios baterijos vyr. karininku. Likviduojant Lietuvos kariuomenę 1940 m. rugsėjo 13 d. perkeltas į Raudonosios armijos 29-ojo šaulių teritorinio korpuso 184 šaulių divizijos 618-ąją artilerijos pulką. Kilus Vokietijos- SSRS karui, iš RA pasitraukė.

1944 m., prasidėjus antrajai Sovietų okupacijai, slapstėsi nuo mobilizacijos į sovietinę armiją Panevėžio aps. Ramygalos vls. Naujadvario kaime. Partizanas nuo 1945 m. kovo mėn. Nuo 1945 m. rudens- partizanų būrio, veikusio Panevėžio aps. Ramygalos vls. vadas. Pas jį būryje buvo trys skyriai, kuriems vadovavo skyrininkai.

Vėliau P. Blieka tapo Vyčio apygardos vado Danieliaus Vaitelio pavaduotoju ir Panevėžio rinktinės vadu. Žuvo 1947 m. lapkričio 13 d. Ramygalos vls. Jotainėlių kaime. Palaikai niekinti Ramygaloje, prie ambulatorijos, ties bažnyčia. Tiksliai užkasimo vieta neišaiškinta.

1946 m. rugsėjo 5 d. Rokiškio aps. Panemunio vls. Pavižonių k. apylinkėse žuvo P. Bliekos brolis Antanas, kuopos vadas, tą pačių metų rugsėjo 24 d. Vadoklių vls. Butkūnų kaimo

apylinkėse, kartu su 6 partizanais žuvo antras brolis Alfonsas Blieka- Patrimpas, Vyčio apygardos partizanų būrio vadas.

P. Bliekai suteiktas kapitono laipsnis (po mirties).

Kun. Antanas Juška. Ramygalos šv. Jono Krikštytojo bažnyčia.

1.1.3. Iš kun. Antano Juškos dienoraščio

„Valstiečių laikraštis“ 1996 m. spalio 22 d. nr. 83 (7550)

Povilas Kancė

Kunigas Antanas Juška 1945 m. buvo paskirtas Ramygalos parapijos klebonu.

„Tai buvo mažas kaip vabalas, bet labai stiprus dvasia, stropus ir ištikimas Kristaus karys“, - prisimena Utenos rajono Daugailių klebonas Petras Baltuška, tuo metu mokėsis Ramygalos gimnazijoje ir su kunigais artimai bendravęs.

Pats kun. A. Juška savo paskyrimą apibūdino taip: „Per karą Ramygalos bažnyčia buvo smarkiai sužalota. Sudegęs bokštas, sudužę varpai, iškritę visi langai, išgriautas šventoriaus mūras. Klebonijos langai išdaužyti, nukentėję visi beneficijos pastatai“.

1949 m. balandžio 12 d. grįžtantį iš rekolekcijų Uliūnuose kun. A. Jušką sulaikė ir areštavo. Kelias dienas palaikė Panevėžio saugume, vėliau KGB rūsyje Vilniuje, baidios tardymo naktys. Paskui- Lukiškių kalėjimas, 18-toji palata. Čia liepė pasirašyti „ypatingojo pasitarimo“ sprendimą, kad nuteistas 25-iems metams.

Iš lagerių grįžo 1956 m. rugsėjį. Tų metų pabaigoje- jau Zarasų klebonas, vėliau Švendriškių klebonas. Pablogėjus sveikatai 1989 m. paskiriamas Panevėžio šv. Petro ir Povilo bažnyčios altarista. Mirė tame mieste, kur ir buvo paskirtas, išventinus kunigu.

Dirbdamas Ramygaloje, kun. A. Juška, lyg koks metraštininkas, savo plunksna užrašė siaubingų metų įvykius, tai,

kas jį labiausiai skaudino ir jaudino. Vienas šio dienoraščio egzempliorius yra saugomas Ramygalos gimnazijos muziejuje.

1945 m.

Spalio 19 d.

Pareigūnai ėjo raginti ūkininkų, kad vežtų prievoles. Ėriškių apylinkėje miškiniai nušovė tokiaame žygyje Ramygalos kompartijos sekretorių Andziulį, kilusį nuo Krekenavos ir iš Ramygalos istrebitelių tarpo Povilą Valonį, kilusį nuo Ėriškių. Pirmasis laidojamas kitur, o Valonis- Ramygalos kapinėse. Valonis buvo sužeistas, nugabentas į Panevėžį ligoninėn ir ten mirė. Šv. Sakramentais aprūpintas.

Vėl dviejų vyrų lavonai atvežti ir numesti rinkelėje. Išgulėjo kelias dienas.

Spalio 24 d.

Naktį iš 23 į 24 d. Aukštadvaryje sudegė Ilekio gyvenamasis namas. Priežastis- susišaudymas tarp miškinų ir milicijos.

Lapkričio 2 d.

Vakar, Visų šventųjų dieną, žmonių labai daug. Įstaigos ir mokyklos nešventė.

Lapkričio 15 d.

Popiečiu atvežė smarkiai sužalotus dviejų vyrų lavonus ir numetė *rinkelėje*. Sako, nuo Truskavos. Lavonai išgulėjo 4 paras, kol palaidojo *prie* Ramygalos kapinių. Ramygalos vargoninką R.

Dovydėną Panevėžy, sako, perkėlė iš daboklės į didįjį kalėjimą. Vis mažiau vilčių, kad greit grįš. O bažnyčioje nėra kam groti.

Lapkričio 29 d.

Į Ramygalą vėl atvežė ir numetė tris vyrų lavonus. Tai iš Pašilių miško, kur vakar vyko smarkūs susišaudymai tarp kareivių ir miškinų. Ramygaloje su didelėmis iškilmėmis, grojant orkestrui iš Panevėžio, prakalbą sakant, šautuvų šūviais saliotuojant, darželyje priešais bažnyčią buvo palaidoti du rusų kareiviai, žuvę tame pačiame miške per susišaudymą.

Gruodžio 12 d.

Atvežtas miestelin ir numestas rinkelėje vyro lavonas. Pašilių-Gudelių pusėje buvo girdėti smarkūs susišaudymai. Atvežtasis lavonas beveik be rūbų. Jį palaidojo gruodžio 14 d.

Gruodžio 14 d.

Laidojamas Simonas Pakeltis nuo Mėtytinių. Jis grįžo iš Panevėžio plentu nuvežęs prievolės grūdus. Grįžtantį vežime pro šalį važiuodamas sunkvežimis užkliudė, apvertė ir beveik užmušė, kad po valandos mirė. Paliko žmoną ir keturias mažametes mergaites.

Gruodžio 27 d.

Vėl atvežtas ir numestas žuvusio miškinio lavonas. Nuo Kuršių apylinkės. Ten vyko Kalėdų pirmos dienos vakare

šaudymai. Sudegintas Varno gyvenamasis namas. Keli žmonės areštuoti.

Kalėdų pirmosios dienos vakare įgėrę istrebiteliai susišaudė tarpusavyje. Deveikis nušovė Macelį, jo brolienę Macelienę. Žuvusieji buvo kilę nuo Pagirių.

1946 m.

Vasario 3 d.

Vakare rinkelėje nubloškė dviejų vyrų lavonus. Tai žuvę miškiniai. Sako, kilę nuo Truskavos ir Krekenavos. Juos palaidojo už Ramygalos kapinių vienoj duobėj, be karstų.

Vasario 18 d.

Praeitą vasarą į Rusiją ištrėmė iš Žudžių kaimo Žudžių šeimą. Atsitiktinai liko neištrėmtas vienas sūnus Vladas, 17 metų, kurio tuo metu nebuvo namuose. Po to jis visą laiką slapstėsi, o vakar buvo užkluptas ir bebėgant nušautas. Atvežė miestelin ir rinkelėje numetė. Kaimynai prašė miliciją leisti laidoti kapinėse, tačiau leidimo negavo. Pati milicija palaidojo jį vasario 19 d. Žmonės jo žuvimą labai apgailestauja.

Vasario 23 d.

Vėl dviejų vyrų lavonai Ramygalos rinkelėje. Sako, atvežė nuo Vadoklių.

Vasario 24 d.

Baisi pūga per visą dieną. Žmonių bažnyčioje nedaug, nors sekmadienis. Pro langų plyšius bažnyčioje pripustė sniego. Šalta, nejauku, vėjai stūgauja.

Kovo 10 d.

Praeitą naktį, apie 3 val. Sokelių kaime Juozo Paliliūno trobas apstojo ginkluoti vyrai, atvykę automašina. Išgrobė rūbus, audeklo rietimus, apavą, maistą ir kt. Pasitraukė prigrūmoję tylėti. Kas, iš kur- niekas netyrinėja. Visus baimė surakino.

Kovo 26 d.

Vėl plėšimai. Ginkluoti vyrai atvyko sunkvežimiu. Apiplėšė Naujasodės Barzdą, Jotainių Kriaučiūną ir Jotainėlių Rankelę. Girdėti, kitose vietose pavogė arklius.

Balandžio 16 d.

Vakare iš Panevėžio atvyko rusų leitenantas. Sustojo pas partorgą Kriščiūną Dariaus ir Girėno gatvėje. Apie 21 val. vienu šūviu jį kažkas nušovė. Laidojo Panevėžyje. Daug suėmė, tardė, bet kaltininkų nesurado.

Balandžio 17 d.

Praeitą naktį iš Ramygalos pieninės pavogta rašomoji mašinėlė, štamapai ir kt. Kaltininkų nesurado.

Balandžio 27 d.

Gimnazijos 8 klasės mokinės buvo mokomos kulinarijos. Kursą išėjusios padarė pobūvį, kuriame dalyvavo visi aštuntos klasės mokiniai ir mokytojai. Apie 22 val. įsiveržė ginkluoti milicininkai ir kareiviai. Visus areštavo, tardė. Kai kuriuos išlaikė iki kitos dienos vidurio. Mat, buvo įtarta gimnazistus spausdinant proklamacijas. Išėjo fiasko. Milicija turėjo visų atsiprašyti.

Balandžio 29 d.

Liaudies gynėjas Stasys Glinskas išėjo savo sklypo arti prie pat miestelio. Nežinomas asmuo vienu šūviu jį nušovė ir pabėgo. Glinskas palaidotas kapinėse su bažnytinėm iškilmėm. Prie kapo prakalbas pasakė Ševeliovas, Dargužienė, garnizono viršininkas. Uždėtas vainikas su raudonu kaspinu nuo vykdomojo komiteto ir kitas, baltu kaspinu- nuo Ramygalos komjaunimo.

Gegužės 19 d.

Sekmadienis. Pamaldų metu atvežė nuo Ėriškių keturių vyrų lavonus ir numetė rinkelėje. Vienas lavonas be galvos. Kelias dienas prabuvo rinkelėje nelaidoti. Išputo ir pradėjo dvokti. Tai vadinamieji miškiniai.

Gegužės 24 d.

Nakties metu milicija, liaudies gynėjai ir kareiviai išvyko miškinių medžioti. Miške už Girelės kaimo apsirikę 17 kulkosvaidžio šūvių nušovė vieną liaudies gynėją, 40-ties metų Joną Pribušauską. Jį gegužės 26 d. su iškilmėmis palaidojo

Ramygalos kapinėse. Buvo šautuvų saliuotas, prakalba. Velionis paliko žmoną ir du mažamečius vaikus.

Birželio 20 d.

Miestelio aikštėje prieš pat bažnyčią buvo palaidota eilė rusų karininkų ir kareivių, ant jų kapų pastatyti raudoni antkapiai su bokšteliais ir žvaigždutėmis. Atėjo paliepimas iš čia visus iškasti ir palaidoti greta parapijos kapinių atitvertame darželyje. Į ten palaidoti veža ir iš kitų valsčiaus vietų, kur fronto metu žuvo ir buvo palaidoti kariai.

Praeitą vasarą Rusijon ištrėmė Ramygalos Valikonio šeimą: vyrą, žmoną, keturis vaikus. Šiomis dienomis atgal gražinti trys vyresnieji vaikai, o vienas vaikas ir tėvai Rusijoje mirė.

Birželio 24 d.

Rytą plente buvo girdėti šaudymas. Paaiškėjo: Aukštadvario Strikulis, slapstęsis miške, savo namuose buvo netikėtai užkluptas, suimtas, atvežtas į daboklę ir iš čia kėsinosi pabėgti. Bėgantį sužeidė ir vėl suėmė. Vėliau išvežė į Panevėžį.

Birželio 27 d.

Šiandien Ramygalos gimnazijos abiturientų išleistuvės. Gimnazijoje buvo aktas su prakalbomis, vaišėmis ir pasilinksminimu. O bažnyčioje per sumą visi abiturientai (10 mergaičių ir 2 vyrai) ėjo organizuotai šv. Komunijos, sėdėjo prie

didžiojo altoriaus presbiterijoje kėdėse. Jiems kun. I. Paberžis pasakė tinkamą pamokslą.

Liepos 6 d.

Ramygalos vietinė valdžia, iš viso 18 žmonių, vyko iš buožių žemę atimti. Jotainių- Vakagalių laukuose užtiko miškinius, pasislėpusius krūmuose. Jie vietoje nušovė du milicininkus Joną Valonį ir Vladą Slivką. Abu žuvusieji iškilmingai palaidoti liepos 8 d. Ramygalos kapinėse. Laidojant prakalbą sakė Dargužis ir vienas leitenantas. Šautuvais saljutavo tris salves.

Liepos 7 d.

Barklainiuose pas Keciorį vyrai girkšnojo samagoną. Kitoj vietoj jaunimas linksminosi. Įkaušę keli vyrai užpuolė Joskildų kaimo Praną Žostautą, kam šis liepė skirstytis, nes negerai esą tokiam laike vakaruškas kelti. Barklainių Mikėnas, Karvelių Masiliūnas, Černiauskynės Vasiliauskas, Liubartų Mateika Petras išvijo Žostautą ant plento ir smarkiai sumušė. Sumuštasis namus dar pasiekė, bet po dienos mirė. O mirtis nuo jaunų 19- 24 metų vyrų. Tie dabar labai gailisi, bijo, motinos puldinėja, verkia.

Liepos 15 d.

Vakagalių kaimo Vazonienė su dukterimi suimta ir išvežta tuoj po to, kai netoli jų ūkio miškiniai liepos 6 d. nušovė du milicininkus. Dabar paimta ir antroji duktė. Namai paliko visiškai tušti.

Liepos 21 d.

Nakties antrą valandą pasigirdo šūviai, raketos skrodė nakties tamsą. Tai Naujadvaryje pastebėta keturi miškiniai. Vienas jų nušautas ir numestas rinkelėje pragulėjo iki šios dienos sumos.

Liepos 29 d.

Rimaisų lauke buvo nušauti du vyrai miškiniai. Atvežė juos miestelin ir numetė, tačiau ilgai nelaikė ir palaidojo juos žvyroduobėse.

Rugpjūčio 9 d.

Milicijos būstinėje tyčia nusišovė milicijos tarnautojas Aleksandras Lastauskas, kilęs nuo Anciškio. Paliko žmoną ir du mažamečius vaikus. Patys artimieji be bažnytinio patarnavimo palaidojo Ramygalos kapinėse.

Rugpjūčio 12 d.

Atlaikytos gedulingos pamaldos už buvusį ilgametį Ramygalos vargonininką Romualdą Dovydėną, kuris buvo pernai rudenį išvežtas Rusijon. Šių metų liepos 4 d. mirė išstremtyje.

Rugpjūčio 30 d.

Miestelyje daug rusų kariuomenės. Tai gaudytojai, miškų valytojai. Atvežė dviejų jaunų vyrų lavonus, tačiau atrodo, kad tai ne miškiniai. Neatpažinti, manoma, kad iš kažkur toliau.

Rugsėjo 4 d.

Prieš kelias savaites nežinomi ginkluoti žmonės nakties metu išsivedė Naujadvario Simašką Petrą, anksčiau besislapsčiusį, o vėliau užsiregistravusį ir Ramygalos pradinės mokyklos mokytoją Kaupienę, kapitono Kaupo žmoną. Apie išvestuosius daugiau žinių nėra. Spėlioja tik- gal kalėjime Panevėžyje, gal nužudyti.

Kuršių Balio Žižiūno žmoną taip pat išsivedė. Ji laikoma žuvusia.

(Algio Samsono iš Šambalioniškio kaimo teigimu mokytoją Kaupienę nušovė miškiniai Kraujeliai iš Garuckų kaimo. Ją apšmeižė Kraujelių- Vitkauskų sesuo Katrė Rasiulienė (gavarilka). - Vyt. Miškinis).

Rugsėjo 24 d.

Vakare, apie 22 val. Dariaus ir Girėno gatvėje Ramygaloje pas Budreiką susirinko apie 16 asmenų lyg vaišėms. Nežinia kas pro langą iš lauko pusės paleido automato salvę 25 šūvius. Negyvai vietoje nušovė vargonininko mokinį Marijoną Pranckūną, kilusį nuo Šilų, Marijoną Janionytę, kilusią nuo Truskavos ir šeimininko dukterį Julę Budreikaitę, Ramygalos 6 klasės mokinę. Sužeidė šeimininko sūnų. Julė Budreikaitė iškilmingai palaidota Ramygalos kapinėse spalio 2 d. Dalyvavo visi gimnazijos mokytojai, mokiniai ir daug žmonių.

Lapkričio 11 d.

Gudelių kaimo gyventojai broliai Baltrūnai norėjo priduoti valstybei grūdus. Panevėžio priėmimo punkte dalį grūdų priėmė, kitų ne, nes buvo nepakankamai sausi. Grįžtant plentu juos sustabdė priešais atvažiuavęs sunkvežimis. Iš jo iššoko ginkluoti kareiviai ir pareikalavo pinigų, kuriuos gavo už parduotus prievolės grūdus. Kareiviai pinigų neėmė, bet pagrobė iš vežimo 100 kg grūdų ir liepė greit važiuoti. Panašių atsitikimų pasitaiko dažnai, ypač ant plento.

1947 m.

Sausio 10 d.

Per dvi dienas daug kareivių valė miškus. Šiandien buvo atvežti 8 miškinių lavonai ir numesti prie milicijos būstinės. Sako, vienas jų- ramygaliėtis. Kitus rytojaus dieną išvežė į Vadoklius. Lavonai buvo visaip niekinami, labiau nieks nesugebėtų.

(Tai aukos iš susprogdinto bunkerio Stebėkių kaime, kurio vietą išdavė agentas. Vyt Miškinis)

Sausio 22 d.

Ramygalą pasiekė žinia, kuri visus labai sujaudino, kad suimtas ir išvežtas Anciškio klebonas kun. Liudvikas Rekašius, 75 m. senelis.

Vasario 22 d.

Jonas Marozas iš Ramygalos vienkiemio, vyras apie 30 m., tariamai ne visai sveiko proto, atėjo pas kaimynystėje gyvenančią Garucką Baltrūniene, našlę ir tuoj pat, dienos metu atvažiavo du nežinomi vyrai ir Marozą gryčioje nušovė. Ryšium su įvykiu daug Garuckų kaimo gyventojų suimta ir tardoma.

Kovo 4 d.

Anciškių klebonas nuteistas 3 m. kalėti.

Kovo 22 d.

Mintaušy, prie vieškelio, rastas negyvas žmogus, atrodo nušautas. Išvaizdos apie 35 m., rusas, kaip dabar sako „amerikonas“ (taip dabar vadina elgetaujančius rusus), kurių kasdien praeina virtinės- vyrų, moterų, vaikų.

Balandžio 14 d.

Girelės miške įvyko kareivių susišaudymas su partizanais. Vienas miškinis buvo nušautas. Atvežė į Ramygalą ir 3 dienas išlaikė nepalaidotą.

Balandžio 20 d.

Vėl atvežtas susisprogdinęs vienas miškinis iš Žudžių kaimo ir numestas prie milicijos būstinės.

Balandžio 26 d.

Žvalgaičių apylinkėse lankėsi pas ūkininkus du valsčiaus pareigūnai- draudimo inspektorius ir zootechnikas Čėponis, tikrino prievolių atidavimą ir pasėlių plotus. Susitiko ginkluotą

žmogų, kuris inspektorių nušovė, o bėgantį Čeponį peršovė. Ryšium su įvykiu daug apylinkės gyventojų suimti tardymui. Čeponis išvežtas ligoninėn.

Gegužės 9 d.

Atvežė ir prie milicijos numetė 5 vyrų lavonus. Sako, jog miškiniai. Juos palaidojo gegužės 10 d. prie Ramygalos kapinių.

Gegužės 10 d.

Areštuoti du gimnazistai- 7 klasės Juozas Pravilonis ir 6 klasės Vladas Ilekys.

Kunigas A. Juška buvo iškviestas į valsčių ir ten iš Panevėžio atvykęs pareigūnas (Trečiokas iš apskrities vykdomojo komiteto) uždraudė mokiniams aiškinti tikybą bažnyčioje.

Rugpjūčio 30 d.

Į Ramygalą atvežė dviejų vyrų lavonus ir patalpino prie milicijos. Sako, kad tai miškiniai, atvežė kažkur nuo Ėriškių.

Rugsėjo 17 d.

Naktį iš rugsėjo 16 į 17 d. Praperšos kaime nušautas Petras Barauskas ir peršauta jo žmona. Paskui ir ji Panevėžio ligoninėje mirė.

Šiandien kun. Steponas Galvydis Ramygalos NKGB buvo tardomas nuo 12 iki 17 valandos.

Spalio 10 d.

Atvežė į Ramygalą vyro lavoną, sako, jog tai miškinis, nukautas praėjusią naktį Krekenavos kely, ties Jodikonių kaimu.

Spalio 30 d.

Trijų vyrų, vadinamųjų miškinių, lavonus atvežė į Ramygalą. Jie nukauti Truskavos apylinkėje.

Lapkričio 13 d.

Janapolyje pas Juospaitį įvyko susišaudymas miškinių su milicija. Vienas milicininkas Antanas Glinskis iš Ramygalos sužeistas, vienas miškinis nušautas. Pripuolamai nušautas vienas rusas, gyvenęs Jotainių dvare, civilis gyventojas. Jis tuo metu ėjo keliu.

Gruodžio 26 d.

Išvežimas, trėmimas šeimų. Iš Ramygalos miestelio- 2 šeimos (Rapolo Baltrūno Liūnų g. ir Masio Vadoklių g.) ir iš kaimų. Šeimas išveža, o turtą konfiskuoja. Išvežtųjų skaičius tiksliai dar nežinomas.

Jodikonyse nušovė, sako, milicijos pareigūnai Apoloniją Želnytę, vieno miškinio lavonas atvežtas į miestelį.

Gruodžio 30 d.

Ištremtieji į Rusiją Ramygalos parapijiečiai: Kazimieras Drąsutis iš Jodikonių, jo žmona ir duktė; Užkuraitienė iš Aukštadvario su mažamečiais dukrele ir sūneliu; Strikulienė iš Aukštadvario su sūnumi ir anūke; Rapolas Vaitelis iš

Naujadvario, jo žmona, sūnus ir trys dukterys; Baltrūnienė iš Ramygalos, jos sūnus ir duktė; Masys iš Ramygalos, jo žmona ir duktė; Motiejus Juospaitis iš Rimaisų, jo žmona, sūnus Petras ir duktė Marcelė. Iš viso- apie 25 asmenys. Iš Ramygalos vls. išvežta apie 15 šeimų, vežamiems liepta pasiimti maisto apie dviems mėnesiams. Pareikšta, esą ištremiama penkiem metam. Visas likęs turtas konfiskuojamas. Vėliau sužinota, kad visi išvežtieji pasiekė tolimą Tomsko sritį.

Gruodžio 31 d.

Naujųjų metų sutikimas. Choras šiais metais nesusirinko. Paskutiniųjų įvykių išgąsdinti.

1948 m.

Vasario 10 d.

Užgavėnės. Vakagaliuose lankėsi keli jauni vyrai iš Kutiškių kaimo. Įgėrę susipyko. Pas Skurdenį prasidėjo peštynės. Rezultatai: 26 m. Jonas Kiaulis iš Kutiškių užmuštas negyvai. Mušeikos broliai Vinckai iš Vakagalių, broliai Adašiūnai iš Jotainių ir Šilinskas iš Vakagalių suimti, išvežti Panevėžio kalėjiman, laukia teismo. Vinckus paliko žmoną su 4 mažais vaikais, kiti nevedę. Dabar daug ašarų, nešlovės, kalbų. Pažymėtina, kad toje apylinkėje per daug daroma naminės degtinės iš cukrinių runkelių. Girtavimas nepaprastai išplitęs.

Kovo 15 d.

Atvežė dviejų vyrų lavonus ir numetė milicijos kieme. Sako, tai miškiniai, nušauti Truskavos apylinkėje.

Kovo 28 d.

Barklainiuose pas Mikėnus pakrūmėje girtuokliavo būrys vyrų. Susipyko, nužudytas P. Sipavičius iš Barklainių, vyras vos 20 m. Lavonas pakištas po ledu kūdroje. Įtariamai nužudymu barklainiečiai suimti.

Kovo 29 d.

Priėmė moterystės sakramentą Ona Bžeskytė iš Ramygalos, ištekėdama už ruso istrebitelio. Tai pirmas atsitikimas Ramygaloje. Sensacija, sutraukusi į bažnyčią minias ne tik vaikų, bet ir suaugusiųjų.

Balandžio 4 d.

Prieš pat sumą atvežtas vyro lavonas ir numestas prie milicijos būstinės. Jis nušautas Jotainėlių apylinkėje, sako, miškinis.

Gautas pranešimas, kad 1948 m. už kleboniją ir bažnyčią reikės mokėti: trobesių mokesčių 3250 rub., žemės rentos 225 rub., draudimo 5679 rub. Kunigams uždėti taip pat dideli darbo pajamų mokesčiai: klebonui- 8568 rub. Ir vikarui- apie 3 tūkst. rub.

Gegužės 6 d.

Pamaldų metu miestelyje pasigirdo stiprus sprogimas. Netoli bažnyčios, viename darže, būrys vaikų lakstė žaisdami. Atrado

nuo karo likusią kažin kokią atlikusią granatą ir ją susprogdino. Sprogdama apdraskė devynių metų berniuką Bagdoną, kuris vietoje mirė. Du vaikai sužeisti, kiti išliko sveiki.

Gegužės 22 d.

Didžiulis šeimų trėmimas. Apytikriais skaičiavimais išvežta apie 244 parapijiečių šeimos. Išvežimui dar buvo skirta 11 šeimų.

Birželio 6 d.

Bronius Antanaitis, Marijona Baltrūnienė iš Ramygalos miestelio, Zofija Marozienė, Genovaitė Liberienė iš Ramygalos vienkiemio sunkvežimiu vyko į Kauną. Važiuojant per Nevėžio tiltą Kėdainiuose, mašina nuo tilto nušoko upėn. Visi paminėti ramygaliečiai ir dar keli iš kitur paskendo. Kai kuriuos lavonus surado tik po kelių dienų. Žmonės kalba: kam važiavo sekmadienį ir dar pačių pamaldų metu (nuskendo apie 11 val.).

Birželio 15 d.

Atvežti keturių vyrų lavonai. Sako, tai miškiniai, žuvę Glebausų apylinkėje.

Birželio 22 d.

Pirmosios šv. Komunijos diena. Vaikų 125 (68 berniukai, 57 mergaitės). Iškilnėse dalyvavo vaikų šeimos, po iškilmių šventoriuje- bendros sudėtinės vaišės.

Birželio 28 d.

Atvežė trijų vyrų miškinių lavonus, jie nušauti naktį Kuršių kaime.

Liepos 1 d.

Gimnazijos absolventai, šiais metais baigę 8 klases, padarė iškilmingas pabaigtuvių pamaldas. 9 val. atlaikytos jų intencija šv. Mišios, kurių metu visi absolventai (21 mergaitė ir 12 vyrų) ėjo šventos Komunijos. Visi susirinko presbiterijoje, mergaitės tautiniais drabužiais.

Liepos 2 d.

Persišovė Ramygaloje gyvenantis „liaudies gynėjas“ Janušauskas. Nesutarė su šeima. Anksčiau gąsdindavo visus nušausiąs ir pats nusišausiąs. Šį rytą buvo neblavus, susikivirčio su žmona. Išvežė į Panevėžio ligoninę dar gyvą, tačiau tą pačią dieną mirė. Šventais sakramentais neaprūpintas. Palaidojo Ramygalos kapinėse be bažnytinio patarnavimo.

Liepos 8 d.

Ramygalos kapinėse palaidojo vietinės gimnazijos mokytoją Aldoną Jadvygą Graušinytę- Venckūniene, pavyzdingą mokytoją, katalikę, žmoną. Visi labai gailestauja. Nė vienas neabejoja jos asmens šventumu. Laidotuvės labai iškilmingos. Paliko vyrą ir dvi dukreles.

Rugpjūčio 7 d.

Raukštonių kaime įvyko susišaudymas. Kareiviai aptiko miškinius ir 5 jų nušovė. Nukautieji buvo atvežti į Ramygalą, numesti. Vėliau palaidoti duobėse šalia kapinių. Per susišaudymą sudegino Ratkevičiaus klojimą.

Rugpjūčio 8 d.

436 ramygaliečiai vaikai nuvežti į Panevėžį, kur jiems JE Panevėžio vyskupas katedros bažnyčioje suteikė sutvirtinimo sakramentą. Vaikus keturias dienas mokė kunigas A. Grušauskas. Prieš vykdami visi Ramygalos bažnyčioje priėjo išpažinties ir priėmė šv. Komuniją.

Rugpjūčio 9 d.

Gauta žinia, kad Rusijoje mirė išvežtieji ramygaliečiai: Motiejus Juospaitis iš Rimaisų, Marija Rimaitienė ir Petras Meškonis iš Jodikonių. Pirmasis išvežtas 1947 m. gruodžio 28 d., pastarieji- 1948 m. gegužės 22 d.

Rugpjūčio 25 d.

Atlaikytos gedulingos pamaldos už a.a. Kazimierą Šegamogą iš Užkalnių. Jis mirė Rusijoje išstrėmime. Išvežtas šių metų gegužės 22 d.

Rugsėjo 10 d.

Atlaikytos gedulingos pamaldos už a.a. Antaną Kirdeikį iš Barklainių. Jis šių metų gegužės 22 d. buvo išvežtas tolimon Buriat- Mongolijon ir tenai mirė.

Lapkričio 4 d.

Šią vasarą apie šv.Joną miškiniai pagąsdino Butkiškio vienkiemio gyventoją Joną Mikėną ir jis netrukdomas su visa šeima persikėlė gyventi į Panevėžį. Visokiais reikalais dažnai važinėdavo į savo namus. Kartą dingo jis pats, arklys ir vežimas rugsėjo pabaigoje. Nebeatsirado. Manoma, žuvęs.

Gauta žinia, kad tremtyje mirė Petras Juozaitis iš Užkalnių.

Gruodžio 14 d.

Atvežė ir numetė Ramygaloj namo griuvėsiuose vyro lavoną, smarkiai sužalotą. Esą, tai Butkišky vakar vakare nukautas miškinis. Nepalaidotas išbuvo dvi dienas.

Gauta žinia, kad ištrėmime mirė Mykolas Janionis iš Garuckų ir Juozo Buliausko motina iš Jotainių. Jie buvo ištrėmti š.m. gegužės 22 d.

Berželis, pavirtęs beržu. Algis Samsonas, kurio senelis pirmasis įkėlė kryželį į šį beržą. 2015 m.

1.1.4 Mano vaikystės kryžius

Albertas Miškinis „Katalikų pasaulis“, 1990.10.06

Šiais kryžių statymo metais vieną sunaikintą kryžių atstatysiu ir aš. Savo vaikystės kryžių. Po teisybei, tai buvo netgi ne kryžius, o tiktai mažas kryželis, prikaltas prie kamieno beržo, augusio krūmuotoje pievoje. Dėl tos pievos ginčijosi du kaimynai, artimi giminės. Tikrasis pievos savininkas buvo ją

paveldėjęs, tačiau neturėjo nei reikiamų dokumentų, nei liudininkų. Matydamas, kad teisme bylos nelaimės, jis prikėlė prie beržo kryželį, lyg kviesdamas liudininku Nukryžiuotąjį.

Nors buvo mūsų krašte ir kitų kryžių, tačiau tas kryželis buvo visų labai gerbiamas. Prie jo per Kryžiaus dienas visuomet susirinkdavo giedoti aplinkiniai gyventojai. Visi savo darbus pertraukdavo tokiu laiku, kad 10 val. spėtų ateiti prie kryžiaus. Atgiedodavo Visų Šventųjų litaniją ir vėl skubėdavo prie darbų. O Šeštinių dieną rinkdavosi po pietų. Grįždavo iš bažnyčios, papietaudavo, apeidavo gyvulius ir eidavo prie kryžiaus šventiškai apsirengę. Susirinkdavo tą dieną iš visų aplinkinių kaimų- Repšiškių, Šambalioniškio, Žabinės, Dubarų, Kunigiškių, Paliesės- iš viso Ramygalos parapijos pakraščio. Beržas dažniausiai jau būdavo sužaliavęs, merginos iš purienų nupindavo vainiką. Per visą parapiją aidėdavo litanija ir giesmės. Atgiedoję iki vakaro nesiskirstydavo, pasikalbėdavo, padainuodavo. Tai buvo švenčiama gamtos pabudimo šventė. Nepamenu, kad kada nors kas būtų buvęs išgėręs.

Šį giedojimo paprotį sunaikino kolektyvizacija. Bendro darbo nebuvo galima pertraukti ir eiti giedoti. Darbas buvo pradėtas aukštinti, jo garbei buvo kuriami šūkių, tik prasimaitinti iš darbo nebebuvo galima. Žmonės darėsi vis niūresni, pokarinio gyvenimo siaubas sunaikino gražiausias tradicijas. Netruko ateiti

ir kryžių naikinimo metas, dingo ir mūsų kryželis. Prasidėjo „mokslinio ateizmo“ era.

Iš savo varganos stipendijos nupirkau naują kryželį, padirbdinau koplytėlę ir vėl papuošiau beržo kamieną. Tik giedotojų nebeatsirado. Išniokotas, nuskurdintas kaimas nyko akyse. Plačiai paplitęs girtavimas pareikalavo daugiau aukų, negu pokario represijos. O mano vaikystėje tai buvo absoliučiai blaivus kraštas. Degtinės visai niekas nežinojo, tik atlaidams padarydavo miežinio alaus statinaitę, pasikviesdavo iš kitų parapijų atvažiavusius gimines, pasikalbėdavo ir padainuodavo. Pokaris neatpažįstamai pakeitė per šimtmečius susiklosčiusias kaimo tradicijas. Dabar tai vadinama fiziniu ir dvasiniu tautos genocidu.

Nesenai vėl aplankiau savo svajonių žemę. Nė pėdsako nebeliko iš mano gimtojo Repšiškių kaimo, gal tik javai vešlesni mūsų sodybvietėje. Net ir šimtmetis ažuolas galiūnas, vešėjęs mūsų kieme prie klojimo, neatsilaikė prieš melioraciją. Tik beržas išlikęs prie grioviu apjuosto miško krašto. Tačiau kryželio vėl nebėra. Kaip vaikystėje paliečiau lūpomis pašventintą kamieną ir prižadėjau: „Berže, vaikystės drauge mano, aš gražinsiu tavo garbę“.

1.2skyrius.PETRAS MIŠKINIS IR ONA MIŠKINIENĖ

Petras Miškinis gimė 1896 m. Vadoklių parapijoje, mirė 1979 m. Ramygaloje. Beveik visą gyvenimą pragyveno savo tėvo Andriaus Miškinio statytoje sodyboje Repšiškių kaime, Ramygalos vls., apylinkėje, rajone (įvairiais laikotarpiais keitėsi administracinis Lietuvos skirstymas). Dabar- Panevėžio rajono savivaldybės Ramygalos seniūnija.

Petro tėvas **Andrius Miškinis** gimė 1855 m. Šilų (?) dvaro baudžiauninko Juozapo Miškinio šeimoje. Nors 1861 m. Rusijos caras Aleksandras II paskelbė baudžiovos panaikinimo manifestą, ponai dar ilgai buvo ponais. Andrius didžiavosi buvęs pono *kurmonu* (vežiku), o tai buvo gana privilegijuotos pareigos, kaip dabar kokio pono personalinis vairuotojas. Todėl jis mėgo vaizduoti aukštesnio luomo atstovą ir iki savo mirties poterius kalbėdavo lenkiškai. Tarp kitko, gūdaus Lietuvos lenkinimo laikais bent Vilniaus krašte kunigai lenkai sakydavo pamokslus tik lenkiškai ir aiškindavo, jog ir poterius reikia kalbėti lenkiškai, nes „Dievas lietuviškai nesupranta“. Ta pati dvasia buvo ir ponų dvaruose, lietuvių kalba buvo laikoma prasčiokų kalba, na, o rusų- valdžios kalba.

1875 m., bijodamas 25 m. tarnybos caro kariuomenėje (rekrūtų), Andrius išvažiavo į JAV ir tris metus dirbo Čikagos akmens anglių kasyklose. Grįžęs į Lietuvą ūkininkavo su savo tėvais. Sulaukęs 36 m. amžiaus, vedė merginą **Marijoną Urbonaitę** iš Vadoklių parapijos, susilaukė dukters Salomėjos ir sūnaus Petro, būsimos gražios šeimos galvos Repšiškių kaime. Vadoklių RKB įrašyta: *Naujasodės kaime gimė Petras. Tėvai-Andrius Miškinis ir Marijona Urbonaitė. Krikštytas 1896.08.04.*

Medicina buvo primityvi, siautė įvairios ligos, ir nuo jų 1901.03.13 mirė Andriaus žmona, vėliau ir dukrelė. Sūnui Petriui tuo metu buvo tik nepilni 5 metai. Tuo metu Andrius Miškinis gyveno Vilkonių kaime, Raguvos parapija.

Antra Andriaus žmona **Ona Laurinčikaitė** g.1867 m. iki vedybų dirbo Vadoklių dvare virėja. *Andrius ir Ona susilaukė dukters Juzefos, gimusios 1906 m., vėliau tapusios Gustevičienė.* Apie jos likimą kiek plačiau žiūr. 1.8 skyriuje.

Vėliau gimė ir Petro brolis Mykolas, kuris 1937 m., būdamas apie 18 m., iškrito iš aukšto ažuolo ir užsimušė.

Andrius Miškinis turėjo bent vieną brolių Joną, kuris turėjo sūnų Jurgį ir bent vieną seserį Paliutę Jakaitienę.

Marijona Urbonaitė-Miškinienė turėjo bent vieną seserį, kuri ištekėjo už Kartano.

Ona Laurinčikaitė-Miškinienė turėjo dvi seseris-Mieliauskienę ir Butkevičienę. Mieliauskienė pagimdė keturis vaikus: Simoną, Joną, dukteris Marijoną ir Domicelę. Simonas Mieliauskas gyveno Stebėkių kaime, o jo dukra Bronė gyvena Panevėžyje. Jonas Mieliauskas gyveno Paliesės kaime, vėliau prie Džiugailių kaimo. Turėjo vaikus Juozą, Stasę, Antosę ir Eleną.

Kai Petriui Miškiniui sukako 7 metai, Vadokliuose buvo įsteigta rusiška pradžios mokykla, veikusi pagal Lietuvos nutautinimo programą. Iš kaimų susirinko apie 10 vaikų, tarp jų ir Petriukas Miškinis. Vaikai nesuprato nė žodžio rusiškai, mokytojas- nė žodžio lietuviškai, bet mokymasis vyko rodant pirštu į daiktus. 1904 m. buvo panaikintas lietuviškos spaudos draudimas, bet visus 4 skyrius Petras turėjo mokytis rusiškai.

Ilgai Miškinių šeimoje būdavo apžiūrinėjamas Petro 4 skyrių baigimo pažymėjimas: ant didelio popieriaus lapo, aplink pakraščiais išdėlioti visi Romanovų dinastijos carai, o vidury- pažymėjimas, kuriame matėsi, jog visų dalykų Petro žinios buvo įvertintos penketais.

Tais laikais su tokiu pažymėjimu žmonės buvo laikomi gana raštingais ir galėjo dirbti kad ir valsčiaus matininko padėjėju.

Kaip rašė Mažulėlis 1913 m. „Lietuvos žinių“ priede „Mokykla“ nr.3, 3 psl., Ramygalos valsčiuje buvo 6 mokyklos, nė viena jų neturėjo lietuvių mokytojo ir nemokė lietuvių kalbos:

Ēriškiuose- 40 mokinių, mokytoja rusė; Jotainiuose mokytojas rusas; Pašiliuose- 80 mokinių, mokytojas rusas; Barklainiuose- 100 mokinių (vos telpa mokykloje), mokytojas rusas, anksčiau buvęs lietuvis; Ramygaloje- dvi mokyklos, berniukų ir mergaičių. Berniukų mokykla kimšte prikimšta, mokytojai rusas ir lenkė, abu nemoka lietuvių kalbos. Mergaičių mokykla pilnutėlė, mokytojos dvi rusės, nemokančios lietuvių kalbos.

1922 m., vykstant Lietuvoje žemės reformai ir mažinant Džiugailių (Juozapavos) dvaro žemes, Andrius Miškinis, panaudojęs JAV uždirbtus pinigus, Repšiškių kaime iš minėto dvaro nusipirko 22 ha žemės. Pasistatė trobesius, kuriuose gyvendamas Petras Miškinis 1932 m., jau sulaukęs 36 m., vedė Oną Maldeikytę iš Bartkūnų kaimo, kaimyninės Anciškio parapijos. Aišku, sodybą statyti tėvui padėjo ir Petras Miškinis, kuriam buvo apie 26 m.

1939 m. Andrius ir Ona Miškiniai padalino žemę, sūnui Petriui Miškiniai buvo atidalinta 10 ha. Buvo padalinta ir gryčia-viename gale apsigyveno Andrius su Ona, kitam-sūnus Petras ir Ona Miškiniai. 1951 m., būdamas 96 m. amžiaus, mirė Andrius Miškinis, palaidotas Ramygalos kapinėse. Tada Petro pamotė Ona išsikėlė gyventi pas savo dukterį Juzefą Gustevičienę, kuri buvo ištekėjusi ir išvykusi gyventi į Pagirių valsčių.

Jaunesnis Petro brolis Mykolas, kaip jau minėta, 1937 m. užsimanė pasižiūrėti kariuomenės manevrų. Kad geriau matytų, įsilipo į aukštą ąžuolą netoli Vadoklių- Ramygalos vieškelio ir per neatsargumą iškrito. Sunkiai susižeidęs gulėjo, negalėjo grįžti į namus. Gal ten būtų ir miręs, bet savas šuo atvedė namiškius. Tie greitai vežė pas daktarus, tačiau šie nebeišgelbėjo. Jaunuolis mirė.

Dėl tikslios Petro Miškinio gimimo vietos yra abejonių, gal jauna Andriaus ir Marijonos šeima gyveno ne vienoje vietoje. Ramygalos rajono milicijos skyriaus archyve yra įrašas, kad Petras Miškinis gimė Kauno gubernijoje, Ukmergės apskrityje, Taujėnų valsčiuje, Lėno apylinkėje Limeniškių kaime. Įrašas rusiškas, kaimo pavadinimas gali būti iškraipytas.

Ona Maldeikytė- Miškinienė gimė 1906 m. Bartkūnų kaime, Ramygalos vls. Mirė 1994 m. Ramygaloje. Palaidota Ramygalos kapinėse.

Petras ir Ona Miškiniai turėjo 5 sūnus: Povilą, Julijoną, Albertą, Vaclovą ir Leonardą Zenoną, kurių likimas aprašytas kituose šios knygos pirmos dalies skyriuose.

Patį Ona Maldeikytė kilusi iš daugiavaikės ūkininkų šeimos, kuri gyveno Bartkūnų kaime Anciškio parapijoje. Jos šeima turėjo apie 27 ha žemės. Onos broliai ir seserys: Jurgis, Marijona, Julė, Kazimieras, Petras, Karolina. Šių Maldeikių, kaip ir

Marijonos Maldeikytės- Kadžienės šeimų likimai aprašyti šios knygos antrojoje dalyje.

Petro ir Onos Miškinių šeima beveik visą gyvenimą gyveno Repšiškių kaime. Išsisklaidžius sūnums po visą Lietuvą, senatvę praleido Ramygaloje.

Ona Miškinienė buvo baigusi 2 pradinės mokyklos skyrius, kol mokykla buvo jų namuose. Vėliau sudegė jų troba ir mokslai baigėsi.

Abu buvo labai pamaldūs. Kiekvieną sekmadienį- būtinai į bažnyčią, nesvarbu kokiu oru, lietus ar sniegas apie 6 km į Ramygalą ir tiek pat atgal. Dauguma kelio- per mišką, balas, upelius, geriau tik nuo pusės kelio išėjus į Vadoklių- Ramygalos vieškelį.

Abu giedoriai. Ona mintinai mokėjo visas *kantičkos* giesmes, daugiau kaip 20 metų giedojo Ramygalos bažnyčios chore, giedodavo per šermenis, rožančius, gegužines ir birželines pamaldas. Dažnai pavesdavo, pavyzdžiui, prie kryželio, pakabinto ant beržo miške pakeliui iš Kunigiškių į Repšiškių kaimą, susirinkus kaimo žmonėms litaniją giedoti sūnui Julijonui, būsiamam kunigui ar jo broliams.

Kiekvieną vakarą, nesvarbu, kiek būtų nuvargę, prieš miegą visa šeima suklupusi savo gryčioje poteriaudavo. Ryte vaikai negaudavo pusryčių, kol nesukalbėdavo bent trumpų poterių.

Petras Miškinis jaunystėje grojo smuiku, armonika, bajanu.

Petras visą gyvenimą gerai mokėjo rusiškai, kas kaimuose apie lietuviškąją Ramygalą buvo labai reta. Tas mokėjimas pokaryje padėjo suktis iš ne vienos keblios situacijos. Kartą net išgelbėjo savo sodybą nuo sudeginimo.

Buvo taip. Kai prie Pergišchio miškelio pokaryje buvo nušauti trys rusų kareiviai ir vienas pabėgęs pranešė Ramygalos garnizonui, šie keliais sunkvežimiais važiavo į Dubarų, Šambalioniškio, Repšiškių kaimus ir šaudė į sodybų šiaudinius stogus padegamosiomis kulkomis. Uždeginėjo tvartus, klojimus, trobas. Buvo ruduo, supleškėjo juose sukrautas derlius.

Pakeliui jie uždegė Adomo Kraujelio, Jono Pratusio, Jono Liberio, Alekso Samsono sodybas. Petro Miškinio vyriausi vaikai pasakoja: „Staiga matom- pilnas kiemas ginkluotų rusų kareivių. Tėtė buvo pas kaimyną, gyvenantį giliau miške, pas Šlekį. Pakviestas greitai grįžo namo, išsipjovęs ilgą lazdyno lazda.

-Kur buvai?- kareiviai klausia.

-Miške lazdos išsipjauti.

-Jei laikai ryšį su banditais, tavo kapas bus šis dirvonas.

Tėvas, aišku, išsigynė, bet karininkas nusitaikė šautuvu į šiaudinį klojimo stogą. Petras puolė prie karininko ir maldavo rusiškai, kad nedegintų, kaip jis gyvens su penkiais vaikais. Karininko širdis suminkštėjo, rusų gimtoji kalba, turbūt, suveikė.

Numojo ranka ir visi išvažiavo pas kaimynus. Ten vis tiek uždegė Kraujelių klojimą, tvartą.“

Rusų kalba, matyt, padėjo ir vėliau. Tėtis ne kartą vaikams pasakodavo apie atvejį, kai kūriant kolūkius visiems aplinkinių kaimų gyventojams partorgas iš Rusijos ilgai aiškino, kaip bus gerai kolūkyje, į kurį būtina įstoti. Petras Miškinis atsistojo ir pasakė: lutše ptičke na zelionoj vetke, čem v zolotoj kletke (liet. „geriau paukšteliai ant žalios šakelės nei auksiniame narvelyje“). Partorgui ta patarlė baisiai nepatiko, bet, laimei, neigiamų pasekmių neturėjo.

Dar pora charakteringų tų laikų kaimo gyvenimo epizodų. Vienas iš energingiausių naujos tvarkos kolūkio, kuris su paslėpta ironija buvo pavadintas „Mūsų laisvė“, kūrėjų buvo toks Antanas Dargužis, gyvenantis buvusiam Džiugailių dvare. Kurį laiką jis buvo kolūkio pirmininku, brigadininku. Gyventojams labai trūko grūdų, ypač daugiavaikiams, nes kolūkis už darbą nieko nemokėjo. Žmonės siųsdavo vaikus į laukus, kur jau nuimtas javų derlius, rinkti varpų, nukritusių ir likusių lauke. Brigadininkas Dargužis raitas jodinėdavo ir vaikydavo vaikus. Tegu geriau supūva, bet rinkti negalima- kolūkio nuosavybė.

Kartą tas Dargužis mojavo partiniu bilietu, kaip jam atrodė, savo autoritetui ir įtakai padidinti. Bronius Paliliūnas šoko tą bilietą atimti ir suplėšyti. Dargužis suriko: „Nelįsk, aš jį turiu nuo

1940 m.!“. Kaimiečiai buvo pašiurpę nuo tokios žinios. Ten buvęs Petras Miškinis pasakė: „Ramiau, visų nesuėsi- mūsų daug“.

Tarp kitko, to Dargužio vaikai Algimantas, Genė, Valerija vėliau užaugo, buvo normalūs žmonės. Genė daug metų giedojo Ramygalos bažnyčios chore. Pats Dargužis į gyvenimo pabaigą ėmė vaikščioti į bažnyčią, mirė aprūpintas paskutiniais sakramentais.

Tačiau kaimo žmonės neužmiršo, kaip A. Dargužis su entuziazmu kūrė kolūkius, atiminėjo iš žmonių jų svarbiausią pragyvenimo šaltinį- žemę.

Kai Dargužis mirė ir palaikai buvo nuvežti į Ramygalos kapines, įleidus karštą į duobę ir ją užkasinėjant, pritrūko daug žemės. Žmonės šnibždėjosi: „Jam anksčiau vis trūko žemės, atiminėjo iš ūkininkų, ir dabar trūksta“. Pasirodo, naktį kai kurie vyrai dalį iš duobės iškastos žemės neštuvais išnešė už kapinių tvoros ir ten ją išpylė. Įkando kaip mokėjo ir galėjo. Tokiu atveju jokia partija, jokia valdžia padėti negali.

Miškinių šeima su 5 vaikais gyveno labai varganai. Be jokios mechanizacijos, be pinigų reikėjo verstis savo jėgomis iš tų 60 arų. Tėvas Petras dažnai ragindavo sūnus mokytis, sakydavo: „Nesimokysit, tai eisit į Džiugailių dvarą kirmėlių nuo kopūstų daužyt“:

Ir visi vaikai, nors reikėjo daug padėti atlikti visokius fizinius darbus tiek namie, tiek kolūkyje- buroką ravėjimas kilometrinėse vagoose, jų kasimas, dorojimas jau visai prieš gruodą ar su gruodu, karvių avių, teliokų bandų ganymas, mokykla už 6 km, mokėsi iš paskutiniųjų, kad įgautų tinkamą išsilavinimą.

Paskaitykime sūnaus Alberto Miškinio, Lietuvos Nepriklausomybės akto signataro, prisiminimų apie gyvenimą pas tėvus fragmentą:

„Vien tai, kad iš gūdaus kaimo, eidami per balas, krūmus, miško keliukais visi 5 sūnūs pasiekė aukštąjį išsilavinimą, yra retas ir gerbtinas šeimos bruožas. Visi vaikai savaip stengėsi garbingai nueiti savo gyvenimo kelią. Tačiau viso to priežastis buvo tėvai, jų elgesys ir nuostatos. Jau vien tai, kaip tėvai gerbė ir mylėjo vienas kitą, yra labai retas atvejis. Sakoma, kad nėra namų be dūmų. Sakoma, kad jeigu sutuoktiniai nesipyksta, jie vienas kitam nusibosta. Mūsų tėvai niekada nebuvo susipykę, niekada nepasakė vienas kitam nė vieno pikto žodžio. Mes užaugome namuose be dūmų. Tėvai buvo be galo darbštūs, rūpestingi ir atsidavę savo vaikams. Be to, jie buvo labai religingi ir to mokė savo vaikus. Mūsų namai aplinkiniams gyventojams buvo savotiškas religinis centras. Per visą Adventą ar Gavėnią sekmadienio vakarais rinkdavosi kaimynai giedoti rožinį, gaudžius verksmus ir įvairias giesmes. Ateidavo merginų net iš

Džiugailių kaimo (gal 1,5 km atstumu). Žinoma, tas giedojimas buvo ir savotiška saviraiškos priemonė, malonumas girdėti gražius balsus. O žmonės pas mus būdavo balsingi. Vyrai net iš eilės vesdavo paslaptį rožinio. Be to, ir pasikalbėdavo ilgais žiemos vakarais. Gegužės ir birželio mėnesiais klėtyje buvo įruošiamas altorėlis ir visi kaimynai giedodavo gegužines bei birželines pamaldas. Miške prie keliuko ant berželio buvo prikaltas kryželis, įdėtas į dėžutę su stiklu apsaugai nuo lietaus. Jį įtaisė Samsonas, Alekso tėvas, Algio senelis. Jis buvo arčiausiai mūsų namų, pro jį kasdien eidavome į Ramygalos mokyklą, todėl jis buvo kaip savas.

Per Kryžiaus dienas visi kaimynai net iš kaimyninių kaimų rinkdavosi prie to beržo ir suklaupę giedodavo Visų šventųjų litaniją.

Dėl tokio pamaldumo ir dėl ramaus gyvenimo būdo tėvai buvo gerbiami apylinkėje. Į paskutinę kelionę mūsų tėvus lydėjo žmonės iš visos parapijos. 2014 m. rudenį Ramygalos šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje minėjome 20 m. mamos mirties metines. Nors buvo šeštadienis, žmonių susirinko pilna bažnyčia. Gražiai giedojo bažnyčios choras.“

Gal čia vieta pacituoti mėgstamiausias tėvų dainas.

Petro Miškinio dažnai dainuota daina:

Ant kalno karklai siūbavo(2k),

Ant kalno karklai siūbavo,
Pakalnėj vanduo liūliavo,
Liūliavo, liūliavo.

Tenai vaikščiojo mergelė.
Ten vaikščiojo mergužėlė,
Jauna graži lelijėlė,
Lelija baltoji.

Tenai atjojo bernelis.
Ten atjojo bernužėlis,
Baltas gražus dobilėlis,
Dobilas, baltasis.

Mamos Onos Miškinienės mėgstama daina:

Saulelė raudona,
Vakaras netoli.
Paleisk mane, motinėle
Su saule namolio.

Eisiu į darželį,
Skinsiu tris gėdeles.
Skinsiu tėvui, skinsiu broliui
Ir šelmiui berneliui.

Tėveliui mėtėlę,
Broleliui- rūtelę,
O tam šelmiui bernužėliui-

Aštrią dilgynėlę.

Sėsiu į stakleles,

Ausiu tris drobeles,

Ausiu tėvui, ausiu broliui

Ir šelmiui berneliui.

Tėveliui- šilkinę,

Broleliui- lininę,

O tam šelmiui bernuželiui-

Storą pakulinę.

Vyresnieji vaikai Povilas, Julijonas, Albertas turėjo į Ramygalą vaikščioti kasdien, šalta ar karšta nuo pirmojo skyriaus. Jaunesniems Vaclovui ir Leonardui buvo kiek lengviau, nes valdžia atidarė 4 skyrių Dubarų pradinę mokyklą dvigubai arčiau, į Sibirą išvežto seniūno Bartkaus name.

Karo pabaigoje buvo stipriai sugriautas Ramygalos gimnazijos pastatas, todėl Povilui ir Juliui ilgai teko mokytis dviem pamainom ir dažnai reikėdavo grįžti namo per balas ir miškus naktį. Dažnai stabdydavo „Stoj, kto idiot“ Ne visada padėdavo paaiškinimas. Kartą varėsi atgal iki Ramygalos tardyti, ar ne kokie miškinių ryšininkai. Kai stabdydavo miškiniai, buvo paprasčiau- užteko paaiškinti, kad jie Petro Miškinio iš Repšiškių vaikai.

Dėl šių priežasčių Julius pradėjo vaikščioti į mokyklą anksčiau negu priklausė, kad broliui Povilui būtų vaikščioti linksmiau.

Dar tokia detalė: kai šv. Kalėdų ar šv. Velykų proga būdavo laikomos naktinės ar labai ankstyvos pamaldos Ramygalos bažnyčioje, į jas visada eidavo visa šeima, tik palikdavo saugoti namų vieną vaiką. Tas verkdavo, kad jį palieka. Kad nebūtų didelės skriaudos, kitą kartą palikdavo kitą vaiką.

Kaip dabar tie buvę vaikai sako, kad nebuvę ko toj varganoj sodyboj ir saugoti. Gryčios duris, jei ten nieko nėra, šluota paremdavo. Gal nebent kad būtų liudininkas, jei kokie čigonai klajokliai atsibastytų.

Kai visi vaikai išvyko į kitus miestus mokytis, tėvams nebuvo lengviau, nes neteko gerų pagalbininkų. Kita vertus, pradėjo stiprėti kolūkiai, šiek tiek mokėti už darbą. 1950- 1955 m. reikėdavo daug dirbti kolūkiui, o nieko nemokėdavo. Būdavo, kad už dienos darbą arba taip vadinamą „darbadienį“ metams pasibaigus skirdavo 3-5 kapeikas ir kažkiek grūdų. Tragiškai nebūdavo pinigų: valdžia privalomai išpešdavo pastatų, gyvulių draudimą, agentai iš Ramygalos per jėgą įkišdavo Stalino 3% obligacijas. Be to, bene kasmet atkeliaudavo atsakingas pareigūnas patikrinti, kiek tvarte galvijų, kiaulių ir vištų, nes jų skaičius buvo ribojamas. Užtat tėvai ir vaikai net sąsiuviniams

pirkti stengdavosi parduoti Ramygaloje grybų ar Panevėžyje riešutų.

Mama surinkdavo kiaušinius, namie sumuštą sviestą, suslėgtus varškės sūrius ir nešdavo parduoti į Ramygalą, o prieš didžiąsias šventes kartais keliaudavo net į Kauną, siekdama keletą papildomų rublių uždirbti. Tie pinigėliai labai praversdavo. Nors namuose buvo pajungiamas verpimo ratelis, audimo staklės, ranka sukamos girmos, bet reikėdavo kažkiek pinigų sukaupti ir sau, ir vaikų mokslams.

Pradėjus dygti grybams, didesnis ar mažesnis brolių būrys dienai brėkštant jau būdavo miške. Iki pusryčių surinkti baravykai ir raudonikiai, gražiai sudėlioti į krepšelius, tos pačios dienos rytą pasiekdavo Ramygalą (ambulatoriją, mokyklą ir kt). Derlingais metais už grybus būdavo neblogos pajamos.

Mama, kažkaip sužinojusi, kad Panevėžyje bus parduodami kvietiniai miltai, pasiimdavo sūnų (vienam eilėje stovinčiam duodavo vieną popierinį dviejų kilogramų svorio miltų maišelį, o su vaiku – du pakelius), stovėdavo eilėse po keletą kartų ir vakare pakeleivingais sunkvežimiais parsigabendavo gerą pusmaišį miltų.

Vėliau už burokų auginimą pradėjo duoti cukraus. Melioracija išnaikino balas, krūmus pavertė pievom, praeiti ar pravažiuoti tapo lengviau. Pagerinti keliai. Baigėsi karas tarp miškinių ir

skrebę, garnizono kareivių, kurie daug kartų tikrindavo pamiškėje įsikūrusią sodybą.

Gyvenimas lyg ir tapo lengvesnis, bet laikas savo daro-senatvė, ligos. Aišku, didžiulė paguoda, o kai būtina- ir pagalba: užauginti 5 sūnūs, nė vienas nenuėjęs šunkeliais. Povilas ir Julius tapo kunigais nepaisant paties karingiausio valstybinio ateizmo. Albertas tapo melioracijos specialistu ir vadovu, vėliau- Lietuvos Nepriklausomybės akto signataru. Vaclovas tapo inžinieriumi-elektriku, mokslininku, mokslų daktaru, profesoriumi. Leonardas- inžinierius, verslininkas.

Daug streso sukeldavo ir pokario žinios apie Onos Miškinienės brolius, seseris: vienos sesers vyras Jonas Kadžys ir jo du sūnūs žuvo pokario kovose, Onos du brolius ir seserį išvežė į Sibirą. Vienas brolis ten ir mirė. Kadžių sodybą išnaikino, gryčių skrebai išardė rąstais ir pervežė į Pagirius. Vienintelė paguoda- vienas Onos brolis Petras Maldeikis, gyvenęs Kaune ir ten dirbęs Kauno mokytojų seminarijos vadovu, spėjo 1944 m. pabėgti per Vokietiją į Ameriką. Ten dirbo paprastus darbus įmonėse ir rašė knygas, redagavo emigrantų žurnalus. Sesuo Ona rinkdavo baravykus ir jam siūsdavo kaip gimtinės prisiminimą.

1973 m. tėvai Petras ir Ona Miškiniai pardavė savo sodybą kaimynei Pečeliūnienei ir nusipirko pusę seno namuko Ramygaloje. Seniems žmonėms tapo žymiai lengviau gyventi-

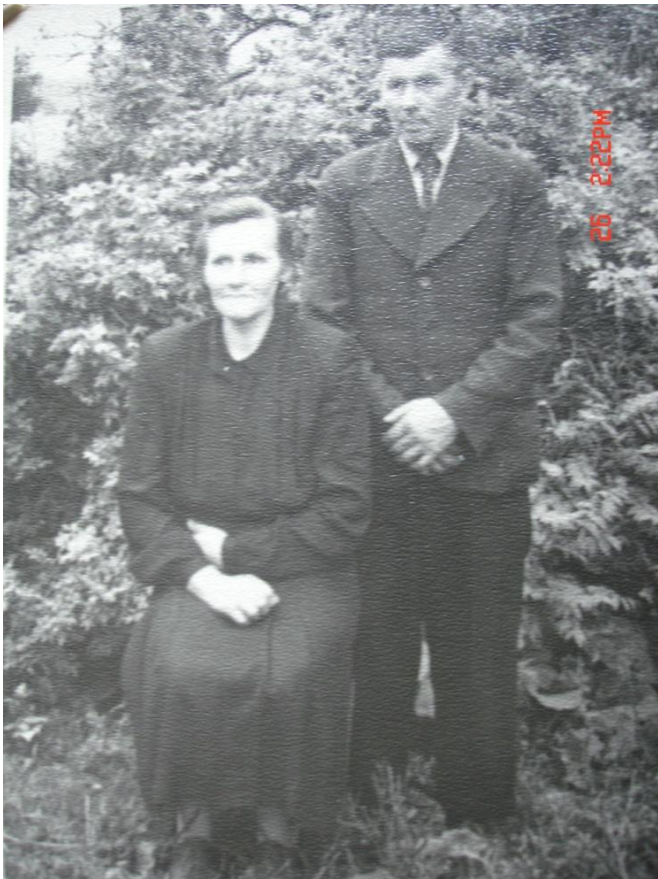
nebėra ūkio darbų, šalia parduotuvės, gydytojai, bažnyčia, kapinės. Taip patogiai pragyveno „kaip ponai“ iki 1979 m., kol mirė Petras, sulaukęs garbingo 83 m. amžiaus. Ona Maldeikytė-Miškinienė ten pat pragyveno viena iki 1994 m., mirė būdama 88 m. amžiaus. Pas sūnus persikelti gyventi atsisakinėjo, bet paskutiniaisiais gyvenimo metais, visai pašlijus sveikatai, padėti prižiūrėti savo mamą atvažiavo sūnus Albertas iš Utenos.

Liko jų išauginti ir išauklėti 5 garbingi sūnūs sukti amžinojo gyvybės rato...

Miškinių sodyba Repšiškių kaime. Dešinysis trobos galas Petro Miškinio šeimai, kairysis –Andriaus Miškinio.

Ona Miškinienė ir Petras Miškinis apie 1953 m.

Visi Miškinių sūnūs. Petras Miškinis apie 1971 m.

Mama pas sūnus Juliū ir Povilā. 1961 m.

Julius su tēte. 1960 m.

Giminė kun. Julijono primicijų proga 1962m. Antroje eilėje iš dešinės: Vl. Kadžys, kun. Baltuška?, kun.P. Tarulis, tėvas, kun. Julius, mama, kun. P. Repčys. Stovi dešinėje Jonas Kauneckas.

Kun. Povilas Miškinis laimina savo tėvą. 1963 m. Šalia-
kun. V.Klebonas ir J. Miškinis. Apačioje tėvai 1975 m. Ramygaloje

Miškinių šeimos kabo fragmentas.

Visi penki Miškinių sūnūs Mamos 100-mečio proga. 2006 m.

1.3. skyrius. KUNIGAS KANAUNINKAS POVILAS MIŠKINIS

Pradėkime nuo biografijos faktų.

Miškinis Povilas gimė 1933 m. Repšiškių kaime, Ramygalos valsčiuje.

Panevėžio vyskupijos Biržų dekanato dekanas, Panevėžio vyskupijos kapitulos kanauninkas, Vabalninko Švenčiausiosios mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčios klebonas, Panevėžio vyskupijos studentų rėmimo fondo pirmininkas.

Būsimasis kunigas 1942- 1946 m. mokėsi Ramygalos pradžios mokykloje, 1946- 1952 m. Ramygalos vidurinėje mokykloje, 1956- 1958 m. Ramygalos darbo jaunimo vidurinėje mokykloje, 1958- 1963 m. studijavo Kauno tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje.

1952- 1955 m. tarnavo sovietinėje armijoje Bucharos srityje (Uzbekija), pirmus metus- artilerijos puskarininkių mokykloje. Mokydamasis Ramygalos darbo jaunimo (vakarinėje) mokykloje dirbo Ramygalos MTS (mašinų-traktorių stoties) sąskaitininku, buhalteriu, vyresniuoju buhalteriu.

Išventintas kunigu 1963 m. Dirbo šiose parapijose: Alantos (Molėtų r.) šv. Apaštalo Jokūbo bažnyčios vikaras, 1964-1968 m.

Panevėžio katedros vikaras, 1968- 1978 m. Pasvalio šv.Jono Krikštytojo bažnyčios vikaras, 1978- 1983 m. Smilgių (Panevėžio r.) šv. Jurgio bažnyčios klebonas, nuo 1983 m.- Vabalninko(Biržų r.) šv.Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčios klebonas (administratorius). 1992- 1996 m. Biržų dekanato vicedekanas, 1996- 2011 m.- dekanas.

Panevėžio vyskupijos kapitulos garbės kanauninkas 2001 m., kapitulos greminalinis kanauninkas 2007 m., kapitulos kanauninkas emeritas 2009 m. 50 metų kunigystės proga popiežius kun. Povilui Miškiniui atsiuntė specialų palaiminimą.

Laisvalaikio mėgstami užsiėmimai- žymių žmonių biografijų skaitymas, kelionės į žymias šventoves, turistinės kelionės.

Moto: Nešti visiems gėrį.

Dabar galima pašnekėti apie kanauninko Povilo Miškinio atsiminimų nuotrūpas.

1940-tais, kad rusai užėjo, niekas ir nepastebėjo, nes gyvenom miško glūdumoj, toli nuo tranzitinių kelių Ramygala- Vadokliai ar Ramygala- Kuršiai. Tik vieną dieną žiūrime- pilnas dangus lėktuvų. Kiek vėliau prigūžėjo ir visas kiemas rusų kareivių. Bet jie nieko nedarė. Pagrindinis kariuomenės judėjimas buvo Ramygalos- Vadoklių vieškeliu.

Vėliau, karo metu, vokiečių kareiviai nakvojo prie Degsnio, vienintelio vandens šaltinio apylinkėje. Kai jie išvyko, mes,

vaikai, nubėgom, radom tik tuščių konservų dėžučių- jų ten valgyta.

Degsnys- tai duobė, atsiradusi XIX a. pabaigoje iškasant molį Ramygalos bažnyčios statybos plytoms. Vėliau prisipildė vandens. Viršutinis dirvožemio durpėtas paviršius kiek nudažė vandenį rudai. Augo daug vilko uodegų, plaukiojo laukinės antys su ančiukais. Degsnys ilgainiui tapo žmonių traukos centru, vaikai mėgdavo vasarą pasimaudyti, piemenys atvarydavo ganomus gyvulius (karves, telyčias, aveles) atsigerti. Po to netoli gyvuliai suguldavo atrajoti, piemenims suteikdami poilsio valandą. Totalinės melioracijos metu Degsnys buvo užverstas žemėmis, dabar ten tik lygi vieta. Prie miško keliuko iš Repšiškių į Ramygalą ant beržo buvo kryželis su nameliu. Visi žmonės (ir vaikai) taip pamokinti, eidami pro tą kryželį nusiimdavo kepurę, persižegnodavo. Nors tas beržas buvo miško vidury, niekas nestebėdavo, pastabų neduodavo. Po keliasdešimt metų pasirodė, kad visai netoli to beržo pokariu buvo įsirengęs bunkerį Aleksas Samsonas. Net po 10 m. lagerio Norilске Aleksas dar bijojo jį parodyti sūnui Algiui. Tas beržas po melioracijos, kai buvo iškirsti menkaverčiai krūmai ir paversti laukais, liko visai miško pakrašty, palaukėj. Kai melioratoriai norėjo tą beržą nupjauti, Aleksas Samsonas, kažkaip atsiradęs toj vietoj, pasakė: „ Pjaukit, jeigu nebijot, kad rankos nudžius“. Ir neatsirado drąsuolių, kas

pjautų. Žaliuoja ir dabar, primindamas ne taip seną kaimo istoriją, nors paties kaimo neliko nė pėdsako.

Buitis vaikystėje buvo labai vargana. Povilas atsimena, kad mama, adydama ir lopydama sūnų drabužius, vis pykdavo ant vaikų, kad jie per daug laksto, drabužiai per greitai suplyšta. Priežastis buvo kita- medžiaga suskysdavo nuo ilgo nešiojimo ir lopymo. Kaltas ne berniukų judrumas, o skurdas.

Likęs vienas vaikiškas prisiminimas: kaimynai Savickai turėjo kumeliuką. Kaip žinia, kumeliukai, kol jauni, labai mieli ir simpatiški kaip vaikai. Povilas buvo įsimylėjęs tą kumeliuką, išūžė tėvams galvas, kad ir jis nori jį turėti. Kaimynas pasakė: „Kumeliuką parduosim tik su savo dukra Paliute“. Povilas vargais negalais surinko smulkių monetų saują ir, nunešęs kaimynui, pažėrė ant stalo: „Perku!“. Čia pradėjo protestuoti jų mergaitė Paliutė, kad nenori. Taip vaikas ir neįsigijo kumeliuko.

Į pirmą skyrių Ramygalos pradžios mokykloje Povilui teko eiti vienam per miškus ir balas apie 6 km. Tokiam vaikui būdavo baisu, tad tėvai vėliau išleido jį mokyklą ir brolių Julijoną, nors tam dar nebuvo suėjęs laikas.

Iš Ramygalos (tada buvo rajono centras su jame įsikūrusiomis visomis institucijomis) atėjo rinkti mokesčių iš valstiečių mokesčių inspektorius. Žmonės jo nekenė, nes pinigų neturėjo. Kažkas tą inspektorių nužudė ir numetė prie Degsnio. Rado

Povilo tėvas Petras Miškinis *žabais* pridengtą lavoną, išsigando, kad nesuverstų jam kaltės. Nuvežė gilyn į mišką ir palaidojo niekam nepranešęs.

Būdavo, sekmadienį vaikai nueina į mišką, žiūri- ant medžių sukabinti automatai. Pasirodo, ir miškiniai riešutauja. „Kieno vaikai?“ klausia. „Petro Miškinio“. „Tai riešutaukit“.

Riešutai buvo vienas iš pajamų šaltinių sąsiuviniams ir knygoms įsigyti. Riešutaudavo per petį persimetę terbas, pasidarę lazdyno lazda su kabliu gale. Tai geras įnagis palenkti lazdyną. Jei riešutai ar grybai atsirasdavo netikėtai, nepasiruošus, miško derlių kišdavo užantin, gerai užrišę marškinių apačią.

Kartą, nuėjus už Cegelnės, į Gieliškio raistą pasirinkti mėlynių –girtuoklių, vaikai pamatė žmogaus kojas, išlindusias iš samanų. Tada staigiai, apimti baimės, vaikai nuskuodė namo. Uogos išgaravo iš galvos.

Tais laikais ne vietiniams žmonėms vaikščioti po Mėtytinių mišką buvo mirtinai pavojinga. Kelionė visada galėjo būti paskutinė, nes miškiniams galėjo pasirodyti, kad atėjai pašnipinėti apie jų buveines, pamatyti žmones.

Į namus ateidavo po vieną ar nedidelėmis grupėmis miškiniai-Lietuvos partizanai. Kartą jų užgriuvo daugiau nei 50. Klojime pamiegojo, aplink išsistatę kulkosvaidžius, ir išėjo toliau. Tėtė buvo labai išsigandęs- neduok Dieve, būtų kas nors užėjęs,

pamatęs ar apskundęs, Sibiras garantuotas. Dabar žinoma, kad vien Petro Bliekos būriuose buvo daugiau kaip 50 partizanų, jie priklausė Vyčio apygardai, kurios centras buvo Pagiriai. Gal tada būrys keliavo iš vieno miško masyvo į kitą. Praėjus jiems net platus takas liko išmintas.

Broliai Povilas, Julius, Albertas labai mėgdavo dainuoti ir atskirai, ir kartu. Kartais kieme kad užtraukdavo dainą, tai net šuo prisijungdavo.

Ramygalos vidurinėje mokykloje Povilas dainavo mokyklos chore. Choro vadovas buvo mokytojas Petras Zabiela. 1950 m. choras dalyvavo Dainų šventėje Vilniuje. Ten įvyko konfūzas: ramygaliečiai nuvažiavo su Lietuvos himnu „Lietuva, Tėvyne mūsų, tu didvyrių žeme“, pasirodo, jau reikėjo išmokti naują himną „Tarybinę Lietuvą liaudis sukūrė“. Teko staigiai, forsuojant, išmokti naują muziką ir žodžius.

Tas choro vadovas gyveno labai skurdžiai. Prašydavo kaimo vaikų, kad kas gali, atneštų maisto. Povilas Miškinis yra jam nešęs baltą sūrį.

Ramygalos mokyklos direktorius buvo Žala. Per karinio parengimo pamoką, per neatsargumą šaudykloje buvo nušautos mokinyš. Paskui buvo atsakingų už drausmę asmenų teismas.

Rudeniop iš miško namo prinešdavom laukinių obuoliukų, supildavom ant trobos lubų, dengtų spaliais. Žiemą valgydavom, kažkodėl būdavo labai skanu.

Mama, kepdama blynus, ketinę keptuvę patrindavo lašinių gabaliuku- tepiku. Visi laukdavom, kada liks tik lašinių odapuldavom dalintis tą delikatesą.

Vieną kartą skrebai ant trobos aukšto „ieškodami banditų“ pavogė paskutinius lašinius. Užtat tarp kaimiečių sklandė juokelis „Iš ko atskirti skrebą?- Riebaluota nugara nuo vogtų lašinių“.

Kaime taip pat girdėdavosi daina:

Tu, Ramygala gražioji,

Ko iš *krieso* iškrypai?

Daug skrebukų priperėjai,

Partizanus išžudei.

Prie Sokelių kaimo karo metu buvo rusų karinis aerodromas. Kaimo žmonės varydavo į jį visokiems darbams- grioviams kasti, tvoroms tvirti ir pan. Povilas vietoj tėvų buvo ten pasiūstas. Kaip paaugliui Povilui buvo labai įdomu: pilna bombų, šovinių, minų. Povilas užsirišo kelnų galus, prisipylė šovinių, paskui parsinešęs namie ardė. Likutį paslėpė klojime, tarp javų. Kai apie Kalėdas javus kūrė, šoviniai pradėjo sproginėti. Gerai, kad nieko nenušovė. Tuomet javų kūlimo metu dirbdavo daug žmonių. Reikėjo nuo šalinės paduoti pėdus, paskui tuos pėdus užkelti ant

kuliamosios, kiti kasdavo pelus, nunešdavo šiaudus, tampė grūdų maišus. Paliliūniokai iš to paties aerodromo buvo pasiėmę bomboms skirtų laikrodinių mechanizmų. Namie beardant, vaikigaliai pamatė, kad bus blogai ir išmetė laikrodį pro langą, o tas lauke sprogo.

Su laiku buvo reformuota mokykla, klasės pradėtos skaičiuoti nuo 1 iki 11, dingo pirmi keturi skyriai. Povilas tada atsidūrė iš ketvirtos klasės senoviškai septintoje klasėje pagal naują tvarką.

Ramygalos mašinų traktorių stotyje dirbo Budreikaitė Emilija iš Dubarų kaimo. Ji pašnibždėjo, kad MTS reikėtų sąskaitininko. Povilas perėjo į vakarinę darbo jaunimo mokyklą ir pradėjo dirbti sąskaitininku. Biednai šeimai tai buvo didelis palengvinimas. Mokslų nemetė, tik reikėjo mokytis po darbo vakarais. Vyriausiasis buhalteris buvo kažkoks rusas, didelis *pijokas*, bet sąskaitininko, dar vaiko, neskriaudė.

Po 9 klasės Povilą Miškinį paėmė į kariuomenę trejiems metams. Papuolė į Bucharos sritį, zenitinės artilerijos dalį. Iš Lietuvos išvežė pilną ešeloną gyvuliniais vagonais. Pradžioje reikėjo mokytis seržantų mokykloje. Iš pulko vado už puikų sūnaus Povilo auklėjimą tėvai gavo padėką.

Kai grįžo iš kariuomenės, kolūkio pirmininkas leido nebegrįžti į kolūki, nes MTS irgi yra žemės ūkio įmonė. Tad Povilas tęsė mokslą vakarinėje mokykloje ir darbą MTS buhalterijoje. Tuo

metu MTS vyriausiuoju buhalteriu jau dirbo buvęs Ramygalos gimnazijos direktorius Jonas Zastarskis (grįžęs iš tremties). Labai drausmingas ir griežtas žmogus. Buvusiam gimnazijos direktoriui po tremties buvo uždrausta dirbti pedagoginį darbą- idėjiškai nepatikimas. Pedagoginiai įpročiai išlįsdavo net pasirašinėjant buhalterinius dokumentus. Jei atnešęs dokumentus asmuo lįsdavo prie stalo, jį nuvarydavo per porą metrų atgal sakydamas: „Kur skubi? Mirti spėsi“ ir tik tada atneštus dokumentus skaitydavo ir tvirtindavo.

Agronomu MTS jau dirbo Alfonsas Giedraitis, būsimas ilgametis Ėriškių kolūkio pirmininkas. Jo žmona buvo Dubarų pradinės mokyklos mokytoja, abu gyveno ištremtos buvusio Dubarų seniūno Bartkaus šeimos name. Vienam gale- pradinė mokykla, kitam- mokytojos butas. Grįžus Bartkaus šeimai iš Sibiro, Giedraičiai išvažiavo į Ėriškius, vėliau ir mokykla buvo iškelta į Šambalioniškį pas Liberienę.

Baigęs Ramygalos vidurinę mokyklą, Povilas Miškinis iš karto įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją. Vienu metu laikė ir baigiamuosius abiturus egzaminus, ir stojamuosius į kunigų seminariją.

Povilui pavyko nuslėpti savo planus ir darbe, ir mokykloje. Jau laikant egzaminus pasirodė Povilo Kancės straipsnis rajono laikraštyje „Tarybinė Tėvynė“, kad mokslo pirmūnas Povilas

Miškinis, dirbantis buhalteriu, planuoja stoti į Vilniaus universiteto ekonomikos specialybę.

Stojančiais į seminariją tada labai domėjosi ir stengdavosi daryti poveikį KGB. Bet informacija suvėlavo- kol religijų įgaliotinis iš seminarijos gavo stojančiųjų pavardes, kol perdavė rajono KGB, kol tie puolė aiškintis, Povilas jau buvo įstojęs. Už tai turėjo nemalonumų su valdžia klasės auklėtojas Jonas Ruzas, MTS veikėjai- kaip galėjo pražiopsoti Povilą ir neatlikti reikiamo auklėjamojo darbo.

Saugumiečiai Povilą tampydavo dažnai. Grįžti iš jų apklausų kaip girtas, tokį psichologinį spaudimą darydavo. Kaune registruodavo tik vieneriems metams, grįžti po atostogų- ir vėl pas juos. Per atostogas stengdavosi vienoje vietoje negyventi, kad neapaugtų šnipeliais. Jau dirbant kunigu, lankydavosi po du saugumiečius- vienas iš Vilniaus, kitas vietinis. Saugumiečiai darydavo įtaką ir vyskupui skiriant parapijas.

Primicijos, pirmosios ką tik išventinto kunigo laikomos mišios, buvo gimtojoje parapijoje, Ramygalos šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje. Dalyvavo brolis kunigas Julijonas, jo klasės draugas kunigas Klebonas Vincentas, pilna bažnyčia tikinčiųjų, aišku tėvai ir visa šeima.

Pavakary buvo suruoštas balius giminėms, bendramoksliams ir kaimynams tėvų klojime. Net su alumi ant iš lentų greitosiomis

sukaltų stalų, užtiestų baltomis staltiesėmis. Ko gero tai buvo viena paskutinių džiugių švenčių, kai susirinko tėčio ir mamos pusbroliai ir pusseserės ar jų šeimos – Kartanai, Jakaičiai, Repčiai, Mieliauskai, Tauderiai, Gustevičiai, Maldeikiai, Šegamogai ir kiti artimesni ir tolimesni giminaičiai.

Kunigaujant įvairiose parapijose daug laiko ir energijos reikėjo skirti bažnyčių, klebonijų remontui. Seniau buvo labai sunku gauti medžiagų, daug ką daryti besislapstant, nes, švelniai kalbant, bažnyčių remontas nebuvo sovietų valdžios prioritetas. Buvo minčių perstatyti ir Vabalninko kleboniją, padaryti ją kompaktiškesne, mažiau šildymo išlaidų reikalaujančia, bet, pasirodo, 1919 m. joje buvo įsikūręs revoliucinis komitetas ir pastatas tapo istoriniu, neliečiamu.

Kanauninkas Povilas Miškinis vietos žmonių gerbiamas, jubiliejų proga jį sveikina rajono, bendruomenės vadovai.

Kunigo Povilo Miškinio laisvalaikio pomėgio iliustracija-interviu rajono laikraščiu (perspausdinta iš *selonija.lt*, 2012-04-27, Regina Vaičekonienė).

KUNIGO KELIONĖS: ARTIMOS IR TOLIMOS

Vabalninko miestelis švenčia savo gimtadienį. Vieno garbingiausių šio krašto vyrų, klebono kanauninko Povilo

Miškinio, užkietėjusio keliauninko, klausėme: kas jį visą gyvenimą gena iš parapijos svetur? Pašnekovas atsakė: esu smalsuolis ir noriu pamatyti, kaip kitur gyvena žmonės, kaip atrodo svetimi kraštai, jų senoji architektūra, katedros, pilys, muziejai... Šis pasakojimas apie vabalninkiečio kunigo keliones, patirtis ir nuotykius.

Kunigas tvirtina: įspūdžiai priklauso nuo pasirengimo kelionei. Sukauptos žinios, perskaitytos knygos, filmai žadina jo žingeidumą.

– Važiuoju į kelionę ne miegoti, bet kuo daugiau pamatyti. Kartais būna, kojos ir pasilpsta, – pasakoja kunigas P. Miškinis. Jis džiaugiasi: Lietuvos nepriklausomybė jam plačiai atvėrė vartus į pasaulį. Ir sovietiniais metais kunigas Povilas Miškinis nebuvo namisėda. Su parapijiečiais leisdavosi į piligrimines keliones, lankė atlaidus Žemaičių Kalvarijoje, Šiluvoje. Sugalvojęs sėsdavo į lėktuvą ir skrisdavo į Maskvą prasiblaškyti:

– Kur tik nesu buvęs: išmaišiau visus muziejus. Žiūrėjau spektaklius ir operas Didžiajame teatre. Buvau Suvažiavimų rūmuose. Būdavo labai paprasta: rytą išskrendu, o vakare – grįžtu. Anais laikais bilietą į spektaklį galėjai nusipirkti nuvykęs. Tik vienintelį kartą į Paryžiaus dailininkų parodą veržėsi minios žmonių. Jeigu būčiau laukęs eilėje, būčiau nepatekęs.

Prisistačiau, kad atskridau iš Lietuvos tik pusdieniui ir mane į parodą įleido pro tarnybinį įėjimą, – prisimena kunigas.

Pirmoji ir įsimintiniausia jo jaunystės kelionė lėktuvu buvo dar anksčiau – iš Panevėžio į Palangą. Skrido *kukurūzniku*.

– Skridome 12 keleivių. Lėktuvą plerpia, susikalbėti su bendrakeleiviais negaliu. Tai kyla, tai vėl kaip krės virš upės. Vienas mano pažįstamas kurortą pasiekė išbalęs. Matau: išsitraukė popieriaus lapą ir kažką skubiai rašo. Aš jam sakau: „Gal tu jau testamentą kuri?“

Kunigas Povilas Miškinis prisimena: Nepriklausomybės metais į Lenkiją jis susiruošė kartu su kunigu (šiuo metu jau miręs) Algirdu Narušiu. Su „Volga“.

– Pasienyje mus sustabdė. Nesupratome, ko iš mūsų reikalauja: kartoja vis „varta“, „varta“. Mes lenkiškai nesuprantame. Susidarė eilė, gavome barti. Pagaliau išsiaiškinome: prašo draudimo popierių. Kai praleido pro sieną, kiek pavažiavę išlipome prie ežeriuko. Susėdome ant kranto ir ramiai papietavome, – prisimena kunigas. Lenkijoje du turistai kunigai iš Biržų dekanato praleido dvi savaites. Aplankė bažnyčias, vienuolynus, kitas įžymias vietas. Jie, dvasininkai, pirmiausia atkreipė dėmesį į lenkų aktyvumą per šv. Mišias. Skirtumas didelis: jų parapijiečiai maldas tik tyliai šnabžda, o

broliai lenkai meldžiasi, gieda labai garsiai. Kunigas neslepia: toks triukšmas, kad galvojau- išves iš proto...

Ilgiausiai, penkias savaites, svečiavausi Amerikoje. Buvęs vabalninkietis, kunigas Fabijonas Kireilis mane pakvietė ten pavišėti. Viešnagės metu Čikagoje mirė vyskupas Vincentas Brizgys. Dalyvavau laidotuvėse. Atsisveikinimas – iškilmingas, bet labai santūrus. Prie pašarvoto vyskupo karsto buvo padėtos tik kelios kuklios gėlių puokštės. Teko dalyvauti ir dvejose pasauliečių laidotuvėse. Tradicijos skiriasi nuo mūsiškių, – pastebi kunigas Povilas Miškinis. Jis pasakoja: į šermenis žmonės neša tik po gėlės žiedą, žvakę ir vokelį su pinigine auka. Laidojimo biuro darbuotojai už mirusįjį užprašo šv. Mišias, pasirūpina gedulingais pietumis. Į kapines mirusiojo karstą lydi maža grupelė žmonių, savieji. Karstas padedamas ant gėlių žiedais išpuoštos duobės krašto. Prie duobės žemių nėra saujos. Kunigas atskaito maldas ir visi, palikę velionio karstą prie duobės, išsiskirsto. Atvykę duobkasiai užkasa duobę ir sutvarko velionio kapą. Povilas Miškinis atkreipė dėmesį: tikintieji išpažintį atlieka iš vakaro, nustatytomis valandomis, nesvarbu kokios šv. Mišios būtų: laidotuvių, metinių ar sekmadieninės. Bažnyčiose nėra zakristijonų. Tikintieji labai punktualūs: tuštutėlė bažnyčia per tris minutes prisipildo parapijiečių.

– Čikagoje lietuvių kunigų trūksta labiau nei mūsų parapijose. Ten bendruomenę aptarnavo lietuvis kunigas, bet su anglišku akcentu. Parapijiečiai užsimetė, kad nebegrižčiau atgal į Lietuvą, pasilikčiau jiems patarnauti. Nepaklausiau jų, – prisimena kunigas Povilas Miškinis.

Kunigui tekę klausytis tikinčiųjų išpažinčių pakeliui į Šventąją žemę, Kafarnaume šv. Petro Primato bažnyčioje. Kartu su kitais Panevėžio vyskupijos dvasininkais jis dalyvavo šv. Mišių aukoje Romos bazilikoje. Romoje, Kunigų metais, viename būryje meldėsi margaspalvė dvasininkų minia iš viso pasaulio: Vietnamo, Kinijos, Japonijos. Kunigai iš Nigerijos žinojo apie Lietuvą!.. Dvasininkui teko lankytis ne vienoje piligriminėje kelionėje su dvasininkais ir pasauliečiais. Fatimoje prie Marijos statulos vienais metais, Švč. Mergelės Marijos mėnesį, piligrimai iš Lietuvos antrąją rožinio paslaptį gavo sukalbėti ir lietuviškai. Kunigui Povilui Miškiniui įsimintina turininga kelionė į Šventąją žemę, Palestiną, Egiptą. Kaip jis nuvykęs į tuos kraštus neužkops ant Sinajaus kalno kartu su kitais pasitikti tekančios saulės? Pasak senojo Testamento, ant šio kalno Mozė gavo Dievo 10 įsakymų akmeninėse plokštėse.

– Žinojau: turistus į šį kalną ekskursijos vadovai išveda naktį. Iš namų į kelionę buvau įsidėjęs prožektorių takui pasišviesti. Siūlė mums iš pat pradžių keliauti kupranugariais, bet man buvo

gaila tų 10 dolerių. Pusiaukelėje pavargau ir sėdau ant kupranugario. Tas kupranugaris kopia paknopstom į kalną, jeigu būtų sugriuvęs, tai ir būčiau nebesugrįžęs, nugarmėjęs į prarają, – nuotaikingai kvatoja kunigas. Kiekvienoje kelionėje jis jaučia atsakomybę už garbaus amžiaus bendrakeivius, neišleidžia jų iš akių, paragina, kad šie neatsiliktų nuo grupės.

Kunigas Povilas Miškinis pastebi: turistinėje kelionėje visuomet išsišoka koks nors juokdarys ir sukelia juoką. Niekur kitur, tik kelionėse puikiausiai atsiskleidžia žmonių charakteriai, nuotaikos. Štai atvykus į Izraelį, vienas lietuvis neišlaikė ir garsiai nusistebėjo: „Čia eilėje stovi tikras žydas“. Vyriškis atsigręžė ir paklausė: „Kokoj ja tibia „žydas“? Buvo dar linksmiau:

– Sovietiniais metais skridau į Sočį. Lėktuvas tarška, barška. Keleivių bagažas – ant specialios pakylos, virš mūsų galvų. Vienas iš keleivių, pasirodo, buvo prisidėjęs uogienės stiklainiuose. Vieno stiklainio dangtelis nuo kratymo atsisuko ir uogienė pradėjo lašėti vienam keleiviui ant pečių. Keleivis kaip šoko iš savo vietos, kaip griebė tą stiklainį, kaip puolė prie lėktuvo durų. Ir rėkia, kad jam atidarytų duris, jis išmes tą stiklainį. Stiuardėsė vos jį nuramino, – prisimena kunigas.

Kunigas Povilas Miškinis neseniai lankėsi Tailande ir Kambodžoje. Sužavėtas šios kelionės egzotika. Grįžęs iš tolimų

kraštų, po kelių savaitių jis skubėjo į Kuršėnus pas savo brolių, irgi kunigą, Julijoną Miškinį. Brolis brolių pasveikino su auksiniu kunigystės jubiliejumi. Ir patį kunigą Povilą Miškinį 2013 metais vainikuos trys jubiliejai: sausį – gimtadienis: sukaks 80 metų, balandį – kunigystės šventimai: praėjo 50 metų, o liepą – 30 metų kaip jis tarnauja Vabalninko parapijos tikintiesiems. Kur jis dar nebuvęs? Kunigas keliauninkas nutyla, susimąsto, o paskui pralinksmėja ir sako: – Žinai, surizikuočiau dar į Meksiką...

Kunigų seminarijos baigimo proga. Povilas Miškinis trečios eilės centre. 1963 m.

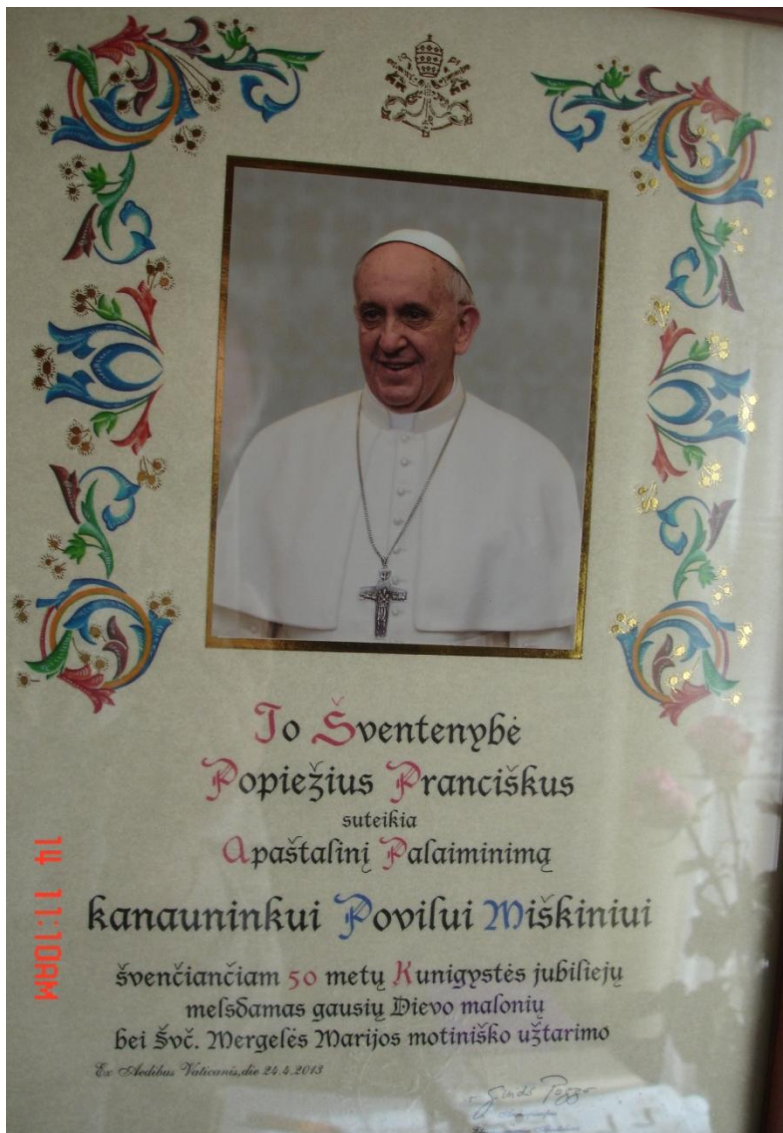

Broliai kun. Povilas ir Julijonas Miškiniai Ramygaloje.

Kun.Povilo Miškinio 25 metų kunigystės proga.

Popiežiaus palaiminimas kanauninkui Povilui Miškiniui jo 50 m. kunigystės proga. 2013 m.

Broliai Miškiniai 2004 m.: Povilas, Julijonas, antroje eilėje Albertas, Vaclovas, Leonardas

Kun. kan. Povilas Miškinis su brolio Vaclovo anūkais

Kun. kan. Povilas Miškinis 2010 m.

Kun. kan. Povilui Miškiniui 80 metų. 2013 m.

Kun. kan. Povilas Miškinis aukoja šv. Mišias.

Vabalninko bažnyčia, kurioje Povilas Miškinis kunigauja daugiau kaip 30 metų.

1.4 skyrius. KUNIGAS JULIJONAS MIŠKINIS

Pirmiausia susipažinkime su oficialia biografija.

Gimė 1935 m. sausio 18 d. Repšiškių kaime (Ramygalos parapija) Panevėžio r. 1943-1947 m. mokėsi Ramygalos pradinėje mokykloje, 1947-1954 m. Ramygalos vidurinėje mokykloje, 1954 m. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų

seminariją (TKKS), iš ten tais pačiais metais paimtas į sovietų armiją karinei tarnybai. Po tarnybos 1957 m. vėl grįžo į TKKS ir ją baigė 1962 m. Dirbo: 1962-1965 m. Rietave vikaru; 1965-1968 m. Klaipėdos Kristaus karaliaus bažnyčios vikaru; 1968-1970 m. Švėkšnoje (Šilutės r.) vikaru; 1970-1975 m. Ropkojų (Šilutės r.) klebonu; 1975-1980 m. Kvėdarnos (Šilalės r.) klebonu; 1980-1984 m. Vieکشnių ir Užbėknės (Akmenės r.) klebonu; 1984-1988 m. Luokės- Upynos (Telšių r.) klebonu; 1988-1996 m. Salantų (Kretingos r.) klebonu; 1996-1997 m. Kuršėnų, Micaičių ir Varputėnų klebonu ir Šiaulių dekanato vicedekanu. 1999 m.- Kuršėnų altarista ir vikaru.

1996 m. Telšių vyskupas JE Antanas Vaičius, įteikdamas paskyrimą į Kuršėnus, pasakė: „Juliau, statyk bokštą“. Prisipažinau, kad tam darbui esu per senas. Padrąsindamas tarė: „Nieko, pastatysi“. Teko sutikti su vyskupo sprendimu. 1997 m., padedant zakristijonui Petru Griciui, buvo surinktos statybinės medžiagos, 1998 m. pavasarį pradėti bokšto atstatymo darbai ir 1999 m. pavasarį Šiaulių vyskupas JE Eugenijus Bartulis pašventino autentiškai atstatytą bokštą. Lygiagrečiai išpuošta Micaičių bažnyčia.

Visose parapijose be klebonavimo ir be pastoracinio darbo, atliko bažnyčių ir klebonijos remontus. Tvarkymo darbai padėjo suartėti su parapijiečiais, pakelti jų dvasią bei juos padrąsinti,

ypač sunkiu buldozerinio ateizmo laikotarpiu. Kunigas Julijonas Miškinis siekia, kad žmonės būtų ištikimi Dievui, Tėvynei Lietuvai ir savo sąžinei, o jaunajai kartai perduotų gražų ir tvirtą tikėjimą. Būtų blaivūs. Švari, graži ir turtinga bažnyčia, jauki aplinka, kurioje visi jaustųsi Dievo vaikai ir būtų laimingi.

Keletas detalių iš kunigo Juliaus prisiminimų.

Krikšto tėvai buvo tėtės brolis Mykolas ir mamos sesuo Julė.

Matydavo vaikas miškinius, užeidavo ir Vyčio apygardos vadas Danielius Vaitelis, būrio vadas Petras Blėka su savo vyrais. Būrelis vasarą suguldavo klojime ar kieme, tyliai su ilgesiu dainuodavo. Pavyzdžiui: „Prabėgs mūsų dienos gražios jaunystės, kas mums tos dienos, jei laisvės nėra...“.

Kartą, miegodamas naktį, nusiritau nuo šieno, žiūriu- būrelis ginkluotų vyrų. Tie klausia; „kas tu toks?“ „Miškiniukas“- atsakiau. To užteko. Tokio atsakymo užtekdavo sutikus juos riešutaujant ar grybaujant.

Ateidavo po vieną ir pusbroliai Kadžiai, Bronius arba Marijonas.

Kartą už kažką miškiniai vos nenušovė mūsų kieme kaimyno iš Šambalioniškio kaimo Paliliūno Broniaus. Vos išprašė tėvas Petras Miškinis, kad paliktų jį gyvą. Žiaurumu išsiskyrė miškiniai Antanas Kraujelis, Paliliūnas Povilas, Broniaus brolis. Jie žudė nekaltus žmones, plėšikavo. Juos nužudė savi ir numetė

Džiugailių raiste. Kiti du Kraujelių broliai žuvo bunkeryje prie Stebėkių.

Turėjom radiją su *batareikom*, tėtė vis klausydavo, kada ateis *amerikonai* išvaduoti. Deja, viltys nepasiteisino.

Į Ramygalos pradžios mokyklą pradėjau eiti anksčiau laiko, kad broliui Povilui būtų smagiau. Iki 7-8 klasių eidavom su klumpėm. Tėvas iš medžio padarydavo padą, iš viršaus apkaldavo oda ir pirmyn. Mama ausdavo, vaikai padėdavo dirbti daržuose, apliubti gyvulius. Drabužėlius siūdavo tai Nemanis nuo Klebonų kaimo, tai mamos sesuo Julė, tai Radzevičiūtė Ancė nuo Ėriškių. Kai kada ką nors pasiūdavo ir kaimynų Rasiulių Juozas, tik buvo baisus keikūnas.

Iš klumpių kai perėjom į kaimyno Kraujelio Kazio klijuotus iš automobilių kamerų kaliošus, buvo labai smagu, nes jie lengvi ir dažniausiai likdavo sausa koja.

Julius mėgdavo ir dainuoti su broliais, ir giedoti. Dainos paprastos, nuoširdžios, lyriškos, pvz.: „Tykus buvo vakarėlis“, „Kai aš augau pas tėvelį, jokio vargo nemačiau“. Julius vesdavo giesmes susirinkus kaimynams prie kryželio ir panašiom progom. Grojo armonika, vargonais, svajojo būti vargonininku. Po septynių klasių mama buvo nuvažiavusi į Panevėžį pasidairyti dėl muzikos mokyklos. Grįžusi pasakė: „Neturėsim iš ko tau samdyti kambario Panevėžyje, mokykis iki mokyklos pabaigos“.

Dalyvavo Ramygalos vidurinės mokyklos chore. Kartu su broliu Povilu dalyvavo 1950 m. Dainų šventėje Vilniuje ir kartu skubiai mokėsi Tarybų Lietuvos himno.

Paskutinės, 11 klasės auklėtojas buvo mokytojas V. Misiūnas. Nors jo pusbrolis buvo kunigas, dirbantis Kaišiadorių vyskupijoje, jis kai kada pravedavo ateistines valandėles. Kaip ir jo žmona, mokytoja Misiūnienė. Jeigu tokiais dalykais kai kurie mokiniai piktindavosi, Misiūnienė sakydavo: „kieno vežime sėdi, to ir giesmę giedi“.

Kai jau tapo kunigu, kažkaip autobuse prie jo prisėdo mokytojas Misiūnas ir paprašė: „Pasimelsk ir už mane“.

Tik ką po atestato įteikimo Ramygalos vidurinės mokyklos direktorius Žala, sužinojęs, kad kai kurie abiturientai įstojo į Kauno kunigų seminariją, juos kvietė pas save pasikalbėti. Sutiko Šidlauską, tas sako: „Neikit, saugumiečiai jus suvystys“. Dar sutiko mokytoją P. Zabielą, ir tas sako: „Neikit pas direktorių. Atestatai juk pas jus kišenėje“. Ir nenuėjo.

Julius Miškinis mokėsi vienoje klasėje su Gražina Samsonaite, vėliau tapusia Žukiene. Ji ištekėjo už Jono Žuko nuo Pašilių kaimo ir išvažiavo į Kauną. Jų sūnus, jau gimęs Kaune Jonas Vytautas Žukas tapo generolu, Lietuvos Respublikos kariuomenės vadu, o antras sūnus Gediminas darbuojasi Kauno

arkivyskupijoje (yra atsakingas už religinę spaudą, internetą, išvertė iš vokiečių kalbos nemažai knygu).

Prieš grįždami tolimą kelią namo, vaikai pereidavo per Ramygalos centrą. Matydavo numestus miškinių lavonus. Atsimena Julius kartą pažinęs kaimyno Samsono Alekso brolių Valentą.

Ramygalos klebono Petro Tarulio laikais kunigų seminariją baigė 5 jaunuoliai: Klebonas Vincentas, Baltuška Petras, Marozas Aloyzas Vytautas, Miškinis Julijonas, Miškinis Povilas.

Paklaustas, kieno įtaka- klebono, draugų ar šeimos buvo lemiamą apsisprendimui, Julius atsakė: „Aišku, šeimos, jos klimato, gyvenimo būdo. Dabar vaikams per daug kalamos teisės ir laisvės, per mažai- pareigų“.

Iš kunigų seminarijos pašaukė klierikus į sovietinę armiją, o politinė valdžia, turbūt, tikėjosi, kad jaunuoliai į seminariją nebesugrįš. Apsiriko. Iš 30 klierikų į seminariją negrįžo mokytis tik vienas.

Pusę metų Julijonas tarnavo Baku (Azerbaidžanas), likusius 1,5 metų- Kazachstane. Nei karininkai, nei kareiviai iš klierikų nesityčiojo. Tarnavo kartu 5 bendramoksliai, jautė vadų pasitikėjimą. Kai visi gerai sušaudė, karininkas pasakė: „Popy chorošo strieliajut“. Už gerą tarnybą apdovanotas dabar kaip anekdotas skambančia padėka: Juliaus nuotrauka prie

raudonosios vėliavos su vado parašu ir antspaudu. Tokia tais laikais buvo politrukų sugalvota moralinio skatinimo forma.

Įšventino Julijoną Miškinį į kunigus vyskupas JE Maželis Petras, tuometinis Telšių vyskupas. Julijonas mokėsi viename seminarijos kurse su būsimu arkivyskupu JE Tamkevičiumi Sigitu. Vėliau, kur buvo būtina, prisidėjo ir prie Bažnyčios kronikos reikalų.

Su grupe Lietuvos kunigų 1994 m. Julijonui teko lankytis Vatikane pas šventą tėvą Joną Paulių II. Kunigui Julijonui Miškiniui šventasis tėvas suteikė ypatingą apaštališkąjį palaiminimą 50-ties metų kunigystės proga.

Dirbant kunigu, visose bažnyčiose teko daryti remontus. Visada sekiodavo saugumiečiai, reikėdavo viską derinti su rajono vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotoju kultūrai, medžiagas organizuoti dažniausiai nelegaliai. Įsimintina, kaip per vieną naktį pervežė medinę bažnytėlę iš Vainuto į Ropkojus.

Palaiškė ryšius su dėde Petru Maldeikiu Amerikoje.

Prieš 16 m. gydytojai rado ir išpjovė didelį piktybinį auglį. Teko iškėsti 5 operacijas Vilniuje, onkologijos institute. Gydytojai nežadėjo nieko gero, tad Kuršėnų bažnyčios šventoriuje kunigas Julijonas Miškinis pasistatė kryžių, po kuriuo ir galvoja atgulti amžino poilsio, kai Dievas pašauks.

Julijonas Miškinis jaunystėje

Julius su kurso draugais (ketvirtas iš kairės) išvyksta į kariuomenę.
1954 m.

Julius su draugais ir broliu Albertu. Apie 1960 m.

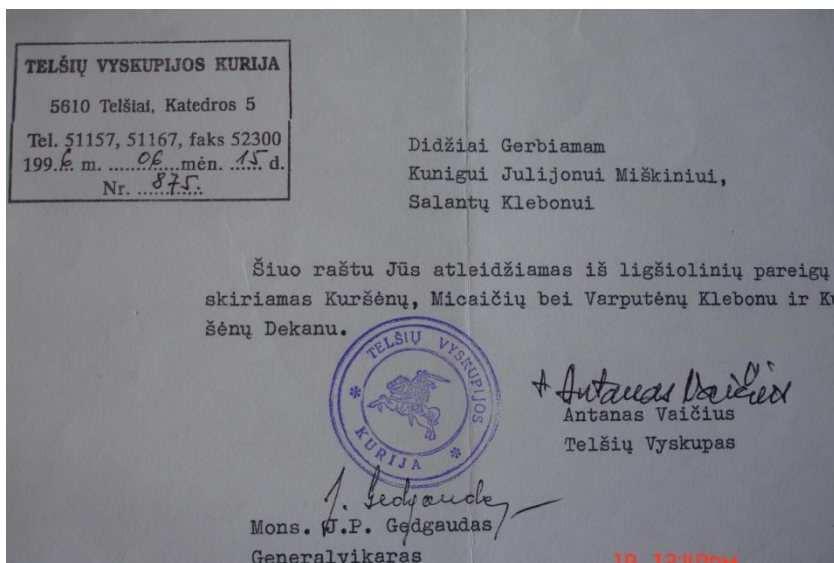

Julijonas Miškinis išventinamas į kunigus 1962 m.

Kun. Julijono Miškinio primicijos Ramygaloje 1962 m.

Kun. J. Miškinio paskyrimas Kuršėnų klebonu ir dekanu. 1996 m.

Lietuvos kunigų audiencija pas popiežių Vatikane. Julijonas Miškinis-antras iš kairės. 1994m.

Popiežiaus palaiminimas Julijono Miškinio 50 m. kunigyستės proga. 2012 m.

Broliai kun. kan. Povilas ir kun. Julijonas Miškiniai. 2012 m.

Šiaulių vyskupas JE E. Bartulis ir kun. J. Miškinis pamaldose.

Centre kun.kan. P. Miškinis ir kun. J. Miškinis

Buvę seminarijos bendramoksliai arkivyskupas JE S.Tamkevičius ir kun. J. Miškinis. Žemiau-per iškilmes su broliais 2012 m.

Čia mano namai-sako kun. Julijonas Miškinis 2015 m.

Kun. kan.V. Dambrausko, Kuršėnų bažnyčios statytojo, plokštė.

Kuršėnų bažnyčia.

1.5 skyrius. ALBERTAS MIŠKINIS, SIGNATARAS

Gimė 1938. 04. 12 Panevėžio rajone, Repšiškių kaime. 1954 m. baigė Ramygalos vidurinės mokyklos septynias klases. 1958 m. - Panevėžio hidromelioracijos technikumą, 1970 m. - Lietuvos žemės ūkio akademiją, inžinierius hidrotechnikas.

1958-1959 m. dirbo Alytaus melioracijos statybos valdyboje darbų vykdytoju. 1960-1962 m. tarnavo tarybinėje armijoje. 1963-1964 m. dirbo Alytaus melioracijos statybos valdyboje darbų vykdytoju, Alytaus melioracijos grupės viršininku. 1964-1971 m. - Respublikinio vandens ūkio projektavimo instituto Šilutės skyriuje vyresniuoju inžinieriumi, grupės vadovu. 1971 m. persikėlė į Uteną, iki 1990 m. dirbo statybose, daugiausia Kaimo statybos ministerijos sistemoje.

1990-1992 m. Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo deputatas. 1963-1966 m. dirbo Utenos aukštesniojoje žemės ūkio ir maisto pramonės mokykloje direktoriaus pavaduotoju gamybai, mokomojo ūkio vedėju. 1996 m. įsteigė individualią projektavimo įmonę.

1989 m. įstojo į Lietuvos demokratų partiją, 1992 m. perstojo į Krikščionių demokratų partiją. Vedęs, išaugino sūnų ir dvi dukras.

Lietuvos nepriklausomybė - viso mano gyvenimo viltis ir svajonė (iš lrs.lt/datos/kovo11/)

Augau atokiame kaime prie miškų, kur pagrindinis pokarinio gyvenimo bruožas buvo bolševikinės represijos. Tuomet tarybų valdžia patenkintų žmonių buvo labai mažai, o ir tie patys daugiausia buvo ne lietuvių kilmės. Kada tik besueidavo žmonės draugėn, visuomet tekalbėdavo apie laisvę. Vis buvo guodžiamasi, kad Lietuva bus išvaduota, nustatant net datas. Nors tos datos nuolat buvo nukeliamos, žmonių viltys neblėso.

Nuo kaimo žmonių ašarų ir vargų prasidėjęs mano gyvenimo kelias ėjo per nuolatinius susidūrimus su okupacine valdžia, kuriai vis dažniau atstovaudavo lietuviai. Žlugus išsilaisvinimo viltims, daug kam atrodė, kad Rusija yra neįveikiama. Nuolatinė kova už būvį, už aukštesnį postą darbe, vertė žmones stoti į valdančią partiją. Nors iš partijos pavadinimo buvo išbrauktas paskutinis žodis, tarybinės ideologijos spaudimas į žmonių sąmonę darėsi vis atkaklesnis ir rafinuotesnis. Komunistinės organizacijos pamažu augo ir jau pačios tapo pajėgiomis organizuoti komunistinės visuomenės kūrimą. Lietuviams buvo primestas ir darėsi priimtinas tarybinio žmogaus įvaizdis su patriotinėmis kalbomis, vangiu darbu ir

nuolatiniau girtavimu.

Tačiau laisvės troškimas nebuvo užgesęs, pradėjo ryškėti vidaus opozicija. Pirmieji disidentai ir pagrindžio leidiniai pasirodė Rusijoje, pamažu plito ir pas mus. Nors tautą žadino tik grupelė drąsuolių ir pasišventėlių, laisvės troškimo dvasia leido vis tvirtesnius daigus. Tokioje aplinkoje subrendo kovos už laisvę kulminacija, žmonės išėjo į neregėtus mūsų šalyje mitingus. Suskambėjo laisvės kalbos ir dainos. Sąjūdis tapo mūsų tautos savastimi, atvedusia į 1990-ųjų Kovo 11-ąją.

Atgimimo metu mano iniciatyva buvo įkurta Sąjūdžio grupė įmonėje. Įstojau į atsikuriančią Lietuvos demokratų partiją. Utenos skyriaus taryba iškėlė mane kandidatui į Aukščiausiąją Tarybą.

Aukščiausioje Taryboje-Atkuriamajame Seime dirbau Vyriausybės ir kitų Respublikos valdymo institucijų struktūros bei veiklos principų grupėje. Įsteigus nuolatinę komisiją, buvau Agrarinės komisijos, vėliau - Sveikatos ir socialinių reikalų komisijos nariu.

1992 m. rinkimuose į LR Seimą nebuvau perrinktas.

Pradėdamas savo pirmąją rinkiminę kampaniją, kalbėjau apie politinę ar ekonominę nepriklausomybę. Politinės nepriklausomybės bylą buvo pradėjęs Sąjūdis, tačiau greitos sėkmės nesitikėjau. Supratau, kad teks eiti per lūžtantį ledą, bet

nemaniau, kad ši kova pareikalaus žmonių aukų. Kai virš mūsų ėmė kauptis juodi debesys su vis mažesnėmis prošvaistėmis, nepriklausomybės įsitvirtinimo procesas atrodė visai įstrigęs. Netikėtai irstančių imperiją sudrebinęs Maskvos pučas atvėrė mums vartus į laisvę ir tarptautinį pripažinimą.

Deja, mes nesugebėjome sutvarkyti savo ekonomikos. Eidamas į rinkimus, savo rinkėjams aukso kalnų nežadėjau. Savo rinkiminiame straipsnelyje rajono laikraštyje nedviprasmiškai rašiau, kad rinkos ekonomika pradžioje atneš infliaciją, nedarbą, gyvenimo lygio smukimą. Tačiau šiuolaikinė padėtis yra liūdnesnė negu tikėjau. Kaip nepatyręs politikas aš naiviai maniau, kad mūsų pramonės darbas liks suderintas su buvusia tarybine pramone ir bus abipusiai naudingas. Juo labiau nesitikėjau, kad mūsų mėsos ir pieno produktai bus niekam nereikalingi ir kaupsis sandėliuose. Nelengvos gyvenimo sąlygos supriešino mūsų žmones. Ekonominius sunkumus mes pakeltume lengviau, jeigu ne nuolatiniai žiniasklaidos pranešimai apie politikų išvogtus milijonus ir net milijardus. Pavyzdžiui, televizijos laidos dalyvė praneša, kad konservatorių valdžia vagia taip pat, kaip ir buvusioji. Laidos vedėjos patikslina: dar daugiau. Paprasti žmonės laukia, kada tų milijonų vagys - dabartiniai ir anie - bus areštuoti. Tylu ramu. Niekas nepatvirtina ir nepaneigia televizijos

laidos informacijos. Yra nusikaltimas, nėra bausmės. Teisėtvarkos sistemoje - olimpinė ramybė.

Suprantu, kad yra nemažai trūkumų tuose įstatymuose, už kuriuos aš balsavau. Daug klaidų padaryta įgyvendinant tuos įstatymus ekonominės reformos metu. Bet blogiausia tai, kad valstybės pagrindų kūrimo pradžioje mes pražiūrėjome įstatymą, pagal kurį kiekvienas pilietis būtų visiškai atsakingas už savo žodžius ir darbus. Dabar žodžiai ir darbai taip suveliami, kad ir nelabasis jų neišpainiotų.

Be publikuotų, viešų užrašytų minčių kiekvieno žmogaus gyvenimas pripildytas įvairiausių detalių, situacijų, kurios dažnai lemia žmogaus elgesį, pasirinkimus sudėtingose situacijose. Pamėginkime susipažinti su Lietuvos Nepriklausomybės akto signataro Alberto Miškinio prisiminimais apie savo vaikystę, mokymosi laikotarpį, darbus, įspūdžius Lietuvos Respublikos Aukščiausioje Taryboje.

Gal pradėkime nuo to, kad 10 ha žemės apdirbti ir išlaikyti gyvulius- arklius, karves, kiaules, avis reikėjo savo juodu darbu, be ypatingos technikos. Sodyboje elektros nebuvo. Vyresni broliai Povilas ir Julius išėjo į mokslus, todėl Albertas nuo 7 m. buvo pristatytas prie gyvulių.

Į mokyklą pradėjo eiti nuo 9 m. amžiaus, Ramygalos pradinė mokykla jį priėmė iškart į antrą skyrių. Į mokyklą kasdien reikėjo pėdinti 6 km pėsčiomis. Šeimoje pirmas dviratis atsirado tik po to, kai vyresnis brolis Julius vasarą padirbėjo Rėkyvos durpyne, iš uždarbio nupirko medžiagą mamos suknelei ir dviratį sau. Povilas dviratį įsitaisė tik po kariuomenės, dirbdamas Ramygalos MTS.

“Kad visi broliai šio to pasiekė gyvenime, didžiausią įtaką padarė šeima. O šeimoje pamaldumą, gerą, draugišką atmosferą sukūrė tėvai Petras ir Ona Miškiniai. **Tad žymiausi žmonės buvo mūsų tėvai**- ir dabar teigia Albertas Miškinis.

Po keturių skyrių 1950 m. Albertas vėl liko be mokyklos, prie ūkio. Praleidęs namie vienerius metus, 1951 m. tęsė mokslus penktoje klasėje, o po septintos klasės įstojo į Panevėžio Hidromelioracijos technikumą.

Maistas buvo iš namų- duonos kepalas, cukrus, sviestas. Pagrindinis maistas buvo arbata su sumuštiniumi. Gyveno *ant buto*, nuomojosi butą pas privatų šeimnininką. Mokėsi kartu su būsimu kunigu, būsimu Panevėžio vyskupu Jonu Kaunecku.

Mokslai ėjosi gerai, technikumą baigė tik su vienu ketvertu, kiti buvo penketai. Į komjaunimą nestojo.

Pirmoji darbovietė pagal paskyrimą buvo Alytaus MSV Varėnos rajone, Merkinėje. Buvę MTS'ai, atidavę traktorius

kolūkiams, palaiptams virto melioracijos (sausinimo) įmonėmis. Technikos pradžioje labai trūko. Iki 2 m gylio griovelius vyrai kasdavo rankomis, dugne klodavo drenažo vamzdelius ir juos užversdavo. Vėliau atsirado buldozeriai, užversti rankomis neberekėjo, tik 30 cm virš drenų reikėjo užversti rankomis juodžemį.

Merkinėje labai gražus piliakalnis ant Nemuno kranto. Sausinami plotai, vadinami projektais, buvo išmėtyti dideliais atstumais. Pirmas Albertui, kaip darbų vykdytojui, tekęs projektas buvo netoli Prienų.

Kiek vėliau atsirado grioviakasės. Tai didelis plūgas, traukiamas trijų vikšrinių traktorių “Staliniec” (80, vėliau net 100 arklio jėgų varikliai). Tas plūgas išardavo griovį 80-90 cm, jei reikėjo didesnio gylio- gilindavo darbininkai rankiniu būdu.

Transporto beveik nebuvo, nuo MMS (melioracijos mašinų stočių) iki objektų tekdavo vykti kaip nori, nors objektai būdavo išmėtyti iki 60 km. Į bazę darbų vykdytojais grįždavo retai, po vieną-du kartus per mėnesį medžiagų tiekimo reikalais ar dokumentų buhalterijai apiforminimui.

Vėliau atsirado pirmasis daugiakaušis ekskavatorius, kuris pradėjo kasti tranšėjas norimo gylio. Visi ėjo žiūrėti ir labai džiaugėsi, kad sumažėjo rankų darbo. Tame MMS buvo ir etatinis

komunistų partijos sekretorius žydas. Jis tą naują ekskavatorių vadindavo “daugiakiaušiu”.

Ilgainiui MMS kūrėsi visuose rajonuose, įsikūrė ir Simne. Naujam projektui vadovavome su buvusiu bendramoksliu Jonu Kaunecku, būsimu Panevėžio vyskupu. Buvo pavasaris, sugalvojome prašyti šeimininkės, pas kurią gyvenome, įrengti altorėlį gegužinėms pamaldoms. Pakvietėme darbininkus. Ateidavo kaimynai ir giedodavome gegužines pamaldas. Simno MMS etatinio partorgo nebebuvo, bet partijos sekretoriaus funkcijas atliko vienas iš mechanikų. Atgarsiai apie gegužines pamaldas greitai pasiekė jo ausis ir mane išsiuntė į kariuomenę, nors buvau labai reikalingas specialistas besiplečiančiai melioracijos sistemai.

Tris metus aš tarnavau autotransporto dalyje netoli Minsko. Teko susikirsti su *zampolitu* dėl Dievo buvimo, tas agitavo stoti į komjaunimą, net ir į partiją. Atsilaikiau.

Po tarnybos armijoje grįžau į Alytaus MSV. Darbas sekėsi, jau turėjau du projektus ir pavaduotoją. Po metų buvau iškvieistas į ministeriją ir paskirtas Alytaus sausinimo sistemų valdybos viršininku. Reikėjo prižiūrėti rajono melioracijos darbus, juos planuoti ir finansuoti. Nepraėjus nė metams, rajono partijos pirmasis sekretorius pasakė, kad aš vienintelis viršininkas be partijos bilieta.

Užuominą supratau, susikroviau lagaminą, perdaviau įstaigą ir išvykau gyventi ir dirbti į Šilutę pas buvusią bendramokslę Elena Žukaitę, būsimą žmoną, kuri ten buvo gavusi paskyrimą.

Dirbau Vandens ūkio projektavimo instituto Šilutės skyriuje projektuotoju. Vasarą reikėdavo laukuose daryti geodezines nuotraukas, o šaltuoju metų laiku projektuoti objektus.

Po 7 metų, kai pradėjo stigti melioruojamų plotų, pagrindiniai darbai jau buvo atlikti, pervažiavome gyventi į besiplečiantį Utenos miestą. Pradėjau dirbti Kaimo statybos ministerijos sistemoje Utenos specializuotoje mechanizacijos kolonoje vyriausioju inžinieriumi. Klojome požemines komunikacijas, darbų netrūko, kolona vis plėtėsi.

Stoti į komunistų partiją nebesiūlė, žinojo, kad vaikštau į bažnyčią, du broliai kunigai. Utenos rajono partijos pirmuoju sekretoriumi buvo V. Tvarijonas, atvažiavęs iš Ramygalos rajono vykdomojo komiteto pirmininko pareigų. Mano situaciją jis puikiai žinojo.

Tuo metu Utenoje pradėjo statyti modernų alaus gamybos kombinatą pagal čekoslovakų projektą ir jų įrenginiais. Apsidžiaugiau, kai pakvietė dirbti į kombinato statybos direkciją. Paleidus kombinatą dirbti, buvau paskirtas šildymo- vėdinimo ir santechnikos skyriaus viršininku. Kaimo statybos ministerija, jos

trestas pasiūlė grąžinti žinybinį butą trestui arba grįžti į darbą treste. Teko grįžti.

Po poros metų, kai buto statusas buvo pakeistas, vėl išėjau darbų vykdytoju į Kauno KMK Utenos aikštelę, nes biurokratinis darbas treste labai nepatiko.

Po to teko dirbti Kazlų Rūdos klijuotų medžių konstrukcijų gamyklos aikštelės Utenos apskrityje vadovu, Utenos profesinėje mokykloje.

Augant trims vaikams, labai trūko pinigų, todėl grįžau į pirmąją darbovietę SKMK.

Ir čia prasidėjo Sąjūdžio procesas, Atgimimo laikai. Tiesą sakant, tas atgimimo procesas prasidėjo žymiai anksčiau, apie 1982 m., kai grupė kunigų susibūrė į Tikinčiųjų teisių gynimo komitetą, parašė viešą pareiškimą. Aš su religiniais sluoksniais artimai bendravau, prisidėjau prie pogrindinės literatūros platinimo. Kai buvo suimti ir ištremti aktyviausi kunigai Sigitas Tamkevičius ir Alfonsas Svarinskas, tam komitetui pradėjo vadovauti mano artimas draugas kun. J Kauneckas.

Buvau nuėjęs į keletą Utenos Sąjūdžio susirinkimų, paklausiau, kaip diskusijose ginami komunistai, atsikėliau ir išėjau- ne pakeliui.

Buvęs vaikystės kaimynas (netoli nuo gimtojo Repšiškių kaimo) iš Kuršių kaimo kilęs disidentas, politinis kalinys Povilas

Pečeliūnas ėmėsi kurti demokratų partiją. Aš suorganizavau jos Utenos skyrių.

Demokratų partija buvo pirmoji užregistruota partija (po komunistų) ir įgavo teisę kelti kandidatus į Aukščiausiąją Tarybą. Po įvairių peripetijų buvau užregistruotas Utenos kaimiškoje rinkimų apygardoje kandidatu.

Pagrindiniai konkurentai buvo žurnalistas nuo Sąjūdžio ir rajono Vykdomojo komiteto pirmininkas nuo Komunistų partijos. Žurnalistas buvo sukompromituotas likus keletui dienų iki rinkimų. Rinkimus antrajame ture laimėjau aš, Albertas Miškinis.

Aukščiausiojoje Taryboje, vėliau pervadintoje Atkuriamuoju Seimu, buvau priimtas į Sąjūdžio frakciją. Didžiausias, svarbiausias atliktas istorinis darbas- Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo akto priėmimas. Vėliau- ir Lietuvos Konstitucijos priėmimas referendumu. Teko pergyventi ir šiurpias 1991 m. kovo mėnesio dienas, kai Mykolas Burokevičius, remiamas rusų kariuomenės, ultimatyviai reikalavo visiems palikti Seimo pastatą, buvo užimti LRT pastatai, Televizijos bokštas.

Taryboje buvo daug ir atsitiktinių žmonių. Vyko nuožmi vidaus kova dėl valdžios, įtakos. Kauniečių Sąjūdžio grupė buvo nepatenkinta, kad jai atriekta per mažai valdžios pyrago lyginant su vilniečiais. Kauniečiai išsibėgiojo po kitas frakcijas, Sąjūdžio

frakcijoje liko 46 deputatai iš 141. Sąjūdis prarado daugumą ir buvo nutarta paleisti Aukščiausiąją tarybą. Aišku, tikintis, kad per naujus rinkimus santykis pasikeis. Deja.

“Algirdo Brazausko garbei reikia pasakyti, kad po pergalingu jo partijai (LDDP) rinkimų valstybės restitucijos procesų jis nepasuko atgal, ko labiausiai bijojome”- sako Albertas Miškinis.

Per sekančius rinkimus pralaimėjau 45:55 profesoriui Povilui Gyliui, LDDP deleguotam iš Vilniaus.

Dar mėginau užsiimti agitacija per Lietuvos Prezidento rinkimus, po jų visiškai pasitraukiau iš politikos.

Grižau į tą pačią Žemės ūkio profesinio mokymo mokyklą, pervadintą į Utenos Aukštesniąją žemės ūkio ir maisto pramonės mokyklą direktoriaus pavaduotoju ūkiui. Mokykla turėjo daug žemės, fermą, technikos.

Neilgam. Mirus tėtei, motina liko viena Ramygaloje. Jai jau buvo 88 m., nesutiko keltis nė pas vieną sūnų. Teko mesti darbą ir važiuoti į Ramygalą prižiūrėti mamos. Paruošdavau valgyti, prižiūrėjau. Bet reikėjo ir pajamų. Vasarą apsiėmiau prižiūrėti melioracijos griovius, padirbėti su kastuvu ir dalgiu. Ne naujiena. Žiemą suradau darbelį kūriku katilinėje. Gerai: užmeti anglies ir gali pareiti namo, pažiūrėti kas kaip, nes atstumas nuo katilinės iki namų- keli šimtai metrų.

Deja, mamos mirties valandą nebuvaū kartu. Atėjo į katilinę kaimynė ir pranešė, kad rado mamą mirusią.

Grižęs į Uteną ir metus išdirbęs toje pačioje mokykloje įkūriau individualią projektavimo ir techninės priežiūros įmonę. Pirmą kartą gyvenime pajutau pinigų skonį- dirbant sau, jų užteko ir dar likdavo.

Albertas Miškinis 1964 m. vedė, su žmona Elena užaugino 3 vaikus.

Žmona **Elena Žukaitė- Miškinienė**, g. 1936 m. Pakruojo rajone Čelkių kaime. Baigė Panevėžio Hidromelioracijos technikumą 1958 m., pagal paskyrimą dirbo Vandens ūkio projektavimo instituto Šilutės skyriuje inžiniere, vyresniąja inžiniere. 1962 m. buvo įstojusi į Žemės ūkio akademijos neakivaizdinį skyrių, bet gimus vaikams, jos nebaigė. Utenoje dirbo Žemės ūkio projektavimo institute, Inventorizacijos biure.

Vaikai: **Virgilijus Miškinis**, gimė 1966 m. Baigė Utenos 4-ąją vidurinę mokyklą, muzikos mokyklos saksofono klasę, Kauno Technologijos instituto Automatikos fakultetą (1991 m.). Du metus tarnavo kariuomenėje. Dirbo AB Achema inžinieriumi. Po 3 m. kartu su vokiečių UAB įkūrė metalo apdirbimo įmonę “Albrechta” Kaune, dirba jos vadovu. Gyvena Jonavoje. Virgilijaus žmona **Nijolė Leonavičiūtė- Miškinienė** baigė tą patį

universitetą, dirba vyro įmonėje buhalterė. Jų dukra Ugnė Miškinytė gimė 1996 m., baigė Jonavos vidurinę mokyklą.

Vitalija Miškinytė- Vaitiekūnienė gimė 1967 m. Baigė Utenos 4-ąją vidurinę mokyklą, muzikos mokyklos smuiko klasę, KTU automatikos fakultetą (1990 m.). Gyvena Vilniuje, dirba UAB Frontera buhalterė. Jos vyras **Artūras Vaitiekūnas** baigė KTU. Kildina save iš bajorų. Jų sūnus Julius Vaitiekūnas gimė 1987 m., baigė Vilniaus Žemynos gimnaziją, dirba UAB Frontera direktoriumi. Duktė Beatričė Vaitiekūnaitė gimė 1988 m. Baigė Vilniaus Žemynos gimnaziją ir Vilniaus kolegiją. Užsiima gyvūnų apsauga, dirbo akcijoje “Baltos pirštinės”, Liberalų partijos štabe.

Vaida Miškinytė- Kašubienė gimė 1977 m. Baigė Utenos Saulės mokyklą, muzikos mokyklos smuiko klasę, Kaune Vytauto Didžiojo universitete psichologiją (bakalauras 2000 m). Tris metus uždarbiavo JAV. Grįžusi baigė psichologijos magistrą. Gyvena Vilniuje, dirba vaikų darželiuose psichologe. Jos vyras **Aivaras Kašuba** gimė 1977 m. Baigė Kėdainių vidurinę mokyklą, KTU mechanikos fakultetą. Čikagoje uždarbiavo taksistu. Dirba UAB Interkrasta, įstojęs į kariuomenės savanorius. Jų dukra Aleksandra Kašubaitė gimė 2006 m., moksleivė. Sūnus Benediktas Kašuba gimė 2006 m, darželinukas.

Albertas Miškinis Maskvoje. Apačioje-su Jonu Kaunecku Simne.
Albertas Miškinis- signataras.

Svečiuose pas A. Vienuolį. Albertas Miškinis už rašytojo.

Svečiuose pas brolius klierikus apie 1961 m.

Žemės ūkio akademijos baigimo proga. Albertas pirmas iš dešinės pirmoje eilėje

Vardinio balsavimo kortelė

Balsuojama dėl Aktas dėl Lietuvos nepriklausomybės
deklaracijos patvirtinimo

Balsuota: Už ~~Proš~~ ~~Susilaikė~~

Deputato pavardė, vardas, apygardos Nr. pliskinis
Albertas, Hubistaitijos nr. 205

Parašas [Signature] Data 1990.03.11

Balsavimo kortelė už Lietuvos Nepriklausomybę. 1990.03.11

LIETUVOS RESPUBLIKOS AUKŠČIAUSIOJIS TARYBOS

A K T A S

DĖL LIETUVOS NEPRIKLAUSOMOS VALSTYBĖS ATSTATYMO

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba, reikšdama Tautos valią, nutaria ir iškilmingai skelbia, kad yra atstatomas 1940 metais svetimos jėgos panaikintas Lietuvos Valstybės suvereninių galių vykdymas, ir nuo šiol Lietuva vėl yra nepriklausoma valstybė.

Lietuvos Tarybos 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės aktas ir 1920 m. gegužės 15 d. Steigiamojo Seimo rezoliucija dėl atstatytos Lietuvos demokratinės valstybės niekada nebuvo nustoję teisinės galios ir yra Lietuvos Valstybės konstitucinis pamatas.

Lietuvos valstybės teritorija yra vientisa ir nedaloma, joje neveikia jokios kitos valstybės konstitucija.

Lietuvos valstybė pabrėžia savo ištikimybę visuotinai pripažintiems tarptautinės teisės principams, pripažįsta sienų neliečiamumą, kaip jis suformuluotas 1975 metų Europos saugumo ir bendradarbiavimo pasitarimo Helsinkyje Baigiamajame akte, garantuoja žmogaus, piliečio ir tautinių bendrijų teises.

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba kaip suvereninių galių reikėja šiuo aktu pradeda realizuoti visą Valstybės suverenitetą.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOJIS TARYBOS PIRMININKAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOJIS TARYBOS SEKRETORIUS

Vilnius, 1990 m. kovo 11 d.

Vytautas Landsbergis
V. LANDSBERGIS
L. SABUTIS

[Handwritten signatures and notes covering the bottom half of the page, including names like Landsbergis, Sabutis, and various other officials.]

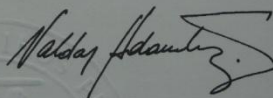
Lietuvos valstybės Nepriklausomybės aktas

UŽ ASMENINĮ INDĖLĮ PLĖTOJANT LIETUVOS
TRANSATLANTINIUS RYŠIUS BEI LIETUVOS RESPUBLIKOS
PAKVIETIMO Į NATO PROGA

Albertas Miškinis

APDOVANOJAMAS(-A) ATMINIMO ŽENKLU

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

2002 11 23

26 2:30PM

Pas J E Lietuvos prezidentę D. Grybauskaitę.

Broliai Miškiniai Ramygaloje: Povilas, Julius, Albertas, Leonardas, Vaclovas. 2006 m.

Albertui 70 m. Šalia žmona Elena ir duktė Vitalija. 2008 m.

Albertas ir Elena 50 metų kartu.

Duktors Vitalijos šeima.

Duktors Aušros šeima

Sūnaus Virgilijaus šeima.

1.6 skyrius. VACLOVAS MIŠKINIS, PROFESORIUS,
HABILITUOTAS DAKTARAS

Vaclovas Miškinis gimė 1944 m. lapkričio 26 d. Panevėžio rajone, Repšiškių kaime. 1953-1956 m. mokėsi Panevėžio rajono Dubarų pradinėje mokykloje, 1956-1963 m. Ramygalos vidurinėje mokykloje (baigė aukso medaliu), 1963-1968 m. studijavo Kauno politechnikos instituto Elektrotechnikos fakultete elektros tinklų ir sistemų specialybę (baigė su pagyrimu), 1972-1975 m. Fizikinių – techninių energetikos problemų institute (aspirantūros studijos). 1979 m. Leningrado politechnikos institute apgynė socialinių mokslų daktaro disertaciją, 1996 m. kėlė kvalifikaciją Tarptautinės atominės energijos agentūros rengiamuose kursuose JAV, 1997 m. – Prancūzijoje, 1998 m. Latvijos mokslų akademijos Fizikos energetikos institute apgynė habilituoto technologijos mokslų daktaro disertaciją. Nuo 1968 m. dirba Lietuvos energetikos institute (1982–1994 m. vyresnysis mokslo darbuotojas, 1995–2015 m. Energetikos kompleksinių tyrimų laboratorijos vadovas, vyriausiasis mokslo darbuotojas). 2004 m. suteiktas docento vardas, 2009 m. – profesoriaus vardas. Mokslinių tyrimų sritys: energetikos sektoriaus plėtros planavimas, energijos poreikių

prognozavimas, energetikos ekonomika ir politika, energijos tiekimo patikimumas, energijos balansas ir jo struktūriniai pokyčiai, energijos vartojimo efektyvumo analizė, atsinaujinantys energijos ištekliai, paskirstytoji energijos gamyba.

1979-1990 m. daug prisidėjo prie energijos vartojimo efektyvumo didinimo programų ir perspektyvinių Respublikos energetikos vystymo planų ir įvairių programų rengimo tuometiniam Valstybiniam plano komitetui, Sąjunginiam institutui “Giprospecgaz” (rengusiam perspektyvinę Lietuvos dujų rafinavimo schemą) ir daugeliui kitų organizacijų. Energetikos ūkio planavimui pradėjo taikyti optimizacinius metodus, daugelį metų yra lyderis energijos poreikių prognozavimo srityje. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, daug prisidėjo prie plataus bendradarbiavimo su užsienio mokslinėmis organizacijomis – Karlsruės universitetu (Vokietija), Tarptautine atominės energijos agentūra (Austrija), Danijos, Olandijos, Jungtinės Karalystės ir kitų šalių mokslinių tyrimų centrais.

Reikšmingas indėlis rengiant Tarptautinės atominės energijos agentūros publikuotas knygas: *Energy supply options for Lithuania: a detailed multi-sector integrated energy demand, supply and environmental analysis*. Vienna, 2004; *Analyses of energy supply options and security of energy supply in the Baltic*

States. Vienna, 2007. Paskelbė daugiau kaip 200 mokslinių straipsnių (nemažą jų dalį tarptautiniuose leidiniuose). Iš jų reikšmingesni: Cost-efficient emission reduction strategies for Lithuania. *Energy*, 1994; Energy conservation policy in Lithuania: experiences and problems. *International Journal of Global Energy Issues*, 2001; Energy demand forecasting in economies in transition. *Energy studies review*, 2002; Cooperation between Lithuania and Western countries on energy sector development issues. *International Journal of Global Energy Issues*, 2003; Atomausstieg und Abhängigkeit: Energieversorgung in Litauen. *Osteuropa*, 2004; Bio-energy in the Baltic States: Current policy and future development. *Energy policy*, 2006; Competitiveness of nuclear power plant in electricity markets of the. *Oil shale*, 2007; Challenges and options for development of the Lithuanian energy sector. *International Journal of Global Energy Issues*, 2010; Trends of distributed generation development in Lithuania. *Energy policy*, 2011. Su bendraautoriais parašė keturias mokomąsias knygas: „Energijos poreikių prognozavimas“ (2004 m.), „Elektrinių ir pastočių elektrinė dalis. Kursinis projektavimas“ (2007 m.), „Energetikos ekonomika“ (2008 m.), „Energijos poreikių kaita ir jų prognozavimo metodai“ (2010 m.). Vienas ir su

bendraautorais parengė nuo 1993 m. kasmet publikuojamų statistinių duomenų leidinių „Lietuvos energetika“ seriją.

Daug prisidėjo rengiant daugelį tarptautinių projektų, pirmąją (Vyriausybė patvirtino 1994 m.) ir atnaujintą Nacionalinę energetikos strategiją (patvirtinta Seime 1999, 2002 ir 2007 m.), Nacionalinę energijos vartojimo efektyvumo didinimo programą (1996 ir 2000 m.), Nacionalinę darnaus vystymosi strategiją (Vyriausybės patvirtinta 2003 m., atnaujinta 2009 m.), Baltijos energetikos strategiją (2006 m.). Lietuvos energetikos instituto doktorantūros komisijos pirmininkas, Tarptautinės energetikos ekonomikos asociacijos narys, Lenkijos MA žurnalo „Energy Policy Journal“ ir Lietuvos MA žurnalo „Energetika“ redakcinės kolegijos narys.

Jis buvo projektų vadovu arba vienu iš atsakingų vykdytojų rengiant per dvidešimt studijų, skirtų šalies energetikos sektoriaus strateginėms kryptims pagrįsti, energetikos sistemų ir atskirų objektų plėtros analizei, atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategijai pagrįsti. V. Miškinis buvo Lietuvos mokslininkų darbo grupės vadovas rengiant 5-osios Bendrosios Programos projektą *„Efektyvaus energijos naudojimo ir atsinaujinančių energijos šaltinių vartojimo plėtros įgyvendinimo politinių instrumentų analizė ir priemonių identifikavimas Europos Sąjungos šalyse*

kandidatėse“ (2003–2006 m.) ir 6-osios Bendrosios Programos projektą „Koordinavimo veikla, skirta skatinti ir stiprinti mokslinius tiriamuosius darbus, plačiai panaudojant paskirstytuosius energijos išteklius elektros rinkoje“ (2005–2008 m.), buvo energetikos ekspertu rengiant daugelį Tarptautinės programos „Pažangi energetika Europai“ projektų, Tarptautinės atominės energijos agentūros ir kitų tarptautinių projektų.

Skaitė pranešimus tarptautinėse konferencijose Aberdine (Škotija), Budapešte (Vengrija), Bombėjuje, Naujajame Delyje (Indija), Florencijoje (Italija), Hiustone, Lemonte (JAV), Prahoje (Čekija), Varšuvoje (Lenkija), Stambule (Turkija), Taipėjuje (Taivanis), Teherane (Iranas), Vienoje (Austrija) ir kt. miestuose.

Kauno technologijos universitete beveik du dešimtmečius skaitė paskaitas energijos poreikių prognozavimo, energetikos sistemų planavimo, energetikos ekonomikos modulius pasirinkusiems studentams, vadovavo studentams, rengiantiems bakalauro ir magistro baigiamuosius darbus, buvo šio universiteto Elektrotechnikos fakulteto Valstybinės egzaminų komisijos pirmininkas.

2013 m. apdovanotas Lietuvos energetikų Garbės ženklu.

Reikšmingu laikau savo indėlį rengiant pirmąją (ją Vyriausybė patvirtino 1994 m.) ir atnaujintą Nacionalinę energetikos

strategiją (patvirtintą Seime 1999 m., 2002 m., 2007 m.) Nacionalinę energijos vartojimo efektyvumo didinimo programą (1996 m. ir 2000 m.), Nacionalinę darnaus vystymosi strategiją (patvirtinta 2003 m., atnaujinta 2009 m.) ir Baltijos šalių energetikos strategiją (2006 m.).

Mano šeima- žmona Vanda (g. 1945 m.), sūnūs Vitas (g. 1971 m.) ir Venantas (g. 1976 m.), anūikai Paulius (g. 1999 m.) ir Pijus (g. 2005 m.). Nemažos įtakos mano asmenybės susiformavimui turėjo vyresnieji broliai Povilas ir Julijonas, pasirinkę sudėtingą kunigystės kelią, o ypač- brolis Albertas, inžinierius hidrotechnikas, Lietuvos Nepriklausomybės akto signataras, jaunystėje pažadinęs manyje ryžtą gyvenime nuveikti kažką daugiau, dirbti iš širdies ir jausti atsakomybę ne tik už save.

Didžiausias mano pomėgis yra chorinis dainavimas, suteikiantis galimybę daina ir giesme nuskaidrinti žmogaus kasdienybę ir viltį.

Moto: Gėris stipresnis už blogį.

Tiek oficialios statistikos apie Vaclovo Miškinio gyvenimą. Pamėginkime kelis momentus paryškinti detalėmis, kurios oficialioje biografijoje neatsispindi.

Vaclovo atmintyje liko epizodas, kai mokytojas Kurklietis, laikinai pavadavęs klasės auklėtoją, pastatė Vaclovą prieš klasę ir

gėdino, ko jis vaikšto į bažnyčią. *Klasiokas* Romas Milašius, Ramygalos raj. milicijos viršininko sūnus: “Durnius”.

Pilna mokyklos diplomų už prizines vietas rutulio stūmimo, disko metimo, ieties metimo, krepšinio srityse. Be ilgamečio fizinio darbo namie ir kolūkyje Vaclovas namie buvo pasidaręs *turniką* (skersinį) ir treniruodavosi. Tarp kitko, net sulaukus 70 m. namie naudojamas ir *turnikas*, ir štanga. 2015 m. Kauno plaukimo centre su vyresniuoju sūnumi Vitu ir anūkais gavo medalį už II vietą šeimų plaukimo estafetės rungtyje.

Yra išlikęs Švietimo ministro pavaduotojo 1961 m. laiškas, nurodantis mokyklos direktoriui siųsti Vaclovą Miškinį į Vilnių, jaunųjų matematikų ir fizikų II-ąjį turą.

O galėjo Vaclovas tos Ramygalos vidurinės mokyklos ir nematyti. Baigęs Dubarų pradinę mokyklą, po keturių klasių liko *prie ūkės*, namie reikėjo padėti tėvams ūkio darbus dirbti, nes vyresni broliai jau mokėsi toliau, nebebuvo padėjėjų.

Vaclovas savo tėvui sako: “Kai užaugsiu, aš tau duoną uždirbsiu”. Žinia, duona prasideda nuo lauko arimo. Reikia suarti, suakėti dirvą, pasėti javus, neblogai būtų ir suvoluoti. Užauginus javus juos nupjauti, iškulti, grūdus nuvežti į malūną, sumalti, o tada jau gali ir duoną kepti. Kaip toj pasakoj, kur vilkas po kiekvienos operacijos vis klausdavo “Kada valgysim?”.

Tėvas davė Vaclovui pabandyti pirmąją operaciją (nekalbu apie mėšlo mėžimą, vežimą, ir kratymą). Vaclovas stojo prie plūgo, paragino arklį, pradėjo arti, bet plūgo rankenos išstrūko iš vaiko rankų. Plūgas išgriuvo. Pasirodo, pradėta per anksti.

Po rugsėjo 1-osios, keletą mėnesių nesulaukus Vaclovo, į namus atėjo Ramygalos vidurinės mokyklos mokytojas Murinas, įkalbėjo tėvus sūnų leisti į mokyklą.

Nemanau, kad mokytojai ir tėvai galėjo pažiūrėti tiek į priekį, bet visai atsitiktinai galėjo būti prarastas ir aukso medalininkas, ir būsimas profesorius. O karvės, kiaulės ir daržai šiaip taip išgyveno ir be Vaclovo- užteko prisidėti per vasaros trijų mėnesių atostogas.

Dėl tų vyresnių brolių ir bažnyčios Vaclovas dažnai būdavo ignoruojamas. Baigė vidurinę mokyklą vien penketais, įteiktas atestatas, bet aukso medalis kažkodėl neįteiktas.

Vaclovas, jau būdamas KPI studentu, paakintas draugų, parašė laišką Švietimo ministrui, klausdamas, kur dingio jo aukso medalis. Iš ministerijos atėjo Mokyklų valdybos inspektoriaus V. Jakelaičio laiškas Panevėžio r. Liaudies švietimo skyriaus vedėjui, kopija V. Miškiniui į KPI bendrabutį. Cituoju: “Persiunčiame pil. Vaclovo Miškinio pareiškimą dėl aukso medalio gavimo. Jeigu pagal mokyklos baigimo rezultatus draugui V. Miškiniui priklauso aukso medalis, prašome

patvarkyti, kad artimiausiu metu šį medalį jis gautų”. Po to gauta telegrama: “Skubiai atvykite į Ramygalos vidurinę mokyklą atsiimti aukso medalį. Direktorius”.

Mėgino verbuoti KGB. Vaclovas nepasidavė. Atsirado problemų stojant į KPI Elektrotechnikos fakultetą, nors buvo penketukininkas.

Fakulteto mandatinė komisija, kurios sprendimas yra lemiamas priimant studentus, persiuntė Vaclovą į instituto mandatinę priėmimo komisiją rektorate. O ten sako: “Tu čia netinki (neaiškina kodėl, bet Vacys supranta, kad broliai negeri ir charakteristikoje pateikta užuomina “materialistinė pasaulėžiūra nepilnai susiformavusi”). Nebent važiuok į Gorkio arba Dniepropetrovsko politechnikos institutą”.

Vaclovas išėjo į knygyną, susirado SSRS žemėlapyje tuos miestus ir, sugrįžęs į komisijos posėdį, pareiškė, jog sutinka važiuoti į Gorkį (dabar- Nižnij Novgorodas). Komisija sako “Vietų nebėra”. Vacys: “Ką gi, grįšiu į kaimą, susirasiu kokio nors darbo”. Tada neištvėrė rektorius, profesorius Kazimieras Baršauskas: “Reikia priimti, tegul imasi komjaunimas jį perauklėti”.

Instituto komjaunimo sekretorius, jis ir priėmimo komisijos narys, šoko su pažadais išauklėti tą būsimą studentą. Negi

ginčysies su instituto rektoriumi? Taip Vaclovas ir buvo priimtas studijuoti Kaune.

Gavo bendrabutyje lovą kaip biednesnis. Tam pristatė Panevėžio r. žemės ūkio artelės “Mūsų laisvė” pirmininko pažymą, kad Miškinio Petro, Andriaus šeima 1962 m. gavo pajamų pinigais 33,98 rub. ir grūdais 378 kg.

Komjaunimas savo pažadą užmiršo, neauklėjo, turbūt suprato, kad beviltiškas reikalas.

Jau Ramygalos mokyklos chore Vaclovas dainavo, pūtė skudučius. KPI dainavo akademiniam vyrų chore apie 15 metų. Už tai gavęs instituto rektoriaus padėkų. Nuo 1994 m. iki dabar tebegieda Kauno Arkikatedros bazilikos chore “Cantate”. Netrukdo nei titulai, nei mokslininko darbas. Su šiuo choru yra apvažiavęs Skandinavijos šalis, Šveicariją, Italiją, lankėsi Vatikane, keliavo per Vokietiją ir Prancūziją iki Lurdo.

Senose maldaknygėse buvo parašyta: “Kas gieda- dvigubai meldžiasi”.

Iš kur tas potraukis dainai, giesmei? Jau vaikystėje ar susirinkus giminėms, ar miškiniams, ar su mama burokus ravint, ar gyvulius ganant, ar šieną pjaunant ir grėbiant- visur skambėjo dainos. Graudžios, ilgesingos, paprastomis melodijomis ir gražiais žodžiais... Vaclovo dainų nuotrupų žiūr. šio skyriaus pabaigoje.

Charakteringas toks epizodas: ganant karves su broliu Albertu susilažino, kas neiškęs ilgiau nedainavęs, praloš *gorčių* riešutų. Iš Degsnio nešdamas kibirus vandens karvėms, Albertas užsimiršęs uždainavo ir pralošė riešutus.

Vaclovas stebina savo pomėgių pastovumu. Baigęs kursų ir išlaikęs egzaminus, tapo ekskursijų vadovu, o nuo 1995 m. Lietuvos gidų gildijos nariu. Ir iki to, ir po to vedė įvairiausias ekskursijas Kauno ekskursijų biuro kvietimu ar savo darbovietės (Lietuvos energetikos instituto) vadovo pavedimu. Yra pravedęs tūkstančius ekskursijų. Dažniausia tematika- apžvalginė po Kauną ar Kauno muziejus. Lydėdavo kauniečių grupes kelionėse į Latviją, Estiją, Ukrainą, Leningradą, plaukė laivu nuo Krasnojarsko iki Igarkos net Norilsko, kur galėjo bent iš dalies patirti, kokius vargus teko išgyventi tremtiniam iš Lietuvos, tarp jų Norilsko lageryje kalėjusiam gimtinės kaimynui Aleksui Samsonui.

Dirba visą gyvenimą vienintelėje darbovietėje nuo 1968 m. iki 2015 m. Keitėsi tik instituto pavadinimas ir pareigos, titulai nuo jaunesniojo mokslinio bendradarbio iki vyriausiojo mokslo darbuotojo, nuo inžinieriaus elektriko iki habilituoto technologijos mokslų daktaro, nuo valandinio dėstytojo KPI (kurį pats ir baigė) iki KTU profesorius.

2001 m. buvo gavęs ir aukščiausio laipsnio valstybės stipendiją. Keletą kadencijų buvo instituto mokslinės tarybos narys. Moksliniai straipsniai publikuoti lietuvių, rusų, anglų, vokiečių, lenkų kalbomis. O tų straipsnių- daugiau kaip 200 ir keletas knygų, Lietuvos energetikos strategijų projektų kūrimas, variantų skaičiavimas, ginčai įvairiose institucijose...

Vaclovo pilietišką poziciją gerai iliustruoja ir tai, kad istorinėmis Lietuvai dienomis budėjo prie Aukščiausiosios Tarybos, o sausio 13-osios rytą statė barikadas, kai brolis Albertas, deputatas, buvo viduje. Tomis dienomis savo vardu, kaip Lietuvos pilietis Miškinis Vaclovas, išsiuntė telegramą į Maskvą, JAV ambasadoriui Beikeriui: “Smerkiame žvėrišką okupaciją svarbiausių Lietuvos Respublikos pastatų, kurią įvykdė sovietų desantininkai. Tikime ryžtinga jūsų pagalba juos išlaisvinant”.

Arba laiškas Ramygalos kolūkio pirmininkui V. Velikoniui ginant savo motinos interesus, kai, senatvėje persikėlus iš kaimo į Ramygalą, išdirbus visą gyvenimą kolūkyje ir pakeitus gyvenamą vietą to paties kolūkio teritorijoje, ji buvo išbraukta iš kolūkiečių sąrašų, neteko keliasdešimt rublių per mėnesį išmokos. Į šį dvasios šauksmą jokio atsakymo negavo. Čia pateikiama šio laiško dalis:

“Mamai, aišku, visada padedame ir nuolat ja rūpinamės. Ji stipriau už viską visus mus, gyvenimo rūpesčiuose paskendusius, vienija. Tačiau ji ir sulaukusi gražios senatvės, labiau už viską vertina savo kampą ir žmones, su kuriais gali nuolat bendrauti, su kuriais sieja nematomos prisiminimų gijos. Pagyvenusi pas bet kurį sūnų, veržiasi į namus, į Ramygalą ir čia jaučiasi geriausiai. Nors fizinių jėgų atsargos mažėja, tačiau ji nori būti savarankiška. Nori gauti tokią pačią paramą, kokią kolūkis teikia kitiems pensininkams. Moralinio požiūriu tai tikrai svarbus dalykas.

Noriu papildyti šį laišką keliais štrichais iš šeimos istorijos. Gyvenome pamiškėje, “peršautų dainų” krašte. Tėčiui ne kartą teko žvelgti mirčiai į akis. Buvau ir aš parklupdytas prieš šautuvo vamzdį. Tėtis buvo tyriausios širdies, šviesaus proto ir reto darbštumo žmogus. Mokėjo daugybę darbų, tik nemokėjo tausoti savo sveikatos. Nors gyvenome vargingai, visi penki vaikai baigė aukštuosius mokslus (trys jaunesnieji- inžinieriai, du vyresnieji-kunigai). Vyresniųjų pasirinkimas lėmė mums moraliai pasmerktųjų statusą. Būtent aš, ketvirtas vaikas, turėjau likti prie ūkio. Ištikimiausiai iš visų brolių ir tarnavau kolūkiui. Užkabinęs septintuosius, tapau piemenuku (tėtis- kerdžiumi). Ganiau bandą, berods, septynias vasaras. Kažkurių metų rudenį karves ganydavom prie Naujadvario. Graudus būdavo dviejų kilometrų

kelias į namus minkant purvyną. Ir šiandien skausmas veria širdį, regint tėtį, griūvantį į tą purvyną- pavargę kojos neretai neatlaikydavo naštos. Daug išliko tokių skaudžių prisiminimų... Žiemą savo tvarte prižiūrėdavom kolūkio arklius ar veršelius. Vėliau kiekvieną vasarą teko dirbti įvairiausius darbus laukininkystėje. Studijuodamas Kaune, per atostogas dažnai pasirodydavau kolūkio laukuose. Manau, kad tuos laikus, kai dienos uždarbis būdavo skaičiuojamas kapeikomis, kai būties prasmė buvo pats darbas, gerai prisimena ir kiti.”

Žmona **Vanda Dambrauskaitė- Miškinienė** gimė 1945 m. Baigė KPI silikatų technologiją. Dirbo Kauno įmonėje “Bitukas” technologe, AB “Kauno energija” chemijos laboratorijoje, Kauno m. švietimo skyriuje renginių organizatore.

Vaikai: Sūnus **Vitas Miškinis** gimė 1971 m. Baigęs J. Jablonskio vidurinę mokyklą, 1989 m. įstojo į KTU informatikos fakultetą ir baigė bakalauro studijas, o VDU informatikos fakultete įgijo magistro laipsnį, specialybė – taikomoji matematika. 2004 – 2007 m. tęsė vadybos magistro studijas ISM universitete. 2007-2009 m. dirbo Varšuvoje, Lenkijoje pardavimų vadovu Rytų Europos šalims. Dirba tarptautinėje Suomijos kompanijoje Rapala-VMC Oy, vadovauja įmonėms Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje. Gyvena Kaune. Mėgsta knygas, keliones ir sportą. Dalyvauja bėgimo maratonuose ir triatlono varžybose.

Jo žmona **Rasa Miškinienė** gimė 1971 m. Baigusi Saulės vidurinę mokyklą, įstojo į KTU. Baigusi bakalauro studijas, kartu su vyru tęsė studijas VDU, kur įgijo magistro laipsnį. 2010 m. baigė KTU finansų ir verslo vadybos magistro studijas. Domisi fotografija, treniruojasi plaukimą, dalyvauja triatlono varžybose. Dirba finansų vadove Rapala-VMC Oy grupės įmonėse Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje.

Jų vaikai: **Paulius Miškinis** (g. 1999 m.) mokosi Saulės gimnazijoje, Suzuki mokykloje mokosi groti fortepijonu, lanko karate, plaukimo treniruotes; **Pijus Miškinis** (g. 2005 m.) moksleivis, Suzuki mokykloje groja smuiku, taip pat lanko plaukimo ir karate treniruotes.

Jaunesnysis sūnus **Venantas Miškinis** gimė 1976 m. 1994 m., Kaune baigęs J. Jablonskio vidurinę mokyklą ir įgijęs stiprius anglų kalbos pagrindus, išvažiavo mokytis į JAV. Lankasterio koledže įgijo bakalauro laipsnį matematikos ir ekonomikos srityje. Vėliau Niujorke studijavo finansų inžinerijos specialybę Kolumbijos universitete ir 2000 m. įgijęs magistro laipsnį, pradėjo profesinę veiklą. JAV J. P. Morgan banke dirbo finansų analitiku, vėliau-skolos vertybinių popierių portfelių valdytoju. 2005-2008 m. užėmė viceprezidento pareigas ir buvo atsakingas už iki 25 mlrd. JAV dolerių investicinius portfelius. 2009 m.

grįžo į Lietuvą, gyvena Vilniuje, dirbo Lietuvos finansų ministrų A. Šemetos ir I. Šimonytės patarėju. Finansų ministerijoje kuravo valstybės išdo ir finansų rinkų politikos departamentų veiklą bei Būsto paskolų draudimo bendrovės klausimus. Aktyviai dalyvavo kuriant ir įgyvendinant valstybės finansavimo strategiją, bankų paramos schemą, valstybės įmonių reformą. Taip pat dalyvavo Europos Sąjungos institucijose sprendžiant finansinės krizės klausimus. 2013 m. dirbo konsultacinėje bendrovėje PricewaterhouseCoopers, kurioje vadovavo investavimo konsultacijų praktikai. Šiuo metu dirba “Žabolio ir partnerių” investavimo firmoje. Laisvalaikiu mėgsta skaityti, keliauti, sportuoti.

1.6.1 Vaclovo Miškinio vaikystės dainos

Čia pateikiamos 1950-1960 m. Repšiškių ir aplinkiniuose kaimuose dainuotų dainų pradžios. Vaclovas jas puikiai prisimena iki šiol, praėjus daugiau kaip 50 metų, nes dainuoti niekada nebuvo nustojęs. Kaip žinia, kartojimas- mokslų motina. Tas dainas *plėšdavo* ir piemenys, ir jaunimas, ir vyrai, susirinkę į darbus ar prie alaus. Įdomus fenomenas: kaimų nebėra, sodybų nebėra, tik ariamos dirvos, o dainos tebeskamba likusių žmonių galvose.

“Palinko liepa šalia kelio,
Pravirko motina sena:
Sūneli, Tėvynė tave šaukia,
Ir vėl bus laisva Lietuva...”

“Ten, kur šlama ošiantys pušynai,
Kur vingiuoja Nemuno vaga,
Tenai mūsų mylima Tėvynė,
Ten per amžius buvo Lietuva”...

„Oi, neverk, motušėle, kad jaunas sūnus
Eis ginti brangiosios Tėvynės,
Kad pavirtęs kaip ąžuolas girių puikus,
Lauks teismo dienos paskutinės”...

“Gražių dainelių daug girdėjau,
Tyliuoju vasaros laiku.
Bet kai į tolį jas lydėjau,
Nebuvo liūdna nei klaiku.

Tik vieną dainą vakarinę
Širdis pamilo taip karštai.
Ir neberimsta, kol Aušrinę
Uždengia brėkšdami rytai.

Dausų platybėj ji pranyko,
Nutilo žodžiai ir gaida.
O man giliai širdy paliko

Beribio ilgesio žaizda...“

“Kur lygūs laukai, snaudžia tamsūs miškai,

Lietuviai barzdočiai dūmoja.

Galanda kirvius, kalavijus aštrius

Ir juodbėrius žirgus balnoja...”

„Neskambinki man, sese

Ir nedainuok dainų.

Nesugrąžins akordai

Laimingų valandų...”

“Sapnelį sapnavau,

Sapne tave mačiau.

Rytely pabudau-

Tavęs neberadau...”

„Miškai ten žaliavo, upeliai klegėjo;

Kur aš mažutėlis laksčiau.

Pušelės lyg rūtos lingavo nuo vėjo

Ir kilo aukštyn vis aukščiau.

Ir vėl čia tie patys kalneliai ir kloniai

Ir vėl čia taip gera ramu.

Tie patys kalneliai, šilai, uogienojai,

Tik aš nebe tas jau esu.”

“Kur bėga Šešupė, kur Nemunas teka

Ten mūsų Tėvynė- graži Lietuva.

Ten broliai artojai lietuviškai šneka,
Ten skamba po kaimus Birutės daina...”

“Anoj pusėj Dunojėlio

Pievelė žaliavo.

Grėbė pulkas mergužėlių,

Grėbdamos dainavo...”

“Augo kieme klevelis,

Augo kieme žaliasai.

Po tuo klevu, po žaliuoju

Gul bernelis jaunasai...”

“Kur lygus laukai šiapus Nėrio,

Kur patrankos dunda krantuos,

Žygiuoja kareiviai per smėlį,

Palikę tėvėlių namus...”

“Tenai už girių leidos saulė,

Dainavo broliai ardami.

Dainavo Tėviškės artojai

Juodą žemelę ardami...”

“Mano namas vijokliais apaugęs,

Mano namas pušų šlamesy.

Ak, ateiki, ateik mielas drauge,

Nuraminki mane ilgesy...”

“Kur tas dulkėtas traukinys

Taip toli nukeliavo...

Prisimenu, mamyte, aš

Tas pievas, kur žaliavo...”

“Jei ne auksinė vasara,

Ne mėlynos vasilkos,

Nebūtume atėję čia,

Kur slenka dienos pilkos...”

“Kai ramus vakaras ateina,

Saulutė leidžias už kalnų

Ir mėlynoj nakties padangėj

Sužimba tūkstančiai žvaigždžių...”

“Mieloji sese, tau daug dainelių

Aš padainuoti seniai žadu.

Tiktai ne šiandien, tiktai ne šičia,

Toli nuo savo gimtų namų...”

“Tau, sesute, puikios gėlės,

O man kardas prie šalies.

Tau akis plaus ašarėlės,

Man gaisrai akis nušvies...”

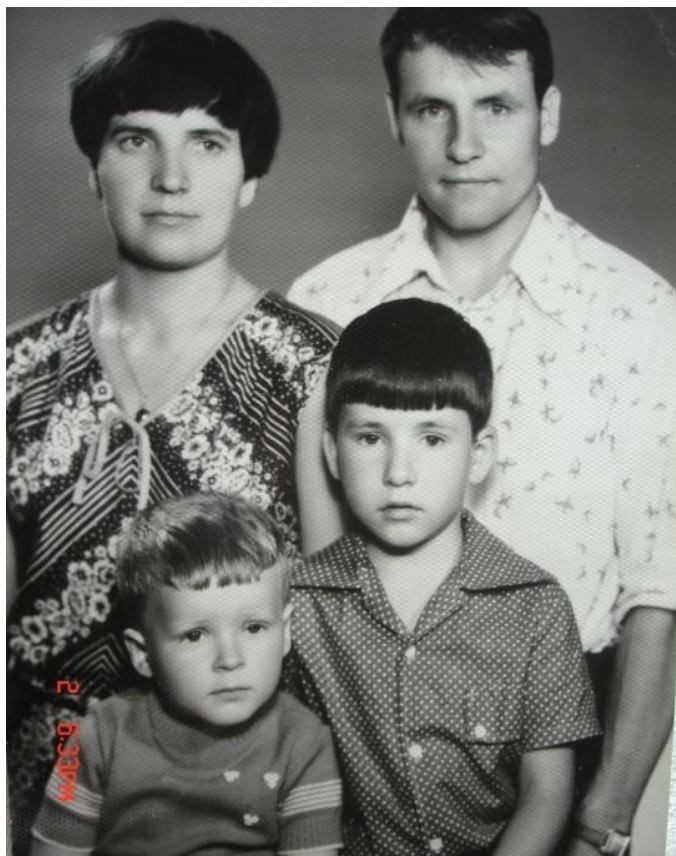

„Linkolnu“ į Repšiškis. 1969 m.

Vaclovo ir Vandos vestuvės. 1969 m.

Jų šeima po 10 metų.

Vaclovo šeima sūnaus Vito pirmosios Komunijos proga.
Centre-Vaclovo mama, priekyje brolis kun. Povilas. 1980 m.

Vaclovo sūnūs ir brolis kun. Povilas Miškiniai.

Uošvienė Vlada Dambrauskienė su savo proanūkiiais, Vaclovo anūkais

Prof. Vaclovas Miškinis prie kolonos.

Istorinėje URM. Prof. Juozas Augutis, prezidentas JE Valdas Adamkus, P. Miškinis, prof. Vaclovas Miškinis. 2013 m.

V. Miškinis Teherano (Iranas) konferencijoje. 2004 m.

Vaclovo Miškinio profesoriaus atestatas

LIETUVOS
RESPUBLIKOS

MINISTRAS
PIRMININKAS

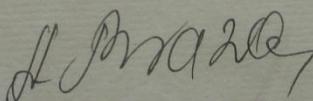
PADĖKA

Lietuvos energijos komiteto ikūrimo ir Lietuvos narystės
Pasaulio energetikos taryboje 70-ųjų metinių proga

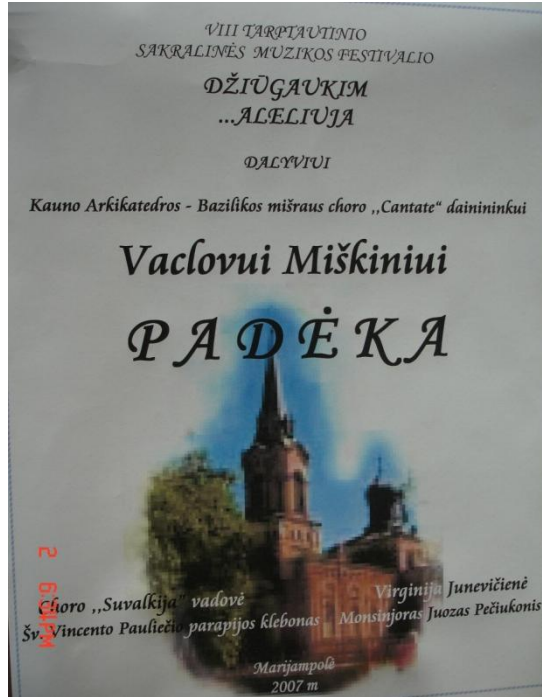
*Lietuvos energetikos instituto
Energetikos kompleksinių tyrimų laboratorijos vedėjui*

Vaclovui MIŠKINIUI

2 už ilgametį darbą plėtojant energetikos mokslą ir svarų indėlį į
6:52PM energetikos ūkio stiprinimą.

Algirdas BRAZAUSKAS

Premjero padėka Vaclovui už veiklą energetikoje.

Chore *Cantate* Vaclovas Miškinis dainuoja ir gieda jau 20 metų

1.7 skyrius. LEONARDAS (ZENONAS) MIŠKINIS, INŽINIERIUS

Leonardas Miškinis gimė 1947 m. Repšiškių kaime, Ramygalos r. 1954-1958 m. mokėsi Dubarų pradinėje mokykloje. 1959-1965 m. mokėsi Ramygalos vidurinėje mokykloje. 1965-1970 m. Kauno politechnikos instituto Elektrotechnikos fakulteto

cheminių procesų automatizavimo specialybės studentas. Paskutiniuose kursuose specializacija- skaičiavimo mašinos, jų panaudojimas. Šios specialybės studentai pervesti į naujai suformuotą Automatikos fakultetą.

Institutą baigė raudonu diplomu. Paskirtas į Kauno Dirbtinio pluošto gamyklos naujai įkurtą skaičiavimo centrą, kuris gavo tik antrąją Lietuvoje ESM “Rūta-110”.

1971-1973 m. tarnavo armijoje leitenantu. 1973-1976 m. dirbo tam pačiam Dirbtinio pluošto gamyklos skaičiavimo centre. 1976-1993 m. Orgtechstatybos tresto Kauno skyriaus vyriausio specialisto pareigose. Orgtechstatybos trestas buvo vadinamas “dramblių kapinėmis”, kur buvusiems vadovams prieš pensiją ar būnant pensijoje duodavo vyriausiojo specialisto laipsnį ir jie ramiai laukdavo senatvės. Leonardas irgi gavo tą laipsnį, o iš tiesų dirbo Kauno skyriaus viršininko pavaduotojo eksploatacijai pareigose. Trestas pusmečio bėgyje suskilo į dvi organizacijas, tiksliau, nuo jo atsiskyrė padaliniai, susiję su skaičiavimo technika, susiformavo Informacinis skaičiavimo ir gamybos valdymo centras „Sistema“ su Kauno skyriumi, kuriame jau oficialiai dirbo viršininko pavaduotoju, kol, berods 1983 m, po trečio pokalbio sutiko perimti Kauno filialo (jame buvo trys skyriai) viršininko pareigas. 1993-1996 m. dirbo parduotuvės direktoriumi. 1996-2009 m.- UAB “Kauno šilas” direktoriaus

pav. 1996-2000 m.- UAB “Denvila” Kauno filialo direktorius. 2001 m. pradėjo savo verslą ir įkūrė UAB „Langdena“. Nuo 2009 m. iki šiol dirba “Kauno šilas” kokybės vadovu.

Laisvalaikis- kelionės artimos ir tolimos.

Dabar- detaliau apie tai, kas formavo Leonardą, kreipė jį tam tikru gyvenimo keliu.

Pirmiausia- dėl vardo. Oficialiai, pagal visus dokumentus yra Leonardas, nes taip įregistruotas *CBAJB*. Na, o tėviškėje, kurios seniai nebėra, visada buvo Zenonas (Zėnis), nes taip pakrikštytas. Repšiškių kaimo aplinka, šeimos režimas jau detalizuotas ankstesniuose skyriuose. Zenonui visa tai teko patirti, tik gal kiek mažiau, nes buvo jauniausias šeimoje.

Ne veltui, turbūt, pas visus brolius yra Zenono nuotrauka su avelių banda. Tai kolūkio avelės, kurias vaikystėje jam teko ganyti. Ganė ir kitus gyvulius, tiek kaimo žmonių, tiek kolūkio, dirbo ir visus žemės ūkio darbus, kiek reikėjo padėti tėvams, nes vyresni sūnūs vienas po kito paliko gimtinę.

Ganant gyvulius Zėnis buvo radęs ir miškinių bunkerį netoli Gieliškio, bet bijojo atkasinti. Šlekynėj (giliame miške buvusioje Šlekio sodyboje) piemuose buvo radęs ir šautuvą. Parsinešė namo ir paslėpė klojime. Rytdieną nuėjo pažiūrėti- nebėra, “kažkas pavogė”. Reikia manyti, tėvas rado ir išmetė žinodamas, kiek bėdų ginklas atneša žmonėms.

Užėjus skrebams (liaudies gynėjams) Zėnis palindo po lova, pasislėpė. Koks džiaugsmas buvo skrebams, kai rado “banditą”! Ištraukė, žiūri- vaikigalis.

Būdamas 3-4 metų, Zėnis skendo sodželkoje, paslydęs įkrito nuo liepto. Gerai, kad greitai vyresnis brolis Vaclovas ištraukė.

Stojimo į institutą peripetijos: stojant buvo svarbu trys dalykai- mokyklos charakteristika, autobiografija ir stojamųjų egzaminai. Mokyklos charakteristikos svarbą pajuto Leonardo suolo draugas Gediminas Garuckas. Baigiamosiose klasėse buvo reikalaujama prenumeruoti bent 3 laikraščius ir žurnalus. Gediminas principingai atsisakė prenumeruoti, nes jo laikraščius iš kaime esančios dėžutės kažkas pavogdavo. Auklėtoja Bazarienė irgi buvo principinga, įrašė į mokyklos charakteristiką kažką tokio, kad jo dokumentų į KPI statybos fakultetą net nepriėmė. Leonardo charakteristika buvo gera, gal net labai gera, bet buvo paminėta, kad nebuvo nei spaliukas, nei pionierius, nei komjaunuolis, o charakteristika baigėsi sakiniu “Nepilnai susiformavusi materialistinė pasaulėžiūra”. Patarus, kad jei biografijoje Leonardas pilnai paminės dėdę Sibire, Amerikoje ir aišku, brolius kunigus, įstoti šansų bus labai nedaug. Leonardas surizikavo, plačią giminę sumažino iki 4 asmenų- tėvai, brolis Vaclovas (mokėsi tam pačiam fakultete) ir Leonardas. Lengvai įstojęs, grįžo į kolūkį užbaigti vasaros darbų iki rugsėjo. “Ir čia

padariau klaidą- parašiau laišką broliui kun. Juliui su vienu sakiniu: *Biografiją patrumpinau, įstojau.*” Tuo pat pas Julijų prisistatė du *draugai* su laišku rankoje, gėdijo, kad turi brolių, kuris klastoja biografiją. Užtikrino, kad mane išmes iš instituto, geriau priims blogiau besimokantį, bet sąžiningą tarybinį moksleivį. Mane užstojo fakulteto dekanas A. Barauskas: ”Jau sąrašai patvirtinti, viskas sudėliota, ką čia bekeisi”. Taip aš tapau tarybiniu studentu.

Baigęs institutą, tik ką iškeptas inžinierius, šiek tiek padirbėjęs pagal specialybę, buvo pašauktas dviems metams į tarnybą armijoje leitenantu. Dar tęsėsi tas laikas, kai po “kovotojų už taiką” politinių vadovų sprendimų buvo uždaryta daug karo mokyklų. Ypač trūko techninio profilio jaunesniųjų karininkų, kurie išmanytų karinę techniką, ypač naujos kartos su daug elektronikos. Pravertė inžinierių civilines specialybes įsigiję jaunuoliai, nes, baigiant institutą, po specialaus karinio parengimo, jiems buvo suteikiamas leitenanto karinis laipsnis.

1971-1973 m. Leonardas tarnavo mažoje saloje tarp Helsinkio ir Talino Naisaar, kurią per dieną buvo galima apeiti. Gavo vieną kareivį ir raketinio komplekso dalį, kuri turėjo veikti. L. Miškiniš: “Tikėjaisi, kaip visi dvimetinukai, ramiai paatostogauti du metus, nes vieta tikrai buvo kurortinė. Po poros mėnesių vieno padalinio kareiviai sukilo prieš savo karininką ir vaikėsi po salą, grasindami

nušauti. Maištas buvo numalšintas, karininkas skubiai išsiųstas į Kamčiatkos soppkas, o mane (vieną iš trijų dvimetinukų) kaip pažangiausią ir paklusniausią, ar kad nebuvo iš ko rinktis, paskyrė to padalinio vadu, pareigybė- žvalgybos viršininkas. Daug technikos (3 galingos radiolokacinės stotys, ryšiai) ir, žinoma, 30 kareivių, kuriuos teko auklėti, praveisti pamokas. Pavyzdžiui, aiškinti, kas yra elektros srovė, kas yra NATO, kaip žemėlapyje rasti Afriką, Australiją ar panašiai. Pamačiau visą armijos absurda.”

Vienintelė privilegija buvo ta, kad kariuomenės štabas apmokėdavo kelionę vieną kartą per metus atostogų metu į bet kokį Sovietų Sąjungos tašką, nereikėdavo įrodiuoti, ko ten važiuoji. Važiuoju atostogauti ir viskas. Be to, labai susitaupydavo laiko, nes išrašydavo kelionę traukiniu (tą laiką pridėdami prie planinių atostogų), o gali bent į vieną pusę skristi lėktuvu. Tad ir atostogų laiko nesutrumpini, ir už dyką tolimų kraštų pamatai.

Leonardas tokiu būdu per vienas atostogas aplankė Taškentą, Bucharą, Samarkandą, o per kitas- Kamčiatką su geizerių slėniu (tai apie 10 tūkst. kilometrų į vieną pusę).

Grižęs iš tarnybos, tęsė darbą tam pačiam skaičiavimo centre. 1974 m. vedė Ireną, tos pačios gamyklos gamybinio apmokymo instruktorę. Susipažino kartu keliaudami, sportuodami.

Atsirado dukra Jovita, pradėjo spausti buto poreikis. ”Pluošte” stovėjo buto eilėje 314-uoju. Per metus eilėje pasistūmėjo per dvi vietas. Jei nieko nedarysi, teks laukti buto 157 metus. Daugoka.

1976 m. Leonardas perėjo dirbti į Statybos ministerijos skaičiavimo centro Kauno skyrių. Darbas panašus, pagal specialybę, o butą gauti perspektyvos žymiai šviesesnės. Tarpininkaujant pusbroliui Antanui Kadžiui (jo šeimos likimas aprašytas šios knygos antrojoje dalyje), butą gavo po poros metų.

Vėliau tie skaičiavimo centrai su skaičiavimo mašinomis, užimančiomis ištisas sales, perforavimo kortų sistemomis, prarado prasmę, nes iš Vakarų pasipylė personaliniai kompiuteriai, telpantys ant stalo ar po stalu.

Išformavus skaičiavimo centrą, Kauno statybos tresto pirmajame aukšte Leonardas atidarė parduotuvę (maisto produktai, pramoninės prekės, kavinukė), tapo jos direktoriumi. Po trijų metų veiklos tame pačiame pastate įsikūrusio Kauno apygardos teismo pirmininko Mėlynio iniciatyva buvo suorganizuotas premjero Adolfo Šleževičiaus laiškas, kad parduotuvės patalpos turi būti perduotos valstybės reikmėms ir parduotuvė buvo likviduota.

Ramygalietis Jonas Žukas (nuo Pašilių kaimo), daug metų praleidęs Karagandoje kaip politinis kalinys, dirbęs Kauno namų statybos kombinato vyriausiuoju statybininku, įkūrė

termoizoliacinės medžiagos poliesterinio putplasčio gamyklą UAB “Kauno šilas”. Tarp kitko, jo sūnus Jonas Vytautas Žukas, gimęs jau Kaune, tapo Lietuvos kariuomenės generolu, kariuomenės vadu. Būsima generolo mama, tada dar Gražina Samsonaitė, baigė Ramygalos vidurinę mokyklą kartu su būsimu kunigu Julijonu Miškiniu, Leonardo broliu. Dirbo ji Kauno viešojoje apskrities bibliotekoje.

Tas Jonas Žukas, gamyklos savininkas ir direktorius, pakvietė Leonardą dirbti direktoriaus pavaduotoju. Toje įmonėje Leonardas dirba iki šiol, tik po rimtų ligų ir sulaukęs pensijinio amžiaus užima kuklesnes pareigas- tapo įmonės kokybės vadovu. Kuruoja abiejų “Kauno šilo” gamyklų, tiek Kaune, tiek Rietave, laboratorijų, kontroliuojančių išleidžiamos produkcijos kokybę, darbą. Be to, kaip statybos ekspertas teikia konsultacines paslaugas virtualioje erdvėje pastatų apšiltinimo klausimais.

Lygiagrečiai su darbu “Kauno šile” Leonardas nuo 1996 m. dirbo žaliuzių gamybos ir prekybos įmonės “Denvila” Kauno filialo direktoriumi. 2001 m., žlugus “Denvilai”, Leonardas įkūrė tos pačios veiklos UAB “Langdena”. Direktore paskyrė savo žmoną Ireną Miškinienę, vyr.buhalterė- dukrą Jovitą, pats dirbo direktorės pavaduotoju. Bendrovėje dirbo iki 32 darbuotojų. Atsiradus galimybei, pardavė butą ir gražiame Romainių kampelyje, šalia miško, pasistatė gyvenamąjį namą. Gyvenimo

aplinka čia primena gimtuosius Repšiškisius – šalia ošia beržai, po kiemą vaikšto kiškiai, lapės, stirnos. 2014 m. pardavė visas tos bendrovės akcijas.

1999 m. ištiko didelė sveikatos bėda- reikėjo skubiai operuoti trūkusią galvos smegenis maitinančią vieną iš kraujagyslių, jos aneurizmą. Operavo Kauno klinikų vienas iš neurochirurgų A. Tamašauskas (dabar Neurochirurgijos klinikos vadovas). Nors sudėtinga operacija su galvos kiaušo atidarymu pavyko, po jos pusę metų buvo labai sunkus laikas, reikėjo iš naujo mokytis skaityti ir rašyti. Daug prarasta ir atminties.

Nežiūrint įvairių pletkų apie medikus ir ypač Kauno chirurgus, A. Tamašauskas kategoriškai atsisakė *pakišos* tiek prieš, tiek po operacijos sakydamas: “ Gaunu algą. Operacijos aš neatliksiu geriau, jei ir paimsiu”.

Po sunkios operacijos ir pusės metų reabilitacijos Leonardas grįžo į darbą. Siūlomos invalidumo grupės atsisakė.

Viena bėda- ne bėda. 2009 m. aptiktas inkste auglys, nustatyta, kad jis piktybinis ir inkstas chirurginiu būdu pašalintas. Vėl pusė metų ypatingo režimo. Gerai, kad apsieita be chemoterapijos.

Tarp tų didelių bėdų ir tokios “smulkmenos” kaip kasos uždegimas, pilna tulžies pūslė akmenų.

Vaikystėje šiek tiek bandė gitarą. Brolis Albertas nupirko vokišką akordeoną Voltmeister, šiek tiek pramokęs grodavo

šokiams kaimo gegužinėse. Dainavo Ramygalos vidurinės mokyklos chore, studijų metais – KPI vyrų chore, pora metų dainavo ir šoko Pluošto ansamblyje.

Gyvenimui naujų spalvų teikia tolimos ir artimos kelionės. Kol sienos į Vakarus buvo uždarytos, kelionių maršrutai vedė į Rytus. Povestuvinė kelionė buvo įspūdinga – per Čėčeniją, Osetiją, Gruzijų karo keliu, pro Batumi, Ricos ežerą iki Gagrų. Sibiro glūdumoje teko pajauti, ką reiškia -45°C . Atstovaudamas Lietuvos statybininkus tarptautinėse slidinėjimo pirmenybėse, išbandė garsiąsias Kavgolovo slidinėjimo trasas Karelijoje.

Kai atsirado galimybė išvažiuoti toliau už Suvalkų, malonių įspūdžių teko patirti kelionėse autobusu. Įsiminė pirmą kelionę po Ispaniją per Barseloną, Valensiją, maurų sostinę Grenadą, Madridą, egzotiškąją Andorą, paganant akis Salvadoro Dali, Prado, Gojos muziejuose ir, žinoma, koridoje. Kelionės po Prancūziją, Šveicariją metu teko išbandyti laimę Monte Karlo lošimo automatuose – ir, įmetus monetą, pinigų teko semti saujomis. Nors dažnokai tekdavo miegoti autobusuose, o ryte vėl ekskursijos, viską atpirkdavo dienos besižvalgant į Norvegijos fiordus, Bekingemo rūmus, galimybe susipažinti iš arti su Etnos ugnikalniu Sicilijoje, pasidžiaugti audiencija pas popiežių Vatikane.

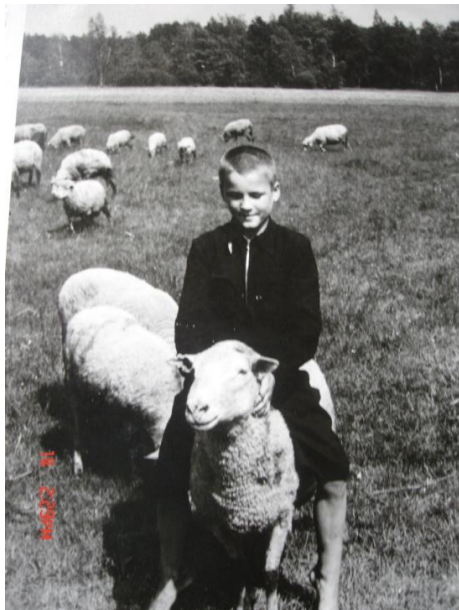

Kelionės lėktuvu sudarė galimybę pamatyti tolimesnius kraštus. Labai įsimintinos buvo kelinės į Tailandą, Izraelį - Jordaniją . Net ir keliaujant į tokius kraštus, kaip Turkija ar Graikija, svarbu ne poilsis, o pažintinės kelionės. Tuo tarpu kelionė į Vietnamą, Kambodžą, Laosą labiau priminė ne poilsį, o nelengvą darbą.

Žmona **Irena Malinauskaitė- Miškinienė** gimė 1947 m. Babtuose, Kauno r., baigė Kauno technologijos technikumą, pluošto mechanikė. Dirbo AB “Dirbtinis pluoštas” gamykloje apie 30 m., gamybinio apmokymo instruktore, technologe, pamainos viršininke, o vėliau- Leonardo įkurtoje žaliuzių gamybos įmonėje direktore.

Vaikai: **Jovita Miškinytė- Zabulienė** gimė 1975 m. 1983 m. sidabro medaliu baigė Saulės gimnaziją. Vilniaus univeristeto Kauno filiale baigė finansų ekonomiką, dirba UAB “Langdena” vyr. buhalterė. Gyvena Kaune. Jos vyras **Irmantas Zabulis** gimė 1975 m. Išsilavinimas toks pats, kaip Jovitos. Kartu baigė Kauno sporto mokyklą, krepšinio specialybę, rugtyniavo kartu su Ž. Iglasku, Š. Jasikevičiumi ir kitais žinomais krepšininkais. Dirba “Kauno stiklo” vyr. finansininku. Jų vaikai Kipras Zabulis (g. 2006 m.)- moksleivis; Deimantė Zabulytė (2009)- būsima moksleivė.

Evelina Miškinytė- Jokubauskienė gimė 1978 m. 1986 m. baigė Saulės gimnaziją ir muzikos mokyklos smuiko klasę, septynerius metus grojo ansamblyje „Nemunas“. Baigė Kauno Medicinos universitetą, odontologiją. Gyvena Vilniuje ir ten dirba pagal specialybę. Vyras- **Darius Jokubauskas** gimė 1975 m. 1983 m. aukso medaliu baigė Laukuvos vidurinę mokyklą. Kauno technologijos universiteto Ekonomikos ir vadybos fakultete baigė bakalauro ir magistro studijas, yra reklamos agentūros “Supernamai” savininkas ir direktorius. Jų vaikai Nida Jokubauskaitė (g.2006 m.)- moksleivė; Joris Jokubauskas (g. 2009 m.)- būsimas moksleivis.

Leonardas-avelių vadas. Apie 1955 m.

Klasiokai Ramygaloje. Leonardas antras iš kairės. Apie 1963 m.

Leonardas-pirmas iš dešinės per bendramokslių suėjimą

Su broliu Vaclovu prie Dušanbės 1972 m

Leonardas Miškinis-leitenantas

Leonardas su klasioku per klasės susitikimą

Visi broliai Miškiniai Vaclovo šešiasdešimtmečio proga. 2004 m.

Visa Leonardo šeima-tėvai, vaikai,žentai ir anūkai

Leonardo dukra Jovita, jos vyras Irmantas Zabulis bei jų vaikai Kipras ir Deimantė 2015 m.

Leonardo dukra Evelina, vyras Darius Jokubauskas ir jų vaikai Nida bei Joris 2015 m.

1.8 skyrius. JUZEFA MIŠKINYTĖ- GUSTEVIČIENĖ IR JOS ŠEIMA

Juzefa gimė Andriaus Miškinio ir Onos Laurinčikaitės-Miškinienės šeimoje 1906 m., mirė 1993 m. Palaidota Vilniuje, Rokantiškių kapinėse.

Juzefos mama Ona Laurinčikaitė, Petro Laurinčiko duktė, gimusi 1867 metais, ištekėjo už Andriaus Miškinio, našlio su dviem mažamečiais vaikais Petru (g. 1896 m.) ir Salomėja (g. 1900 m.). Santuoka 1901 m. liepos mėnesį įregistruota Traupio parapijos RKB parapijos knygoje. Andriaus Miškinio šeima gyveno tuo metu Raguvos parapijos Vilkonių kaime. Tokie įrašai apie pirmosios Andriaus žmonos Marijonos mirtį 1901-03-13 ir naujosios poros sūnelio Antano gimimą 1902-09-07 bei jo mirtį 1902-10-22 padaryti Raguvos parapijos knygoje, visur minimas Vilkonių kaimas.

Juzefa Miškinytė 1931 m. ištekėjo už **Gustevičiaus Alfonso**, gimusio 1906 m., gyvenančio Pagirių vls. ir parapijos Plankių kaime (apie 7 km nuo Pagirių) ir persikėlė gyventi į jo ūkį. Turėjo 14 ha žemės, abu dirbo savo ūkyje. Vėliau abu dirbo kolūkyje. Juzefa mėgdavo ir mokėdavo austi gražias lovatieses.

Juzefa ir Alfonsas Gustevičiai turėjo šiuos vaikus: **Stasys Gustevičius**, gimęs 1931m. Baigė pradinę mokyklą, dirbo ūkyje, tarnavo kariuomenėje, dirbo melioracijoje, vedęs žmoną Stefaniją, išvažiavo gyventi į Vilnių, ten dirbo darbininku. Mirė apie 1975 m., palaidotas Rokantiškėse.

Marijonas Gustevičius gimė 1933 m. Mirė sužeidus sprogmens skeveldrai einant per kaimą frontui 1941 m.

Monika Gustevičiūtė gimė 1943 m., mirė 1,5 metų amžiaus.

Ona Gustevičiūtė- Mikšionienė gimė 1937 m.

Angelė Gustevičiūtė- Tubutienė gimė 1945 m.

Apie dvi pastarąsias pakalbėkime atskirai.

Ona Gustevičiūtė- Mikšionienė keturias klases mokėsi Joknių pradinėje mokykloje, po to dirbo namie ūkyje, kolūkyje, tarybiniame ūkyje. 1959 m. ištekėjo už Mikšionio Juozo, vairuotojo, kuris apsigyveno Gustevičių sodyboje, jis mirė 1976 m.

1962 m. jiems gimė dukra **Nijolė Mikšionytė**, kuri mokėsi Vilniaus prekybos mokykloje, dirba pardavėja Vilniuje. Jos vyras Gumbrevičius Bronius gimė 1961 m., baigęs statybos technikumą dirba autotransporto sistemoje. Nijolė ir Bronius turi vaikus: Liną Gumbrevičiūtę (1984 m.) ir Miglę Gumbrevičiūtę- Vareikienę (1988 m.). Tai Onos Gustevičiūtės – Mikšionienės anūkės, Juzefos Miškinytės- Gustevičienės proanūkės.

Ona Gustevičiūtė 1968 m., pasiėmusi savo mamą Juzefą (tėtis jau buvo seniai miręs) ir dukrą Nijolę, išvažiavo į Vilnių pas jaunesnę seserį Angelę, kuri, kaip garsi sportininkė, buvo gavusi kooperatinį 2 kambarių butą Žirmūnuose. Be to, Vilniuje jau senokai gyveno Onos brolis Stasys.

Onos tėtis Gustevičius Alfonsas 1950 m. pavasarį nunešė maisto į mišką partizanams. Grįžtantį jį patykojo Pagirių skrebai, suėmė, uždarė į rūsį. Vėliau pervežė į Ukmergę, tardė (“Parodyk

bunkerius!”), žiauriai mušė. Po savaitės paleido namo, bet Alfonsas taip ir neatsigavo. Susirgo kaulų džiova ir 1952 m. mirė, būdamas tik 46 m. amžiaus. Palaidotas Vaiškonių kaimo kapinėse (Pagirių parapija). Ten pat palaidota ir Juzefos Miškinytės-Gustevičienės mama Ona Miškinienė, kurios vyras Andrius Miškinis palaidotas Ramygalos kapinėse, nes 1951 m. mirė Repšiškių kaime. Po Andriaus Miškinio mirties jo žmona Ona persikėlė gyventi pas dukterį Juzefą į Plankių kaimą Pagirių vls.

Onos persikėlimą į Vilnių lėmė ir kitos aplinkybės- ėjo masinė melioracija, naikinanti vienkiemiuose įsikūrusius kaimus. Be to, Ona bijojo, kad vėliau, ištekėjus seseriai Angelei, jų nebegalės priregistruoti jos bute. Be registracijos negausi darbo.

Įsikūrusi Vilniuje, Ona Gustevičiūtė- Mikšionienė daug metų dirbo “Lelijos” fabrike siuvėja, nusipirko atskirą 1 kambario kooperatinį butą. Jau būdama solidaus amžiaus (78 m.) gyvena pas dukterį Nijolę erdvesniame bute.

Onos ir Angelės mama Juzefa Miškinytė- Gustevičienė mirė 1993 m. Vilniuje, palaidota Vilniaus Rokantiškių kapinėse šalia sūnaus.

Angelė Gustevičiūtė- Tubutienė gimė 1945 m. Pagirių vls. Plankių kaime. Baigusi Joknių pradinę mokyklą, mokėsi Vaiškonių septynmetėje mokykloje, o aštuntą klasę baigė Pagiriuose. Įstojo į Vilniaus Žemės ūkio buhalterijos technikumą.

Buhalterės specialybę įgijo 1964 m., liko gyventi ir dirbti Vilniuje PTM-10 buhalterė. Dirbo ten apie 5 metus. Po to – daug metų Centrinės universalinės parduotuvės pardavėja, taupomojoje kasoje. Išėjo į pensiją 59 metų amžiaus. Daug metų dirbo gyvenamųjų namų bendrijos buhalterė.

Ištekėjusi už Matyžiaus Vlado, Angelė susilaukė dviejų vaikų: dukros **Brigitos Matyžiūtės** (g. 1973 m.), ištekėjusios už Arūno Urbono. 2005 m., gavę *žalias kortas*, abu išvažiavo gyventi į JAV, Čikagą. Turi dukrą Laurą Urbonaitę (23 m.), kuri, baigusi koledžą, mokosi universitete, sūnų Hubertą Urboną, 15 m. moksleivį.

Angelės sūnus **Egidijus Matyžius** gimė 1974 m. 2007 m. nuo elektros smūgio žuvo Londone. Palaidotas Vilniuje, Rokantiškių kapinėse.

Angelė su Vladu Matyžiumi išsiskyrusi (jis mirė 2015 m.). Dabar gyvena su Česlovu Tubučiu.

Angelės Gustevičiūtės gyvenime žymią vietą užėmė dviračių sportas. Sportavo 6-7 metus. Pradėjo įstojusi mokytis į Vilniaus technikumą. Važinėjo Darbo rezervo sporto draugijos sistemoje, daug kartų užimdavo pirmą, antrą vietas tiek TSRS, tiek Lietuvos, tiek Vilniaus ir Kauno pirmenybėse. Daugiausia važinėdavo 15 km, 25 km, o kai kada- ir 50 km distancijas. Įvykdė kandidato į TSRS sporto meistrus, vėliau- ir sporto

meistro normatyvus. Esant reikalui, stodavo į slidžių, bėgimo trasas. Po visą Sovietų sąjungą važinėjo į sporto treniruočių stovyklas.

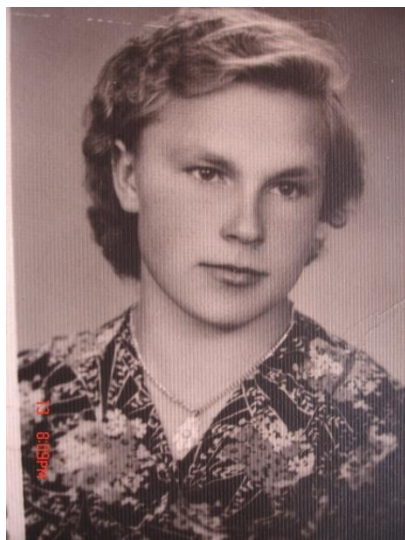
Kaip žymi sportininkė, baigusi technikumą Angelė buvo palikta Vilniuje, jai suteikta galimybė gauti 2 kambarių butą. Tik kas galvoja, kad ji gavo butą- klysta. Iš tikrųjų ji gavo teisę būti įrašyta į kooperatinio buto eilės priekį. Tai reiškia, kad reikėjo mokėti pradinį piniginių įnašą, vėliau mokėti eilę metų įnašus, kad jis taptų nuosavybe. Pradinį įnašą Angelė sudarė iš savo atsargų, žymiai padėjo mama ir sesuo Ona. Angelė ir dabar gyvena tame pačiame bute Žirmūnuose.

Tiems, kas nežino anos butų dalinimo sistemos, verta priminti, kad butą buvo galima gauti ir *už dyką*, išdirbus įmonėje 15-20 metų. Eilės judėjimo greitis labai priklausė nuo įmonės ar įstaigos, žmogaus darbovietės, pareigų. Greičiausiai dirbančiųjų eilė judėdavo statybose ir valstybės ar miesto valdymo įstaigose.

Įdomu, kad taip aktyviai pasportavusi ir didįjį sportą metusi, Angelė Gustevičiūtė jokių sveikatos problemų neturėjo ir, sulaukusi 70 m., apsieina be gydytojų. Iš prigimties ji- stiprus kaimo vaikas.

Juzefa Miškinytė Gustevičienė su savo vaikais. Iš dešinės: duktė Ona, mama Juzė, dukra Angelė, sūnus Stanislovas su žmona Stefa

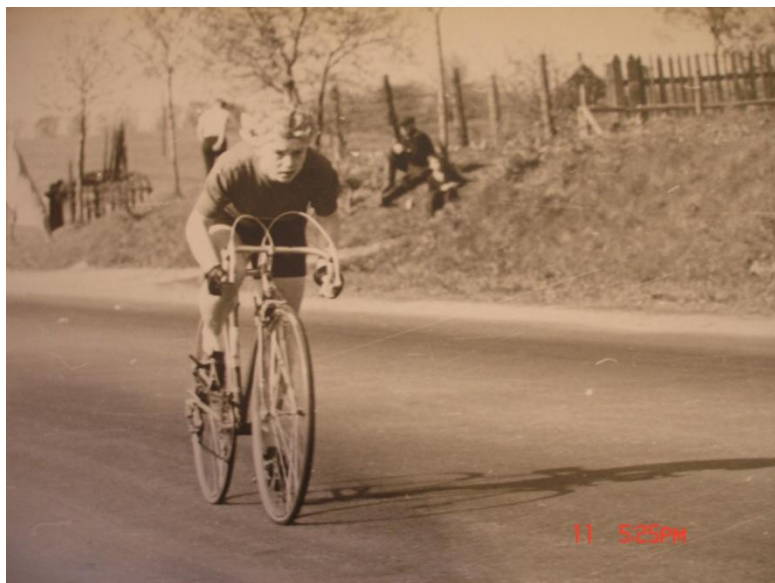
Ona Gustevičiūtė jaunystėje

Juzefa Gustevičienė ir jos dukros (iš dešinės) Angelė, Ona, Onos dukra Nijolė

Ona Gustevičiūtė Mikšionienė su dukra Nijole 2015 m.

Angelė Gustevičiūtė-dviračių sporto meistrė

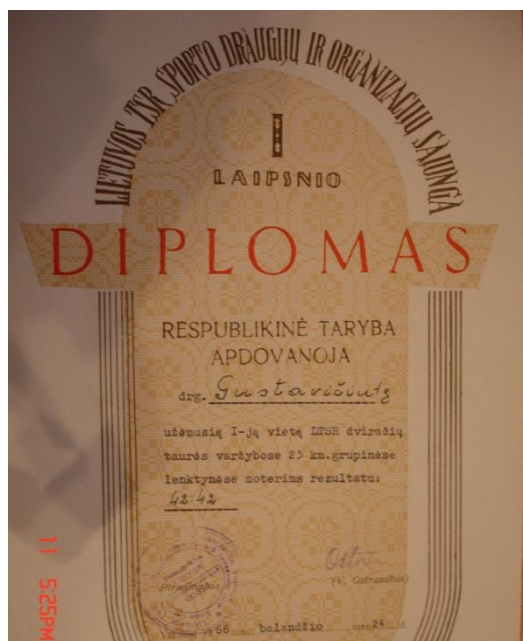

Angelės Gustevičiūtės sporto meistrės pažymėjimas. 1966 m.

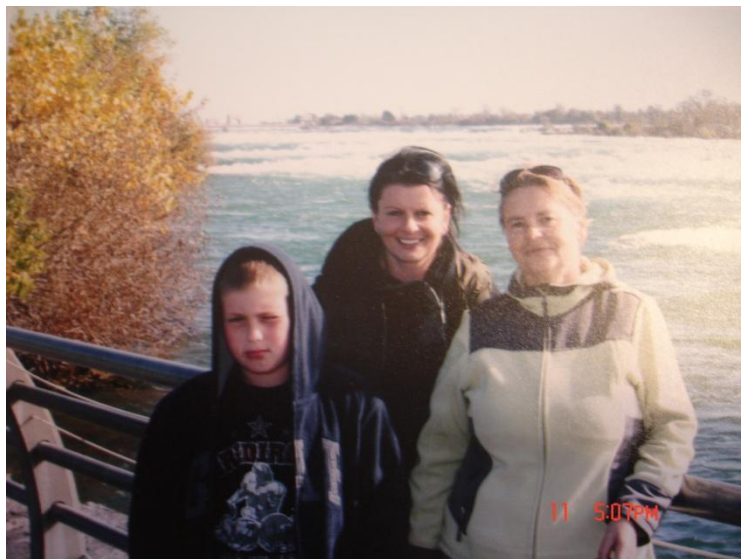

Angelės Gustevičiūtės aukso medalis (dviračių sportas) 1967 m.

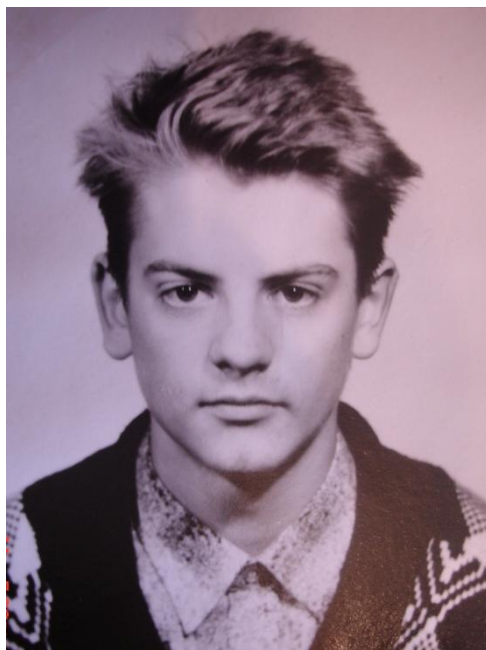
Už I vietą 25 km trasoje

Angelē pas dukrą Brigītą JAV

Angelės Gustevičiūtės dukros Brigitos šeima

Viršuje- Angelės sūnus Egidijus Matyžius (1974-2007).
Apačioje-Angelė Gustevičiūtė 2015 metais.

ANTROJI DALIS

2.1 skyrius. MALDEIKIŲ ŠEIMA

Juozas Maldeikis ir Karolina Repčytė-Maldeikienė gyveno Anykščių rajone, Troškūnų parapijoje. Apie 1900 m. iš linų auginimo ir jų pardavimo žydų supirkėjams susitaupę pinigų, susikrovę būtiniausius rakandus į ratus, Maldeikiai išvažiavo gyventi į Bartkūnų kaimą (Ancišio parapija). Tam reikėjo didelės drąsos- atstumas tarp tų kaimų siekė 50 km, nežinomas kraštas, nežinomi žmonės. Sprendimą nulėmė tai, kad Bartkūnuose jie rado nusipirkti dvaro nugyventą palivarką (ūkinį centrą) su žeme ir trobesiais.

Vienam gale gryčios buvo įkurta pradinė mokykla. Pastatas kiek vėliau sudegė, įtariamas sodyboje nakvojusių elgetų neatsargus elgesys su ugnimi. Tada pasibaigė ir dukters Onos mokslai, ties antru skyriumi.

Maldeikiai buvo daugiavaikiai, susilaukė 11 vaikų: Ulijonos (mirė 2 savaičių), Marijonos Kadžienės, Kazimiero (mirė Sibire), Jurgio, Julės, Juozapo (mirė 2 metų), Petro, Onos Miškinienės, Veronikos (mirė 2 metų), Karolinos Janėnienės ir Broniaus (mirė 2 metų). Jų likimas susiklostė labai įvairiai.

Vyriausiasis sūnus **Jurgis Maldeikis**, gimęs 1899 m., kaip buožės sūnus, pokaryje buvo išvežtas į Sibirą, ten gyveno ir dirbo

apie 10 metų. Grįžęs vedė, susilaukė sūnaus Alberto, gyveno Daniūnuose, Ramygalos, Anciškio ir Vadoklių parapijų sankirtoje. Nepaprasto darbštumo žmogus. Pragyveno beveik 100 metų.

Marijona Maldeikytė- Kadžienė ištekėjo už Jono Kadžio iš netolimo Užuraisčių kaimo Pagirių vls. Ten apsigyveno ir taip išvengė Sibiro, bet neišvengė vietinių pokario tragedijų: du sūnūs žuvo miškuose, vyras nukankintas NKVD-stų, sodyba sunaikinta- dalis sudeginta, o gryčia ir klėtis skrebų išardytos ir pervežtos į Pagirius savom reikmėm.

Julė Maldeikytė, siuvėja, likusi namie netekėjusi, taip pat išvežta į Sibirą. Grįžo po 10 metų. Gyveno pas brolių Jurgį Daniūnuose.

Petras Maldeikis- iš Maldeikių šeimos labiausiai mokytas, prie jo išmokslinimo labiausiai prisidėjo vyriausiasis brolis Jurgis (taip teigia giminės). Baigęs Ukmergės gimnaziją, Kauno universitetą, daug metų dirbo Aklųjų instituto vadovu Kaune, vokiečių laikais- Kauno Mokytojų seminarijos direktoriumi. 1944 m. susiprato bėgti iš Lietuvos palikus namą Žaliakalnyje ir per Austriją bei Vokietiją atsidūrė JAV. Parašė ir išleido daugiau kaip 10 pedagoginių, filosofinių knygų (tiek Lietuvoje, tiek JAV). Paskutinė jo knyga- monografija apie prelatą kunigo Mykolo Krupavičiaus, Lietuvos žemės ūkio ministro, ilgamečio Petro

Maldeikio draugo, gyvenimą. Išleista Niujorke lietuvių kalba 1975 m.).

Ona Maldeikytė- Miškinienė, ištekėjusi už Petro Miškinio ir apsigyvenusi Repšiškių kaime, išvengė Sibiro, užaugino 5 sūnus, kurių gyvenimo vingiai aprašyti šios knygos pirmojoje dalyje.

Kazys Maldeikis gyveno tėvų sodyboje Bartkūnuose, kai operacijos “Vesna” metu kartu su broliu ir sese buvo ištremti į Sibirą. Grįžti į Lietuvą nebuvo lemta- ten mirė ir palaidotas.

Karolina (Karusė) Maldeikytė- Janėnienė, nutekėjusi už Krekenavos. Išvengė Sibiro, užaugino 2 vaikus (dukra ir sūnų). Nugyveno eilinės kaimo gyventojos gyvenimą.

Išvežant Maldeikių šeimą į Sibirą kažkam iš vežimo organizatorių kilo mintis, kad senyva motina Karolina Maldeikienė ilgoje kelionėje bus tik našta. Kažkurioje sankryžoje ją išlaipino iš ratų ir paliko. Kažkas apie tai pranešė dukrai Onai Miškinienei ir motina atsidūrė Repšiškių kaime, nes sodyba po represijų Bartkūnų kaime tapo niekieno, t.y. valdžios.

***Karolina Repčytė-Maldeikienė** turėjo du brolius: Jurgį (jo vaikai Elena, Jonas, Povilas) ir Praną. Prano sūnus **Povilas Repčys** (g. 1907 m.) 1937 m. išventintas kunigu. Kunigavo Žemaitijoje. Jis per Onos Maldeikytės- Miškinienės sūnaus kun. Julijono Miškinio primicijas Ramygaloje sakė pamokslą. Pranas*

Repčys dar turėjo dukteris Oną Repčytę, Ievą Jankauskienę ir Marijoną Žeimienę.

Neaišku, kokie giminystės ryšiai su Šegamogais iš Sokelių kaimo. Ona Maldeikytė-Miškinienė su jais labai aktyviai bendravo. Kunigo B. Barausko ir mokytojos Gabulaitės rankraštyje apie iš Ramygalos parapijos kilusius kunigus parašyta: „Dovydas Zenonas Šokelis (Sokelis) g 1919.07.09, kunigu įšventintas 1945.02.02. Kada su tėvais emigravo į užsienį-nenustatyta. Tolimas kun Julijono ir Povilo Miškinių giminaitis“.

*Kunigų Miškinių senelis **Juozas Maldeikis** turėjo tris brolius: Joną (jo vaikai Jonas ir Uršulė Budreikienė), Praną (jo vaikai Juozas ir Domicelė) ir Anicetą (jo vaikai Pranas ir Petras) ir labai daug pusbrolių (ne mažiau kaip 18). Kunigų prosenelis Kazimieras Maldeikis turėjo tris seseris: Domicelę Žukauskienę, kuri pagimdė 8 sūnus, Juliją Gailiušienę ir Pranę Vaičiūniene, pagimdžiusią 4 sūnus bei du brolius-Antaną (turėjo tris sūnus) ir Mykolą (turėjo tris sūnus). Šis giminių medis pagal Vaclovą Miškinį.*

Kun. Povilas Repčys ir jo sesuo Ona Repčytė (iš dešinės).

Kun. P. Repčys su Miškinių šeima 1962 m. Repšiškiuose

Kun. Julius Miškinis prie giminaičio kun. P. Repčio kapo.

2.2 skyrius. PETRAS MALDEIKIS- PEDAGOGAS,
RAŠYTOJAS

Petras Maldeikis gimė 1904 m. Bartkūnuose, mirė 1993 m. JAV. Petras yra Onos Miškinienės, gyvenusios Repšiškių kaime

ir užauginusios 5 išlavintus sūnus, vienintelis mokytas brolis. Lankė Ramygalos pradinę mokyklą. Baigė Ukmergės gimnaziją ir Kauno Universitetą. Dirbo ir gyveno Kaune. Buvo Kauno Aklųjų instituto direktoriumi (vedėju), mokytoju Marijampolės ir Kauno mokytojų gimnazijose. Vokiečių laikais- Kauno mokytojų seminarijos direktorius. 1944 m., vengdamas rusų represijų, išvyko į Vokietiją, vėliau- į JAV. Apie 10 knygų autorius, išėivijos žurnalų “Tėvynės sargas”, “Švietimo gairės” redaktorius, Bostone (JAV) išleistos lietuvių enciklopedijos (37 tomai) pagrindinis pedagogikos srities bendradarbis. Šiam leidiniui dirbo be atlyginimo. Krikščionių demokratų veikėjas, vienas pagrindinių Lietuvių katalikų mokslo akademijos organizatorių ir vadovų.

Įdomu, kad Petro Maldeikio baigiamasis darbas universitete buvo Sofijos Čiurlionienės- Kymantaitės dramatinė kūryba, 1933 m. profesorių Vinco Mykolaičio- Putino ir Mykolo Biržiškos priimtas su įvertinimu “gerai”.

Petro jaunatvišką maksimalizmą liudija išlikęs dienoraštis. Citata iš 1924-10-19 Petro Maldeikio dienoraščio:

Šiandien sukanka man 20 metų amžiaus, vadinasi, jau žymi dalis atgyventa. Bet kas iš to? Kokie gi to gyvenimo vaisiai, kokie gi darbai nudirbti? Ogi tvirtai suaugęs raumeningas vidutinio ūgio kūnas su chroniniu plaučių bronchitu, gerai paaušinta galva

penkių klasių baigimo mokslų, valia dėka gerų draugų vėjam pučiant svyruojanti, liūdnas melancholinis būdas, kitą kartą buvęs karštas, bet jau pakankamai atšipintas troškimas draugų, jais kaip griešnais pasaulio padarais nusivylimas, daugelio brošiūrų prisiskaitymas ir naudos iš jų nė už centą negavimas ir daugiau kas? Ogi dar pasiutęs noras visa, ką turiu ir ką dabar išskaičiavau apversti aukštyn kojomis, o pradėti visa vėl iš naujo, nauju sutvarkymu, naujomis sistemomis- tokiomis, kokių pasaulis nežinojo ir nežino, bet mano vieno išrastomis ir mano pasaulin paleistomis.

Jaunuoliui, kaip dabar žinome, pasaulio aukštyn kojomis apversti nepavyko, bet nuveikti pavyko labai daug. Lietuvoje gal jis nepakankamai žinomas, nes didžioji dalis sąmoningo gyvenimo praėjo emigracijoje. P. Maldeikis stebina savo darbštumu ir pažiūrų stabilumu, užsispyrimu nuosekliai daryti tuos darbus, kokius laikė reikalingais.

Gal čia būtų vieta parodyti, kaip Petrą Maldeikį vertino bendradarbiai ir bendraminčiai:

SVEIKINAME TĖVYNĖS SARGO REDAKTORIŲ

Petras Maldeikis 1979 m. spalio mėn. 19 d. atšventė 75 m. amžiaus sukaktį.

Petras Maldeikis- pedagogas, eilės knygų autorius, redaktorius, publicistas, kultūrininkas, visuomenininkas ir

politikas. Jis priklauso prie tų žmonių, kurie nesvyruodami laikosi savo įsitikinimų ir respektuoja kitų žmonių pažiūras. Petras Maldeikis savo raštais, darbais ir pavyzdžiu yra kovojančios krikščioniškosios demokratijos atstovas. Jis nemėgsta pasiteisinimo “eiti su gyvenimu”, kas reiškia ne ką kita, kaip rintis pavėjui. Juk ne istorija kuria žmogų, o žmogus istoriją. “Tėvynės sargo” redaktorius savo išvalga, erudicija ir darbu nerieda pavėjui, bet jo sukelti vėjai duoda kryptį teisingai ir produktingai lietuvių išeivių orientacijai.

*Lietuvių krikščionių demokratų sąjungos centro komitetas
Tėvynės sargo leidėjai ir administratorius*

Nuosekliausiai P. Maldeikio gyvenimą išskedeno jo jubiliejaus proga Juozas Girnius mėnesinio kultūros žurnalo “Aidai”(JAV) redaktorius (žiūr. šio skyriaus 2.2.1, perspausdinta iš aidai.eu). Juozo Girniaus straipsnyje paminėta tuo metu ruošiama P. Maldeikio monografija “Mykolas Krupavičius” (išėjo 1975 m. Čikagoje, 493 psl., Lietuvių krikščionių demokratų sąjunga). Tai-studija apie prelatą kun. Mykolą Krupavičių, buvusį Lietuvos žemės ūkio ministrą, įvykdžiusį žemės ūkio reformą, apkarpiusį dvarus ir suteikusį žemės Lietuvos Nepriklausomybės kovų savanoriams, žymų visuomenės veikėją, asmeninį Petro Maldeikio draugą. Vėlesni M. Krupavičiaus biografai pripažįsta,

kad tai buvo pirmoji nuosekli monografija apie šį žymų pėdsaką Lietuvos istorijoje palikusį žmogų.

Kad P. Maldeikio indėlis į Lietuvos pedagogiką pripažįstamas šiuolaikinių pedagogikos mokslininkų, liudija faktas, kad 1996 m. išleistoje VPU (dabar LEU) leidykloje “Lietuvos pedagogikos istorijos chrestomatijoje” šalia Vydūno, A. Maceinos įdėta ir P. Maldeikio “Valios ugdymas“, “ Meilė XX amžiuje”. Arba LEU autoriaus Juozo Žilionio straipsnis “P. Maldeikis apie Vakarų Europos ir JAV kultūrų įtaką ugdant asmenybę”; Pedagogika. ISSN 1392-0340.2001,48.

Petras Maldeikis gyvendamas JAV, palaikydavo ryšius ir su savo sesers Onos Miškinienės šeima. Kauno laikų Maldeikio biblioteka atsidūrė pas Vaclovą Miškinį, prof., hab.dr. (žiūr. šios knygos 1.6 skyrių).

Pacituosime P. Maldeikio laišką sesers Onos sūnui kun. Julijonui Miškiniui:

Maldeikio laiškas Julijonui Miškiniui

Cicero, 1967-01-30

Mielasis, mes gyvename be ypatingų įvykių, po truputį sendami. Dar man iki pensijos apie trejetą metų. Dirbu fabrike, bet nesunkiai: metalo tyrimų laboratorijoje paruošiu tyrimo pavyzdžius- testus, juos iš kokio nors gabalo išpjaudamas ir mašinomis apdirbdamas iki reikiamos formos bei dydžio.

Užsidirbu daug daugiau, negu pragyvenimui reikalinga. Tolimesniam gyvenimui esame apsirūpinę ir ateitis bent iš materialinės pusės rūpesčių nekelia. Tik žinoma, svetimame krašte, svetimose sąlygose ir per daug metų prigyti neįmanoma. Mes jaučiamės kitokie, ir tas kraštas mums nepasidaro savas, nežiūrint visko pertekliaus ir visokių galimybių...

Šiam kartui likite sveiki. Linkiu jums daug energijos darbui ir Aukščiausio palaimos jūsų pastangom.

Jūsų dėdė Petras

P. Maldeikis vaikų neturėjo. Palaidotas šalia žmonos Čikagoje, Čikagos šv. Mergelės Marijos gimimo bažnyčios šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

Priede 2.2.2 pasiskaitykite apie aklųjų požiūrį į P. Maldeikio atliktą darbą. Perspausdinta iš: “Mūsų žodis”, 1999 ., nr.10. Tarp kitko, tą institutą baigė ir Lietuvos lakštingala Beatričė Grincevičiūtė. O to minimo A. Jonyno sūnus A. A. Jonynas dabar vadovauja Lietuvos Rašytojų sąjungai.

Jaunesniems skaitytojams, kurių gyvenime žymų vaidmenį sudaro krepšinis, gal bus įdomu paskaityti ir priedą 2.2.3 apie pirmosios Lietuvos krepšinio komandos- Europos čempionės viešnagę pas akluosius.

2.2.1. Juozas Girnius. Pedagogas Petras Maldeikis

Tūlas po mūsų spaudos puslapius darđa tik reklamos traukiamu vežimu — daug garsaus bildėjimo, bet maža tikro nusipelnymo. Priešingai, kas tyliai pluša savo darbo bare, dažnai lieka visai nepastebimas. O vis dėlto nors ir kaip "įsisavinome" reklamos reikšmę, liko žmonių, kurie ir ligi šiolei "nepersiauklėjo". Kaip tik šitaip "persiauklėti" mažiausiai paslankūs pasirodė mokytojai. Ir šiame krašte jiems svarbiau darbas, o ne reklamavimasis. Suprantama, neišvengiamai tokie žmonės lieka nežinomi vadinamajai plačiajai visuomenei.

Toks kuklus darbo žmogus yra ir pedagogas Petras Maldeikis. Išskyrus pačius mokytojus, vargu ar daug kas jį žino. O pedagoginis jo įnašas yra tikrai nemažas, turint galvoje tiek jo mokytojo darbą, tiek jo raštus. Septyniasdešimt metų sukaktis sudaro progą Petrą Maldeikį ne reklamiškai išaukštinti, bet objektyviai įvertinti.

Petras Maldeikis gimė gausioje ūkininkų šeimoje 1904 spalio 19 Bartkūnų kaime, Ramygalos valsčiuje, Panevėžio apskrityje. To krašto aukštaičiai jau nebe rytiečiai: vaižgantišką ekspansyvumą ar jakštišką griežtumą juose yra pakeitęs lygesnis charakteris. Ir Maldeikis gal ne tik išsiauklėjimo, bet ir prigimties dėka visų pirma yra charakterizuotinas ramumu, nuosaikumu, santūrumu.

Karo metais mokėsi namie ir 1919 m. stojo į Ramygalos progimnazijos parengiamąją klasę, vadinamąjį prieklasį. Matyti, namuose buvo gerai pasirengęs, kad kitais metais peršoko pirmąją klasę ir mokslą tęsė antrojoje klasėje. Baigęs keturias klases, 1923 m. persikėlė į Ukmergės gimnaziją ir ją baigė 1927 m. Tais pačiais metais pradėjo studijas Vytauto D. universiteto Humanitarinių mokslų fakultete. Studijavo lietuvių kalbą ir literatūrą, anglų literatūrą ir pedagogiką. Pragyvenimą užsidirbo trejus metus tarnaudamas civiliu tarnautoju Aukštuosiuose karininkų kursuose. Studijų metu atliko ir karinę prievolę, 1932 rugsėjo mėnesį baigdamas karo mokyklą atsargos karininku. Tų pat metų gruodžio pradžioje išlaikė baigiamuosius egzaminus universitete ir buvo Kaune paskirtas Aklųjų instituto vedėju. "Kaip nuo prieklasio laikų ateitininkui, man nepasisekė gauti mokytojo darbą gimnazijoje".

Aklųjų institutas buvo neseniai įsteigtas — 1928 m. Be pradžios mokslo skyrių, jis apėmė ir amatų mokyklą. Įvairaus amžiaus aklieji ten pat ir gyveno. Tad ši speciali mokykla drauge buvo ir bendrabutis. Susipažinti su aklųjų mokymu ir jų mokyklomis kituose kraštuose Maldeikis lankėsi Latvijos, Austrijos, Čekoslovakijos, Vokietijos ir Prancūzijos (Paryžiaus) aklųjų institutuose. Išdirbęs šiame institute pusseptintų metų ir jį gražiai sutvarkęs, 1939 m. rudenį Maldeikis iš jo pasitraukė ir gavo lietuvių kalbos mokytojo vietą Marijampolės mokytojų seminarijoje — pradėjo auklėjimo darbą normalioje mokykloje.

1934 Kūčių dieną Maldeikis vedė Jadvygą Endziulaitę iš šviesiojo mokytojo Motiejaus Endziulaičio šeimos, seserį jauno mirusio Vytauto Endziulaičio, savo kartos didžiausiojo katalikų veikėjo idealisto. J. Maldeikienė buvo gimnazijos mokytoja. Vyriui išsikėlus į Marijampolę, ji liko mokytojauti Kaune, kur buvo ir savi namai. Todėl po metų (1940) ir P. Maldeikis vėl grįžo į Kauną, kur gavo mokytojo vietą Kauno IX-je gimnazijoje, bolševikmečiu sudarytoje iš jėzuitų ir vienos žydų gimnazijos. Laikinoji vyriausybė 1941 m. vasarą Maldeikį paskyrė Kauno mokytojų seminarijos direktoriumi. Suorganizavęs tą seminariją, joj dirbo iki pasitraukimo iš Lietuvos 1944 m. Vasaromis suorganizavo Kaune mokytojų kursus paruošti pradžios mokyklos mokytojams ir šiems kursams vadovavo 1942, 1943 ir 1944 m.

Gilindamasis pedagogikoje ir psichologijoje, P. Maldeikis parengė daktaro laipsniui gauti disertaciją "Koedukacija psichologiniu požiūriu". Disertacija buvo įteikta Vytauto D. un-to Filosofijos fakultetui 1943 m. pradžioj. Netrukus vokiečiams uždarius universitetą, fakulteto sudarytoji komisija (iš dekanı prof. A. Maceinos, prof. Pr. Kuraičio ir adj. Ig. Malėno) nebegalėjo praveisti disertacijos gynimo. Visi trys komisijos nariai buvo susipažinę su P. Maldeikio disertacija ir kiekvienas iš jų buvo jam sakę, kad disertacija yra pakankama.

Iš Lietuvos P. Maldeikis pasitraukė 1944 liepos 31 į Austriją, vėliau persikėlė Vokietijon. Organizuojant DP stovyklas, apsigyveno Hanau, kur 1945 - 49 m. buvo lietuvių gimnazijos direktorius. Kurį laiką drauge buvo švietimo įgaliotinis Hesseno srities penkioms lietuvių gimnazijoms. Pirmininkavo Lietuvių tremtinių mokytojų sąjungai. 1949 m. rudenį atvyko į JAV ir įsikūrė Cicero, Chicagos priemiesty.

Pragyvenimą užsidirbo fabrikuose fiziniu darbu, ilgiausiai dirbo mašinisto ir metalo patikrinimo laboratorijoje testų paruošėjo darbą.

P. Maldeikis neužsidarė mokykloj, bet ėjo ir į visuomenę. Lietuvoj veikė ateitininkuose, šauliuose ir Lietuvių katalikų mokytojų sąjungoj. Vokietijoje taip pat dalyvavo visuomeniniame

gyvenime, skaitė visuomenei paskaitas, rašė spaudoj. JAV dirbo įvairių visuomeninių ir kultūrinių organizacijų organuose. Skaitė daug paskaitų, daugiausia auklėjimo klausimais. Drauge su kunigais V. Bagdonavičiumi, MIC, A. Baltiniu, P. Celiešiumi ir grupe kitų intelektualų Chicagoj suorganizavo veiklą Mokslinių studijų klubą ir jam kelerius metus vadovavo. Kai šis klubas persiorganizavo į Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos židinį, jam taip pat pirmininkavo keletą metų. Būdamas rengimo komisijos pirmininkas, 1961 m. organizavo LKMA V suvažiavimą Chicagoj.

Dirbo Cicero lituanistinėj mokykloj. Iki išvykimo iš Chicagos (į Phoenix, Arizona) buvo Pedagoginio lituanistikos instituto lektorius, dėstė pedagogikos ir psichologijos pradmenis.

Visuomeniniais - kultūriniais ir pedagoginiais klausimais Lietuvoj P. Maldeikis daugiausia rašė "XX Amžiaus" dienrašty ir "Lietuvos Mokyklos" žurnale. JAV yra bendradarbiavęs "Drauge", "Aiduose", "Laiškuose Lietuviams" ir kt. Nuo 1969m redaguoja JAV LB Švietimo tarybos leidžiamas "Švietimo Gaires" išeinančias dukart per metus.

Suredagavo leidinį apie Vytautą Endziulaitį (1965) ir yra spaudai parengęs prel. M. Krupavičiaus monografiją.

Atskirai minėtini P. Maldeikio pedagoginiai raštai, kurie sudaro nemažą įnašą mūsų kuklioje pedagoginėje literatūroje.

Lietuvoje P. Maldeikis paskelbė tris darbus: **Melas kaip pedagoginė problema** (1938), **Inteligencija ir jos tyrimas** (1939) ir **Valia ir jos ugdymas** (1940). Tai buvo vidutinės apimties darbai: 63, 80 ir 88 puslapių. Paskutinioji knyga, išėjusi iš spaudos prieš pat sovietinę okupaciją, buvo tuoj sunaikinta. Betgi ji liko "Lietuvos Mokyklos" 1940 m. puslapiuose, iš kurių buvo atskirai atspausdinta, kaip ir pirmosios dvi knygos.

Vokietijoje Šv. Sosto Delegatūra lietuviams išleido P. Maldeikio brošiūras **Lyčių problema** (drauge su A. Maceina, 1947. 32 psl), **Tėvai ir vaikai** (1947, 31 psl.) ir **Seksualinis auklėjimas** (1948, 40psl).

JAV išėjo trys stambūs P. Maldeikio veikalai. **Vakaru Europos ir JAV auklėjimas** (1958, 224 psl.) yra lyginamosios pedagogikos studija. Pateikęs bendrą europinės ir amerikinės pedagogikos apibūdinimą ir aptaręs jų praeities ryšius, autorius žvelgia, kiek įvairiais atžvilgiais yra panašumų ir skirtumų tarp šių dviejų pedagoginių sistemų. Nagrinėjami auklėjimą sąlygojantieji veiksniai, auklėjimo tikslų ir pedagoginių vertybių samprata, mokomoji medžiaga, mokyklinė organizacija ir administracija. Vertindamas šią P. Maldeikio knygą kaip "labai rimtą įnašą į tremties lietuviškąją mokslinę literatūrą", pedagogas dr. A. Šerkšnas pastebėjo: "Ypatingai mums buvo svarbu

susilaukti tokio veikalo iš pedagogikos, kurios srityje mes bene biedniausi esame" (Aidai, 1959, Nr. 4, p. 184).

Jau šioje knygoje P. Maldeikis pasireiškė plataus žvilgio pedagogo teoretiku, kuris ieškojo, koku filosofiniu pagrindu remiasi atitinkamos pedagoginės sistemos. Ši jo bruožą išryškino ir kiti du veikalai, kurie yra išaugę iš pedagoginio rūpesčio, bet pereina ir į bendrą pasaulėžiūrinį rūpestį.

Moderniosios pažangos problemos yra 143 didelio formato puslapių

veikalas (atspaudas iš LKMA Metraščio II tomo, 1966). Pažangos problema domina įvairių sričių atstovus: ir filosofus, ir sociologus, ir psichologus, ir kitus.

Tad ir P. Maldeikis remiasi savo knygoj ir įvairių sričių, ir skirtingų pažiūrų atstovais. Pripažinęs pažangos idėją vyraujančiąją naujųjų laikų idėją, autorius kritiškai ją vertina: "Neretai yra sunku atskirti pažangą nuo reklamos. O dar sunkiau skirti, kur pasibaigia pažanga ir kur prasideda degeneracija" (p. 2). Nors konservatizmas dažnai tapatinamas su atžanga, P. Maldeikis imasi atskleisti jo ir pozityvią prasmę, nes svarbu ne tik "ieškoti bei siekti naujumu", bet ir "išlaikyti tai, kas vertinga" (p. 23). Nuosaikus, bet ne status quo (bet kokios pažangos besibaiminantis) konservatizmas yra ir paties autoriaus pozicija, ypač išryškėjanti liberalizmo kritikoje. Šių laikų situacijoje P.

Maldeikiui, kaip ir daugeliui kitų, kelia rūpestį technologinės pažangos vienašališkumas, dėl kurio modernusis auklėjimas "darosi vis labiau paviršutiniškas" (p. 87), ir žmogaus, visuomenės ir kultūros sumažėjimas, kuris krypsta į dvasinį proletariatą" (p. 93). Pati garbinamoji laisvė virsta rūpesčiu, "atsisakant pastovių moralinių pagrindų ir artėjant į moralinį chaosą" (p. 123). Modernus žmogus yra "gundomas eiti pirmyn bei progresuoti be jokių apribojimų, be jokios vadovaujančios idėjos ir net be aiškaus tikslo". Tačiau "pažangos procesas negali vykti aklai ir jokios idėjos nevadovaujamas.

Pastovių tikslų ir pastovią kryptį pažangai gali duoti tik ta sistema, kuri yra sukurta Dievo leistai tvarkai žemėje vykdyti ir kuri orientuojasi ne vien pagal laikinuosius žmogaus reikalus, bet ir pagal visuotinius principus ir amžinuosius jo uždavinius" (p. 139). Tokia išvada P. Maldeikis baigia šią savo knygą.

Meilė dvidešimtajame amžiuje (1970, 273 psl.) yra trečias stambus F. Maldeikio veikalas. Galėtume sakyti: jei **Moderniosios pažangos problemos** buvo autoriaus kritiškas žvilgis į dabartį, tai **Meilė dvidešimtajame amžiuje** rodo dabarties žmogui pozityvų kelią ateitin. Kaip aname, taip ir šiame veikale autorius plačiai panaudoja filosofus, psichologus, sociologus, teologus ir kitus, nes iš tiesų meilė pagal savo daugiaprasmiskumą gali būti svarstoma įvairiais atžvilgiais. P.

Maldeikis savo veikale ir imasi šio įvairiopo meilės nušvietimo nuo meilės kaip "visuotinio kūrybinio proceso" ligi lyčių meilės. Apžvelgia meilės objekto įvairumą (Dievo, artimo, savęs paties, tėvų - vaikų, brolių - seserų, tėvynės meilė). Ryškina meilės reikalingumą žmogaus išsivystymui ir vidinei pusiausvyrai. Apžvelgia istorinį meilės išsivystymą Vakarų visuomenėje. Nagrinėja kūno ir dvasios konfliktą dabartinėje meilės sampratoje ir ieško sprendimo akivaizdoj šiomis dienomis suklestėjusio sekso kulto, vadinamo seksualine revoliucija. Dėl jos P. Maldeikis jau savo knygos įžanginiame žody pasisako: "Gali, kas nori, tai vadinti ir revoliucija, ir joje ieškoti laimėjimų; bet mes joje nerandame nieko nauja ir nieko kūrybiška, kaip tik dažnai fiziologiniams procesams nerūpestingai užleidžiamą pirmumą prieš psichologinius ir dvasinius meilės atžvilgius" (p. 11).

Visus Petro Maldeikio raštus galima tikrai rekomenduoti skaitančiajai visuomenei. Tiesa, autorius ypatingu kūrybiškumu (originalumo prasme) nepasižymi, bet ir nepretenduoja į jį. Daugiau remiasi kitų autorių mintimis, bet juos gerai atsirenka. Todėl, aplamai imant, visi P. Maldeikio raštai yra rimti ir, galėtume pridurti, verti didesnio domesio, negu ligi šiolei susilaukė. Gal būt, ir kaip tik dėl savo nuosaikumo, kuris ne vienam reiškia ir konservatyvumą. Galėtume sakyti, kad autoriaus žmogiškas kuklumas bei nuosaikumas atsispindi ir jo

raštuose. Dėsto jis savo įsisavintąsias mintis paprastai, kukliai, bet nuoširdžiai ir nuosekliai, sklandžiu sakiniu.

Nors jau pasitraukė į pensiją, Petras Maldeikis ne senatviškai poilsiauja, bet toliau tęsia savo kūrybinius užmojus. Tebūnie jam duota kiek galint daugiau laiko šiems užmojams tesėti!

2.2.2 V.V. Toločka. Įžymus pedagogas

Petras Maldeikis

Spalio 19 d. sukanka 95 metai, kai gimė (1904) Petras Maldeikis, pedagogas, trečiasis Kauno aklųjų instituto vedėjas.

Jis gimė Bartkūnų kaime prie Ramygalos (Panevėžio raj.), valstiečių šeimoje. 1933 m. baigė Vytauto Didžiojo universitetą, studijavo humanitarinius mokslus. Nuo 1932 m. gruodžio 16 d. iki 1939 m. rugsėjo 1 d. dirbo Kauno aklųjų instituto vedėju. Prižiūrėjo instituto rūmų statybą (1935-1937); jo rūpesčiu buvo suplanuotas ir apželdintas instituto sklypas, pasodintas sodas (1938); išplėstos gamybinės dirbtuvės; buvo užmegzti ryšiai su užsienio aklųjų institutais, į juos jis važiavo įgyti tiflopedagoginės patirties. Siekė, kad institutas būtų suvalstybintas ir priklausytų ne pradžios mokslo departamentui, bet specialiųjų mokyklų departamentui.

P. Maldeikis parengė aklųjų institutui vadovėlių, pagamino reljefinių žemėlapių, schemų ir planų. Rašė ne tik bendrosios pedagogikos klausimais, bet spaudoje paskelbė straipsnių ir apie aklųjų lavinimą. Lietuvos aklųjų biblioteka Brailio raštu išleido (1992) jo straipsnių rinkinį "Aklųjų auklėjimo kelias".

Dirbdamas Kauno mokytojų seminarijos direktoriumi, į seminariją mokytiis priėmė aklųjų instituto auklėtinių Antaną Jonyną, kuris ją baigė 1944 m. pavasarį.

P. Maldeikis 1944 m. vasarą pasitraukė į Vakarų, ten dirbo įvairų pedagoginį ir kultūrinį darbą, parašė ir išleido nemažai knygų. Mirė 1993 m. lapkričio 11 d. JAV, palaidotas prie Čikagos Švenčiausiosios Mergelės gimimo bažnyčios šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

2.2.3 V.V. Toločka. Krepšininkų viešnagė Aklųjų institute
(“Mūsų žodis”, 2009, nr.11)

Šiais, 2009 metais, Lietuvos sportininkai ir visuomenė per žiniasklaidą plačiai paminėjo prieš septynis dešimtmečius Kaune pastatytoje sporto halėje įvykusį II Europos krepšinio čempionatą, kuriame čempiono titulą apgynė Lietuvos komanda,

nugalėjusi latvius. Toji mūsų krepšinio sėkmė tada sukėlė didžiulį atgarsį visuomenėje.

Lietuvos akliesiems globoti draugijos valdybos pirmininkė *Stasė Šakenienė* ir Aklųjų instituto vedėjas *Petras Maldeikis* krepšininkų komandą pakvietė viešnagėn pas neregius moksleivius. Krepšininkai kvietimą priėmė ir netrukus po čempionato, 1939 m. gegužės 25 d., apsilankė Aklųjų institute. Tai liudija instituto garbės svečių knygoje palikti 15 krepšininkų autografai. Tą krepšininkų viešnagę prisimena du buvę instituto auklėtiniai - Angelė Deltuvaitė ir Vosylius Krupenkovas. V. Krupenkovas pasakoja: "1939 m. pavasarį institute lankėsi krepšininkų komanda. Aš tada dar truputį mačiau. Instituto vadovybės buvau pasiūstas prie vartų palaukti ir sutikti ateinančią komandą. Susirinkome į instituto salę. Svečiai papasakojo apie krepšinį, šiek tiek apie save". A. Deltuvaitė prideda: "Kai Pranas Lubinas su draugais mums papasakojo apie krepšinį, mes panorome apžiūrėti, kokio ūgio sportininkai. Pats P. Lubinas leido nematantiems mokiniams paliesti jį rankomis, įsitikinti, koks jis aukštas. Mažieji mokiniai, užsilipę ant kėdžių, galėjo paliesti jo viršugalvį - toks buvo aukštas. Apskritai buvo nuoširdus susitikimas su krepšininkais. Su jais ir nusifotografavome. Po susipažinimo įvyko bendras koncertas:

svečiai pagrojo armonika, padainavo, o mes taip pat grojome ir dainavome."

"Tais pačiais metais, - toliau pasakoja V. Krupenkovas, - kaip paprastai, vasarojome Raudondvaryje mums priklausiusiame ūkyje. Sumanėme pasikviesti Praną Lubiną į svečius. Aš ir Jurgis Zaščiurinskas nuvažiavome į Kauną, nuėjome pas jį į butą. Jis mielai sutiko pas mus atvykti. Į Raudondvarį jis atvažiavo su žmona prieš pat pietus. Ir juos pakvietėme pietų. Buvo lietuviškos dešrelės ir saldi sriuba. Svečiai, drauge pietaudami su mokiniais, gyrė gardų maistą. Pasitaikė labai karšta diena. Mokiniai pasiūlė eiti į Nevėžį maudytis, bet Lubinas paaiškino, kad po pietų turi praeiti dvi valandos, tik tada galima maudytis. Mokiniai svečiams parodė Raudondvario parką, po jį pasivaikščiojo, o paskui su svečiais nuėjo maudytis. Visiems paliko didelį įspūdį Prano Lubino nardymas upėje. Jis buvo labai geras plaukikas. Su mokiniais jis išbuvo iki vakaro."

A. Deltuvaitė dar papildo: "Kai P. Lubinas apsilankė Raudondvaryje, su valtimi plaukiojome Nevėžyje. Kartu su mumis plaukė ir jo žmona. Prisiskynę vandens lelijų linksmi grįžome į krantą. Apskritai visi krepšininkai mums tada pasirodė labai paprasti žmonės."

V. Krupenkovas, baigdamas savo atsiminimus, dar prideda: "1940 m. vasaros pradžioje mūsų krepšininkai dėl sovietinės

okupacijos grėsmės nutarė iš Lietuvos pasitraukti. Jie traukiniu (kito būdo nebuvo) susiruošė važiuoti į Rygą, o iš ten - į laisvąjį pasaulį plaukti laivu. Mes, mokiniai(keletas buvo sporto būrelio dalyviai), sužinoję apie krepšininkų traukimąsi iš Lietuvos, nuėjome į geležinkelio stotį su jais atsisveikinti. Traukiniui pajudėjus, jiems mojavome."

Iki pirmosios sovietinės okupacijos Kauno aklųjų institutą lankė daug įvairių žmonių: Vyriausybės atstovai - net dukart pats respublikos Prezidentas Antanas Smetona, lankė rašytojai, menininkai, kariškiai, besimokantis jaunimas, spaudos darbuotojai, užsieniečiai. Lietuvos krepšininkų viešnagė institute buvo bene paskutinė, nes užgriuvo artėjančio karo ir skaudžių politinių įvykių našta."

A. Deltuvaitės ir V. Krupenkovo atsiminimus užrašiau maždaug prieš dvidešimt penkerius metus

Petras Maldeikis-kariūnas ir jaunesn. leitenantas 1938 m.

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

Vytauto Didžiojo Universiteto Rektorius, Senatas ir Profesoriai šiuo raštu skelbia, kad fizinės chemijos ordinariniam profesoriui VINCUI ČEPINSKIUI rektoriaujant, VINCUI KRĖVEI MICKEVIČIUI slavų kalbų ir literatūrų ordinariniam profesoriui dekanaujant, PETRAS MALDEIKIS, kilęs iš Bartkūnų sodžiaus, Ramygalos valsčiaus, Panevėžio apskrities, išėjęs Humanitarinių Mokslų fakulteto filologijos skyriaus dalykus, gerai išlaikęs visus egzaminus ir gerai parašęs diplominį darbą: „Sofijos Čiurlionienės-Kymantaitės dramatinė kūryba“, yra įgijęs visas aukštąjį mokslą baigusio teises. Tai Vytauto Didžiojo Universitetas liudija savo antspaudu, Rektoriaus ir Dekano parašais.

Kaunas, 1933 m. birželio mėn. 19 d.

P. MALDEIKIS

MELAS

KAIP PEDAGOGINĖ PROBLEMA

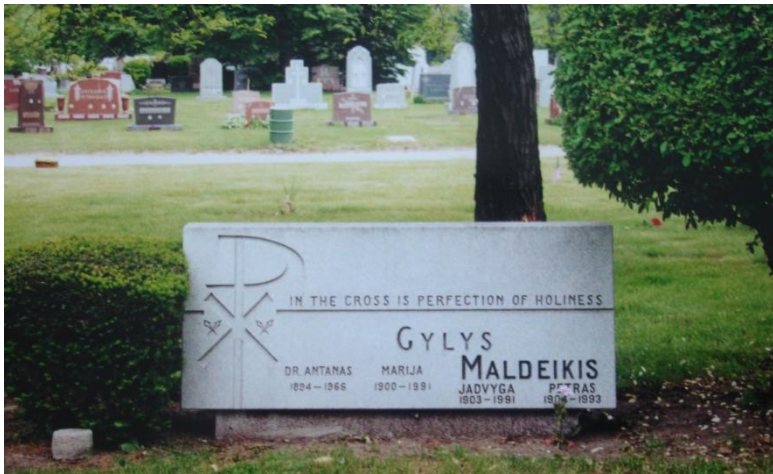

Petras Maldeikis, *Tėvynės sargo* redaktorius (centre) su leidėju Viliušu ir adm. Balčyčiu

Petras Maldeikis su žmona Jadvyga

Petro ir Jadvygos Maldeikių kapas. Marija Gylienė-Jadvygos sesuo

2.3 skyrius. MARIJONA MALDEIKYTĖ- KADŽIENĖ

Marijona Maldeikytė gimė 1896 m., kai tėvai dar gyveno Troškūnuose. Apie 1912 m., kai tėvai nusipirko palivarką Bartkūnuose, netoli Anciškio, ten ir apsigyveno. Skaityti mokėjo gal kokius 4 skyrius mokėsi. Dirbo tėvų ūkyje. Sulaukusi 19 metų Marijona ištekėjo už Jono Kadžio, gimusio 1887 m. iš netoliese esančio Užuraisčių kaimo (Ukmergės aps. Pagirių vls.). Marijona po vestuvių apsigyveno Kadžių sodyboje.

Jonas Kadžys, būdamas 14 metų (apie 1901 m.), buvo išvykęs į JAV užsidirbti į anglių kasyklas. Nelaimingo atsitikimo metu labai apdegė nugarą ir buvo priverstas grįžti namo po 4 metų darbo anglių kasyklose. Kai rusai užėmė Lietuvą 1940 m., Jonas daug kartų graužėsi, kad tada neliko Amerikoje, o grįžo į Lietuvą. Dirbdamas Amerikoje, išmoko angliškai ir dažnai klausydavosi radijo iš užsienio anglų kalba.

Vedęs Marijoną Maldeikytę, Jonas Kadžys nusipirko žemės iki 20 ha, vėliau ją su vaikais melioravo, kasė griovius, nes pirko prastesnės žemės, bet kad būtų daugiau. Apie 1936 m. pasistatė naują namą Užuraisčių kaime, bet jau vienkiemyje. Užveisė 97 medelių (obelų ir kriaušių) sodą. Žmoniško derliaus nespėjo sulaukti, nes užėjo rusai. Senosios buvo tik 6 obelys.

Kadžys Jonas buvo stalius- spintas, kubilus, ratus darydavo, pats namus pasistatė. Pirmą pastatė klojimą, kuriame ir gyveno visa šeima, kol pastatė gyvenamąjį namą. Vėliau, po karo, tas klojimas buvo sudegintas (su partizanų Vyčio apygardos spaustuve). Vėliau buvo sudegintas ir tvartas, iššaudyti gyvuliai, o gyvenamas namas ir klėtis skrebų išardyti ir pervežti į Pagirius. Taip sunkiai kurta sodyba buvo likviduota. Skrebams patiko apynauji rąstai.

Mirė Jonas Kadžys 1950 m., po Ramygalos saugumiečio Janavičiaus tardymo ir kankinimo, kai jį iššifravo begyvenantį Daniūnų kaime. Palaidotas Anciškio kapinėse.

Marijona Kadžienė, netekusi namų, buvo priversta gyventi įvairiose vietovėse. Mirė 1974 m., palaidota šalia vyro.

Marijona Maldeikytė- Kadžienė ir Jonas Kadžys susilaukė penkių vaikų: Broniaus (1918 m.), Stanislavos (1920 m.), Vlado (1922 m.), Marijono (1923 m.), Antano (1930).

Lakoniškai perbėgsime visų šių žmonių vargus ir kančias, bet skyriaus pabaigoje (2.3.6) paskaitykite jauniausiojo sūnaus Antano Kadžio laišką Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centrui, kuriame gana detalai aprašytos Kadžių šeimos pokario bėdos.

2.3.1 Bronius Kadžys

Bronius Kadžys gimė 1918 m. Gyveno ir dirbo tėvų ūkyje Užuraisčių kaime. 1940 m., užėjus rusams, Bronius tarnavo Lietuvos kariuomenėje puskarininkiu. Lietuvos kariškius rusai pervilkė rusiškais uniformomis ir pavadino tarybine armija. Siunčiant Broniaus dalinį į rytus, jis su kitais 3 draugais motociklu pabėgo. Vieną iš jų nušovė. Bronius po 9 dienų atsirado alkanas namie. Užėjus vokiečiams, gavo šaukimą į vokiečių kariuomenę. Kažkurį laiką pasislaptęs tėvų ūkyje, per kaimyną kapitoną Kadžį (ne giminė) įsidarbino Ukmergės karo komendantūroje. Dalyvavo LLA (Lietuvos laisvės armijos) veikloje. Sodyboje dažni svečiai buvo būsimi partizanų vadai kapitonas J. Krištaponis (iš Užulėnio kaimo), leitenantas D. Vaitelis (iš Pagirių). Susidarė būrelis draugų, nutarusių karui baigiantis ne bėgti iš Lietuvos, o susiorganizuoti iš vokiečių ginklų ir, rusams užėjus, išeiti į mišką. Ginklus slėpė Balčikoniu sodyboje prie Stebėkių kaimo. Jie tikėjosi (tokia buvo LLA vadų politika), kad karas greitai baigsis ir ne vėliau kaip po metų Lietuva bus laisva. Tikėjosi, kad 1918-1919 m. ir 1940-1941 m. istorija pasikartos- rusai bus užėmę Lietuvą neilgam. Deja, taip neatsitiko. Už tas neišsipildžiusias viltis tie visi vyrai, kaip ir tūkstančiai kitų, padėjo savo galvas. Jokios amerikiečių negražino Stalino kariuomenės atgal į namus, į Rusiją. JAV ir Anglija Rusijos kariuomenę laikė sąjungininke.

1944 m., grįžus tarybinei kariuomenei, Bronius, kaip ir planavo, išėjo į Pagirių- Lėno miškus. Įkūrus partizanų Vyčio apygardą, kurios vadu tapo J. Krištaponis, o jo pavaduotoju leitenantas D. Vaitelis, į pirmąjį apygardos štabą įėjo ir Bronius Kadžys- Vytautas (žiūr. knygos “Vyčio apygardos partizanų vadas Danielius Vaitelis- Briedis”, Vilnius, 2013, 140 psl., sudarė V. Slivinskas).

Vado nurodymu Bronius buvo įsidarbinęs Ukmergės miškų ūkyje, bet netrukus susektas ir be teismo išstremtas į Sibirą. Po metų grįžo ir įsidarbino Karmėlavos miškų ūkyje inspektoriumi, apsigyveno kaime prie Karmėlavos.

Yra išlikę dokumentai, kad Bronius Kadžys buvo suimtas Ukmergėje 1945-09-28. NKVD Ukmergės apskrities kovos su banditizmu skyriaus 1945-09-29 nutarime pažymėta, kad jis kaltinamas ryšių su partizaniais palaikymu (RSFSR BK 17-58-1 st.). NKVD Ukmergės skyriaus opergrupės 1945-09-29 nutarimu nutarta baudžiamąją bylą kartu su kaltinamuoju perduoti SSRS NKVD lageriui tolimesniam tyrimui. 1945-10-25 byla ir kaltinamasis išvežti į Vorkutlagą.

NKVD Vorkutlago operskyriaus 1946-02-01 nutarimu nutarta Kadžį B. už ryšių su partizaniais palaikymą 6 metams išvežti darbams Vorkutlago Pečioros anglies baseine bei nutraukti bylos tyrimą.

Komi ASSR MVD-MGB Vorkutlago tardymo grupės 1946-07-03 nutarimu nutarta Kadžį Bronių paleisti iš Vorkutlago į Lietuvos SSR.

Grįžęs į Lietuvą, Bronius laikė ryšius su partizanų štabu Kaune, rėmė juos pinigais. Tėviškėje nesilankė. 1949-08-30 Bronius kreipėsi į Kauno milicijos valdybą, kad gautų naujus (tikrus) gimimo metrikus. Likusi milicijos pažyma saugumui, kad Bronius Kadžys yra 1941 m. sukilimo būrio dalyvis.

Kauno pogrindininkus suėmė, Broniui pavyko pabėgti. Jis kreipėsi pas pusseseres Kadžytes, kad suvestų su miško partizanais. Atėjo partizanai Bronius Jarmulka- Čigonas ir jo pusbrolis, Bronių išsivedė į mišką ir nušovė. Kūno giminės nerado. Šeimos kapo antkapyje Anciškio kapinėse įrašas “Kadžys Bronius 1918-1949” yra, bet Broniaus kūno ten nėra.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos nutarimu 2003-02-26 protokolo nr.112 eilinis Bronius Kadžys pripažintas kariu savanoriu (po mirties).

2.3.2 Marijonas Kadžys

Marijonas gimė 1923 m., lankė Žižmių pradinę mokyklą, dirbo tėvų ūkyje. Prie vokiečių metus mokėsi Kauno politechnikume. Gavęs šaukimą į vokiečių kariuomenę, grįžo į tėvų ūkį. 1944 m.,

būdamas šaukiamąjį amžiaus ir nenorėdamas tarnauti rusų kariuomenėje, išėjo į mišką. Buvo Vyčio apygardos vado D. Vaitelio ryšininku, žvalgu. Turėjo įgijęs ypatingą D. Vaitelio pasitikėjimą, buvo vienas iš nedaugelio, ateidavęs pas D. Vaitelį į jo stovyklą. Gyveno miškuose, bet apsilankydavo ir pas tėvus.

1948 m. perverbutas patrizanas Jarmulka- Čigonas norėjo išgauti iš Marijono, kur D. Vaitelio slėptuvė. To nepasiekęs, jį nušovė. Kūnas nerastas. Smulčiau aprašyta brolio Antano Kadžio rašte, kuris yra poskyryje 2.3.6.

Ancišchio kapinėse šeimos kapo užrašas „Kadžys Marijonas, 1923-1948“ yra, bet jo kūno ten nėra.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos nutarimu 2003-02-26 protokolo nr.112 eilinis Marijonas Kadžys pripažintas kariu savanoriu (po mirties).

Apie Kadžių sodybos naikinimą ir šeimos vargus žiūr. poskyryje 2.3.6. Kadžių jaunystės nuotraukų praktiškai nėra, nes jos buvo sunaikintos draskant šeimos sodybą.

2.3.3 Vladas Kadžys

Vladas gimė 1922 m. Mokėsi Žižmių pradinėje mokykloje, dirbo tėvų ūkyje. Kariuomenėje netarnavo, stengdavosi tarnauti pas žmones. Bet saugumiečiai buvo suradę, tardė dėl brolių,

žiauriai mušė. Po šeimos išdraskymo Vladas pasistatė namą Daniūnų kaime ir gyveno su motina Marijona Maldeikyte-Kadžiene. Dirbo kolūkyje staliumi, statybininku. Vėliau vedė Oną Biliūnaitę iš Anykščių priemiesčio. Pardavė savo namą Daniūnuose, mamą atidavė savo seseriai Stasei ir išvažiavo gyventi pas žmoną. Žmona Ona Kadžienė dirbo Anykščių medelyne. Abu pasistatė namą Anykščiuose, tuometinėje Kolūkiečių gatvėje. Vaikų neturėjo.

Mirė Vladas 1992 m., palaidotas Anykščiuose. Žmona Ona mirė 2010 m. Namą paliko giminaičiui Styrai.

2.3.4 Antanas Kadžys

Antanas gimė 1930 m. Baigęs Žižmių pradinę mokyklą, pergyvenęs šeimos tragedijas (aprašytas poskyryje 2.3.6) baigė Ramygalos gimnaziją, Kauno politechnikos institute įgijo hidrotechnikos statybos inžinieriaus profesiją (1955 m.). Baigęs institutą, Antanas dirbo Utenos statybos valdyboje darbų vykdytoju, vėliau persikėlė gyventi į Vilnių, dirbo VRM statybos valdybos vyriausiuoju inžinieriumi, statė gyvenamuosius namus. 1962 m. tapo Statybos ministerijos Mechanizacijos tresto gamybinio skyriaus viršininku, apie 1965 m. pervestas dirbti SM mechanizacijos valdybos viršininku ir ten dirbo iki pensijos 1990 m. Būdamas pensijoje, 1994 m. įkūrė UAB „Kadikas“, kuri

užsiima statybomis, mechanizacijos technikos prekyba. Buvo namo bendrijos pirmininkas, renovavo 5 aukštų gyvenamąjį namą Vilniuje.

Lietuvos Gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos nutarimu 2003-07-02 protokolo nr. 118 Antanas Kadžys pripažintas laisvės kovų dalyviu.

Žmona **Genovaitė Kadžienė (Mačėnaitė)**, gimusi 1938 m. Anykščių r. Troškūnų apylinkės Kučkelių kaime, baigė Surdegio septynmetę mokyklą, Panevėžio 1-ąją vidurinę mokyklą, Vilniaus universiteo chemijos fakultetą. Du metus dirbo Kauno medicinos institute. Ištekėjusi persikėlė į Vilnių, dirbo Mokslų akademijos puslaidininkių institute. Mokėsi MA aspirantūroje, 1970 m. apsigynė mokslų kandidato (dabar- daktaro) disertaciją. Dirbo Chemijos institute, o nuo 1975 m. iki pensijos 1993 m.- VISI Fizikos katedroje vmb (ūkiskaitiniai darbai).

Antano ir Genovaitės vaikai: **Vytis Kadžys** gimė 1964 m. baigė Vilniaus 18 vid.m-klą, Maskvos tarptautinių santykių institutą, ekonomikos specialybę. 1989 m. įkūrė LITIMPEKS, vėliau Vilniuje įkūrė UAB SKS, kurioje ir dirba direktoriumi. Prekiauja medžio apdirbimo technika. Vyčio žmona- **Aušrelė Kibildytė- Kadžienė**, baigusi VU Ekonomikos fakultetą. Dirbo Lietuvos valstybiniame plano komitete, vėliau- UAB SKS. Vyčio

ir Aušrelės vaikai: Eimantas Kadžys (1990 m.), mokėsi Vilniaus 18-oje vid. m-kloje, Anglijos universitete baigė biomediciną. Dirba Vilniuje biomedicinos, medicininės įrangos prekybos ir priežiūros srityje. Mindaugas Kadžys (1992 m.) baigė Vilniaus 18-oje vid. m-klą, turi Škotijos Edinburgo universiteto programavimo bakalaurą.

Antano Kadžio dukra **Aušra Kadžytė- Povilaikienė** gimė 1971 m. Baigė Vilniaus 18-ąją vid. m-klą, Vilniaus pedagoginio universiteto chemijos ir namų ruošos specialybę. Dirba buhalterė ir direktore UAB „Kadikas“. Jos vaikai: Julija Povilaikaitė (1996 m.) mokėsi Vilniaus S. Daukanto gimnazijoje. Vilius Povilaika gimė 2002 m., mokosi Vilniaus Jėzuitų gimnazijoje.

2.3.5 Stanislava Kadžytė- Valikonienė

Gimė 1920 m. Gyveno Užuraisčių kaime pas tėvus, mokėsi Žižmių pradinėje mokykloje, šeimininkų kursuose Baisogaloje. Buvo tardoma dėl brolių Broniaus ir Marijono, pakeitė gyvenamąją vietą- 1945 m. tarnavo pas Siesikų kleboną šeimininke. Ištekėjo už **Antano Valikonio** (g. 1918 m.), gyvenančio Debikonių kaime (netoli Stebėkių k.) Ten ir persikėlė gyventi pas vyrą. A. Valikonis dirbo melioracijoje. Mirė 1968 m., palaidotas Vadokliuose.

Mirus vyrui, Stasė Valikonienė įstojo į kolūkį, dirbo melžėja. Mirė 1997 m., palaidota Vadoklių kapinėse.

Stanislava ir Antanas užaugino tris sūnus: Vytautą Valikonį (1955 m.), elektrotechniką, gyvenantį Vilniuje; Albertą Valikonį (1958 m.), statybininką, gyvenantį Panevėžyje; Romualdą Valikonį (1961 m.), statybininką, dingusį be žinios Rusijoje.

2.3.6 Antano Kadžio laiškas Genocido centrui

Prasidėjus antrajam pasauliniam karui, traukiantis rusų kariuomenei iš Lietuvos, brolis Bronius kartu su trim karininkais lietuviais paliko rusų karinį dalinį ir grįžo į Lietuvą. Atsitraukimo metu vienas bendražygis žuvo.

Grižęs į namus, brolis Bronius gauna šaukimą į vokiečių kariuomenę ir vėl prasideda neramios dienos. Brolis slepiasi nuo vokiečių...

Po kelių dienų į namus atvyksta policininkai, vedini kaimyną Černogorcevą ir prasideda aiškinimaisi, kodėl jis tarpininkavo mūsų šeimos ištrėmimui. Išsiaiškinus Černogorcevas paleidžiamas.

Vietiniai lenkai 1943 m. dažnai renkasi, ginkluojasi ir ruošiasi kurti lenkų valstybės padalinį, nors čia Lietuvos vidurys (Ukmergės ir Panevėžio apskritys), o patys lenkai gerai lenkiškai kalbėti nemoka, nekalbant apie jų vaikus.

1944 m. traukiantis vokiečiams, rusų partizanai suaktyvino savo veiklą ir keliuose kaimuose rekvizavo gyventojų turtą, nepalikdami gyventojams nei galvijų, nei kito maisto.

Suorganizuojamas jaunimo susirinkimas, kuriame sprendžiamas klausimas, ką privalo daryti jaunimas: ar eiti į vokiečių kariuomenę, ar eiti į Vakarus. Deja, joks sprendimas nepriimamas. Siūloma dar kartą susirinkti, išsiaiškinus su kitais LLA nariais. Atvyksta Krištaponis, Vaitelis, Danyla, Vaičiūnas, Požečka. Susirinkimas negausus ir nuspręsta organizuoti pogrindį.

Pirmoji ginklų siunta buvo pristatyta sunkvežimiu: ginklai, spausdinimo įranga ir maistas (sviestas). Organizuoti iš Ukmergėje esančio vokiečių karinio dalinio ginklų ir spaustuvės įrangos padėjo Ukmergės miesto komendantas kapitonas Kadžys, buvęs kaimynas.

Organizuojamas spaudos leidimas. Spaustuvės įrenginiai paslepiami Kadžių klojime po šieną. Bronius suorganizuoja iš savo ir artimų kaimų būrį, į kurį įeina Kadžys Marijonas, Kriaupa Jonas (žuvęs 1944 m.), Žlejšys Mykolas, Šivys Antanas (vėliau- Vyčio apygardos štabo apsaugos būrio vadas), Pakeltis Antanas (apygardos štabo narys), Šivys Jonas, Kadžys Antanas-Šešiapūdis (apygardos štabo narys), Jaskonis- Anūkas (apygardos štabo narys), Raščius Mykolas (žuvęs 1945 m.),

Černogorcevai Petras ir Jonas (žuvę), Balčikonis (žuvęs 1944 m.).

1944 m. liepos mėn. atvyksta iš Tankisto būrio (Antano Stimburio) pasiuntinys kviesti brolių Marijoną į partizanų būrį, esantį Siesikų apylinkėse, bet brolis ten nevyksta, nes partizanauja čia.

1944 m. rugsėjo mėn. J. Krištaponis pasiunčia Kadžį Bronių darbui į Ukmergę.

1944 m. rugsėjo mėn. J. Krištaponis pasiunčia darbui į MVD organus Kaune Kisielių Vincą ir Kisielių Joną. Prieš išvykstant Kisieliams į Kauną man teko priimti du pistoletus- valter 7,55 mm ir koltą. Broliai Kisieliai Kauno milicijos pasų skyriuje dirbo neilgai, nes greitai buvo iššifruoti ir areštuoti už pasų padirbinėjimą ir perdavimą pogrindžiui. Kisielių brolis Petras Kisielius represuotas dar 1940 m., ten ir žuvo.

1944 m. rugpjūtyje prasideda mums sunkiausieji metai. Intensyviai ieškoma Broniaus Kadžio. Naktį daromos pasalos, o kas antrą dieną- kratos. Atvykę iš Vilniaus tardo: „Pasakykite, kur yra slėptuvė, tai paliksime jį gyvą, o jei nerodysite- nušausime“. Daužomi nors ir negausūs baldai ir indai, vagiamas maistas. Dažnai į namus atvyksta neprašyti svečiai iš Vilniaus KGB, Pagirių, Ramygalos ir Vadoklių skrebai, o klausimas vienas- kur broliai?

1944 m. rudenį atvyksta Vilniaus KGB divizijos padalinys jau sudeginęs Krištaponio sodybą, ir prasideda mūsų šeimos egzekucija. Tėvą nusivedę į atskirą kambarį išrengia, paguldo ant žemės, 4 kareiviai laiko tėvą už galvos, kojų ir rankų, o žydy kilmės lietuvis kapitonas Tomimas muša su rimbū. Išėjęs į lauką pamatau, kad tokią pat egzekuciją su rimbū vykdo kitas karininkas motinai. Motina stengėsi nuo jo pabėgti, bet nepavyksta ir motina šaukia: „Bėk, vaikeli!“ Bėgu keliuku kaimo link, išgirstu automato kalenimą ir krentu, apsipylęs kraujais, o eiliniai kareiviai moja rankom, kad grįžčiau. Vėliau pamatau, kad kraujas bėga iš veido. Kareiviai padega klotimą ir jį apsupa, jei kas nors išbėgtų iš degančio pastato.

Pradėjo temti ir karinio egzekucijų dalinio kareiviai, metę savo juodą darbą, skubiai pasitraukė. Esant tokiom sąlygom, persikėlėm visa šeima gyventi į mišką, nakvojame miške. Apie esamus pavojus mus informuodavo netoli stovyklaujantys partizanų būriai ir nakvoti eidavome į jų nurodytą vietovę.

1945 m. pabaigoje giminės susirinko ir nusprendė, kas ir kurį šeimos narį priims pas save gyventi. Po tėvo sumušimo jis buvo pervežtas į Kėdainių rajoną prie Truskavos miestelio. Tėvui buvo įteiktas pasas Grybo pavarde. Sesuo persikėlė gyventi ir dirbti šeimninke Siesikuose, motina apgyvendinta Ramygalos rajono Bartkūnų kaime, o aš, Antanas Kadžys, apgyvendintas pas

gimines Miškinius Repšiškių kaime. Nors vietos pas juos tikrai nebuvo ir gulėjome keturi vienoje lovoje, ėjome pėsti 6 km į Ramygalos vidurinę mokyklą. Esu labai dėkingas jiems už tai.

1947 m. Vyčio apygardos štabas suorganizavo tėvams pasus Panevėžio apskrities Vadoklių valsčiuje ir persikėlėme gyventi į Stebėkių kaimą, mokytojos Meškonytės sodybą, kaip naujakuriai. 1948 m. tėvai persikėlė gyventi į Ramygalos vls. Daniūnų kaimą. 1949 m. tėvai persikėlė į Ramygalos vls. Bartkūnų kaimą, motinos tėvų sodybą. 1947 m. Vyties apygardos vado dėka aš, Antanas Kadžys, buvau apgyvendintas Ramygalos vls. Naujadvario kaime pas ūkininką Vladą Pratusį astronomo A. Juškos tėviškėje.

1948 m. balandžio mėn. Bronius Jarmulka- Čigonas nušovė Lėno gyventoją Mikėną. Marijonas Kadžys apygardos vado nurodymu pasiunčiamas su Albinu Burbuliu išsiaiškinti dėl Mikėno nužudymo motyvų. Bronius Jarmulka- Čigonas, jo brolis Jonas Dėdelis ir jo pusbrolis Jonas Šimanskas- Minskas suorganizavo alaus ir sutiko tikrintojus pas Stebėkių kaimo gyventoją Mykolą Meškonį. 1948-04-17, pradėjus aiškintis Mikėno nužudymo aplinkybes, Marijonas Kadžys buvo sumuštas ir nuginkluotas. 1948-04-18, 12 val. Marijonas atsikėlė iš už stalo. Tuo metu Čigonas pašoko ir šovė į Kadžį. Marijonas po šūvio nuvirto, o Čigonas išbėgo kartu su pusbroliu Šimansku.

1948 m. B. Jarmulka ir jo pusbrolis J. Šimanskas informavo KGB patikėtinį Petrą Nemanį, gyvenantį Užuraisčių kaime ir dirbantį kolūkio buhalteriu (Lietuvos ypatingasis archyvas, byla 29840 F4, psl.44).

Marijono Kadžio kūnas iš Meškonių sodybos pervežtas į Barauskų krūmus, išrengtas ir neaišku kur pakastas. 1948-04-25 Čigonas su Šimansku atvyko pas Marijono tėvus ir pranešė, kad Marijonas nusišovė įsidėjęs pistoletą į burną (o faktiškai šūvis padarytas į kaktą) ir padavė 30 rublių užpirkti mišioms. Seseriai atsisakius paimti pinigų, Čigonas pasakė: „Jei neimat pinigų, tai norit ir jūs atsigulti kartu“.

1948-05-02 apygardos vadas D. Vaitelis asmeniškai, dalyvaujant jo pavaduotojui Jonui Kilijonui, apsaugos būrio vadui A. Šyviui ir M. Šemežiui, ištyrė M. Kadžio žuvimo aplinkybes ir nustatė, kad Bronius ir Jonas Jarmulkos yra įfiltruoti į partizanų būrius ir Mykolui Šemežiui- Putinui davė nurodymą juos likviduoti, o M. Kadžį perlaidoti.

Bronius Jarmulka- Čigonas pasislėpė, o Jonas Jarmulka- Dėdelis kartu su Vežikauskiene ir Birute Vežikauskaite- sunaikinti (Aukštaitijos partizanų prisiminimai, 2 dalis, 1 knyga, 110-111 psl., partizano Vlado Dargužio- Žvirblio parodymai ir Juozo Barausko parodymai, 124-125 psl.).

Bronius Jarmulka buvo pagautas ir prisipažino, kad bendradarbiavo su KGB struktūromis ir partizanų buvo sunaikintas 1950 m. (ten pat 11 psl.).

1949 m. rugpjūčio mėn. Kaune buvo likviduotas pasipriešinimo štabas. Laike štabo likvidacijos pavyko pabėgti 4 asmenims, tame tarpe Broniui Kadžiui, kurie paskui buvo nužudyti.

B. Kadžys 1949-08-27 buvo sulaikytas B. Jarmulkos, Šimansko bei kitų. B. Kadžiui buvo surengta egzekucija Užuraisčių kaime, nukirsta galva ir išvežta. Vietos gyventojai apytiksliai žinojo B. Kadžio užkasimo vietą. Ieškodamas jo lavono, nedaėjau apie 20 m nuo jo užkasimo vietos. Atvykęs po 2 savaitių ieškoti lavono, radau iškastą vietą, o lavonas nežinia kur paslėptas.

Kai kurie buvę partizanai mėgsta girtis, kad jie lankydavosi pas partizanų apygardos vadus, ko nebuvo. Konspiracijos tikslu apygardos vadai kviesdavosi pas save į susitikimą būrių vadus į tam tikras vietas, bet ne į apygardos vadų laikymosi vietas. Į nurodytą susitikimų vietovę gavę signalą, kad kviečiamas asmuo atvyko, štabo apsaugos būrio darbuotojai įsitikindavo, kad saugu ir tik tuomet į susitikimą atvykdavo pats apygardos vadas.

Noriu atkreipti dėmesį, kad NKVD užverbuoti partizanai Bronius Jarmulka su savo broliu Jonu, Dambrausko būrio skyrininku, nurodė KGB būrio bunkerio vietą, esančią Vadoklių

vls. Stebėkių kaimo prieigoje, kurioje žiemojo dalis partizanų ir jie 1947 m. sausio 9 d. buvo sunaikinti. Žuvo 9 būrio partizanai. Saugumo pažymoje nurodoma, kad žuvusių tarpe buvo Jonas Jarmulka ir Antanas Kraujelis, kas neatitinka tikrovės.

Antano Kadžio šeima 2003m. Iš dešinės: Antanas Kadžys, duktė Aušra, marti Aušrelė, sūnus Vytis, žmona Genovaitė ir anūakai .

Marijonos Maldeikytės ir Jono Kadžio palikuonių medis

Antanas Kadžys 2015 m. ir savo vestuvių dieną.

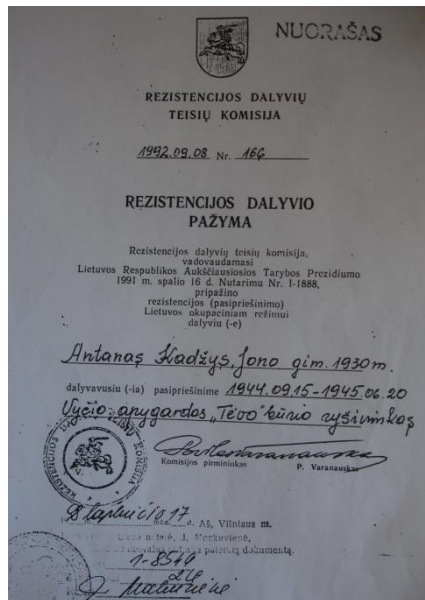
Alberto Valikonio vestuvės

Vytauto Valikonio vestuvės.

Kadžių šeimos kapas Anciškyje. Apačioje A. Kadžio pažyma

Brolių Marijono, Antano ir Broniaus Kadžių statusas. 2003 m.

2.4 skyrius. JURGIS MALDEIKIS, JULĖ MALDEIKYTĖ,
KAZYS MALDEIKIS, KAROLINA MALDEIKYTĖ-
JANĖNIENĖ

Jurgis Maldeikis gimė 1899 m. turbūt dar Troškūnuose, vėliau su šeima pervažiavo į Bartkūnų kaimą, pirktą palivarką. Kai Bartkūnuose gyvenamoji troba sudegė, sodybą atstatė Jurgis, kaip vyriausiasis Maldeikių sūnus. Kaip liudija giminės, jis daugiausiai prisidėjo prie brolio Petro Maldeikio išmokslinimo.

Julė Maldeikytė gimė 1902 m., baigusi Kaune siuvėjų kursus, visą gyvenimą buvo siuvėja.

Kazimieras Maldeikis gimė 1903 m., gyveno ir dirbo tėvų ūkyje. Darbų visiems užteko, nes tėvai turėjo daugiau kaip 20 ha žemės, o sesuo Marijona ištekėjo už Marijono Kadžio ir išvyko į Užuraisčių kaimą, Ona ištekėjo už Petro Miškinio ir išvyko gyventi į Repšiškių kaimą, o Karolina, ištekėjusi už Janėno, išvyko gyventi už Krekenavos.

1949 m. per žmonių vežimo operaciją „Vesna“ visus tris likusius savo ūkyje Jurgį, Julę ir Kazimierą Maldeikius be jokių kaltinimų, kaip buožes, išvežė į Sibirą, Irkutsko sritį, Zimos rajoną, Kimiltiai kaimą. Ten vyrai kirto mišką, dirbo statybose, Julė siuvo. Po 10 metų tremties, suminkštėjus politiniam režimui,

Jurgis ir Julė grįžo į Lietuvą, o jų brolis Kazimieras Sibire mirė ir ten palaidotas.

Jurgis ir Julė grįžę apsigyveno savo sodyboje Bartkūnuose, bet ji jau skaitėsi ne jų, o kolūkio. Dirbo kolūkyje statybose. Jurgis Maldeikis grįžęs vedė **Vandą Dargužytę** iš Kuršių kaimo, 1971-1972 m. iš kolūkio išsipirko savo gimtąją gryčią, pervežė ir pastatė Daniūnų kaimo gyvenvietėje. Ten gyveno iki savo mirties, mirė eidamas 100-uosius metus (1999 m.). Palaidotas Anciškio kapinėse.

Jurgiui ir Vandai Maldeikiams 1961 m. gimė sūnus **Albertas Maldeikis**. Baigęs Ramygalos vidurinę mokyklą, Albertas tarnavo 2 metus kariuomenėje, gyvena Daniūnuose. Vairuotojas, ūkininkauja. Jo žmona **Danutė Pauliukevičiūtė- Maldeikienė** iš Debikonių kaimo (g. 1963 m.), baigusi Kauno PTM siuvėjos specialybę, dirba kavinėje Vadokliuose.

Albertas ir Danutė užaugino 2 vaikus- sūnus Tomas Maldeikis (g. 1986 m.) baigė Vilniaus universitetą, finansistas, dukra Justina Maldeikytė (g. 1987 m.) dirba Uliūnų kavinėje.

Julė Maldeikytė gyveno kartu su broliu Jurgiu Bartkūnuose, Daniūnuose, Ramygaloje pas seserį Oną Miškinienę. Mirė 1992 m. Daniūnuose, palaidota Anciškio kapinėse.

Karolina (Karusė) Maldeikytė gimė 1909 m. Bartkūnų kaime. 1938 m. ji ištekėjo už **Antano Janėno** (1900-1960 m.).

Jauna šeima įsikūrė Žydelių kaime, prisiglaudusiame prie miško, apie 5 km nuo Krekenavos. Kūrė gražius planus darbuotis savo ūkyje, auginti vaikus – 1940 m. gimė pirmagimis Petras, 1941 m. duktė Julė. Svajones sugriovė Antrasis pasaulinis karas, pokario sumaištis ir kolektyvizacija. Visą gyvenimą darbavosi Krekenavos kolūkyje su vyru, kurį anksti palaužė sunki liga. 1962 m. ištekėjus dukrai, visą gyvenimą, kol leido jėgos, darbavosi kolūkyje, dalindamasi rūpesčius su sūnumi, su kuriuo ir gyveno iki gyvenimo pabaigos. Mirė 2003 m. liepos 5 d., palaidota prie vyro ir sūnaus Krekenavos kapinėse.

Janėnas Petras (1940-2003 m.), baigęs Kabaldos pradinę mokyklą ir septynias klases Vadaktėlių mokykloje, ankstyvoje jaunystėje tapo šeimos ramsčiu. Gyvenimo universitetai, darbštumas ir gebėjimas meistrauti padėjo ne tik dirbant įvairius darbus kolūkyje, bet ir įsirengiant naują būstą Ažuolytės kaime, dešiniajame Nevėžio krante, apie 4 km nuo Krekenavos, į kurį persikėlė su mama gyventi 1966 m. ir kuriame 2003 m. balandį baigėsi jo žemiška kelionė.

Janėnaitė Julė gimė 1941 m. gegužę. Baigusi septynias klases Vadaktėlių mokykloje, į kurią reikėjo kasdien keliauti apie 5 km., nusprendė, kad svarbiau padėti mamai kolūkyje ir namų ruošoje. Tos pamokos gyvenime buvo reikšmingos, 1962 m. ištekėjus už **Stanislovo Kanapecko** (1933-2005 m.) ir persikėlus gyventi į

Panevėžį. 1963 m. gimė duktė, o 1965 m. sūnus. **Dukra Rima Kanapeckaitė-Liubinienė** taip pat pagimdė dukrą ir sūnų. Rimos duktė Monika močiutei Julei padovanojo proanūkę Lėją, o sūnus Mindaugas – proanūkę Ugnę. **Julės Kanapeckienės sūnus Albertas** augina du sūnus – Vytį (18 m.) ir Roką (17 m.), o jo mama iki šiol demonstruoja išskirtinį pastovumą ir jau 50 metų darbuojasi vaikų darželyje.

Jurgis Maldeikis ir sesuo Julė Maldeikytė Sibire.

Julė Maldeikytė, pirma iš kairės, prie brolio Kazimiero kapo
Sibire

Jurgis Maldeikis su žmona Vanda

Jurgis Maldeikis su žmona Vanda ir sese Jule, sūnum Albertu

Albertas Maldeikis su žmona Danute 2015 m.

Ona Miškinienė pas seserį Karoliną Maldeikytę Janėnienę. Iš dešinės: sėdi Karolina ir jos duktė Julė. Stovi sūnus Petras, O. Miškinienė, paskutinis-žentas St. Kanapeckas

EPILOGAS

Šiek tiek susipažinome su Miškinių šeima iš Ramygalos seniūnijos (valsčiaus, rajono) Repšiškių kaimo, to kaimo žmonių gyvenimo aplinka pokaryje. Dabar to kaimo nelikę nė pėdsako, arimuose banguoja javai, apkarpytas po melioracijos Mėtytinių miškas. Likęs tik berželis su kryželiu (dabar storas beržas), bet jis jau ne miške prie keliuko į Repšiškis, o atsiradęs palaukėje, prie griovio, nors, kaip žinoma, beržai neskraido.

Sudėtingi, sunkūs ir vingiuoti Miškinių šeimos likimai. Aplinkybės daug ką lemia, bet žmonių valia, gyvenimo tikslo turėjimas, neišsibarstymas smulkmenoms, antraeilams dalykams lėmė tai, kad visi penki Miškinių sūnūs nepadarė gėdos nei giminei, nei Lietuvai, o atvirkščiai- jais galima didžiuotis.

Pasirodė, kad ir šeimos motinos Onos Miškinienės- Maldeikytės broliams ir seserims teko nueiti sudėtingą kelią, lėmusį daug išbandymų. Ne visiems pavyko ir išgyventi- pokario kovos su rusų okupantais, tremtys į Sibirą, palikus visą užgyventą turta, emigracija į Vakarus viską metus ir bėgant nuo represijų...

Galima šios šeimos ir giminės žmonių likimuose kaip veidrodyje įžiūrėti ir visos Lietuvos žmonių įvairiausių socialinių grupių likimų laužymus pokaryje.

Šią knygą baigsiu pastebėjimu, kurį užrašė Mikalojus Katkus savo knygos „Balanos gadynė“ įžangoje 1927 m.: *Skruzdė, labai protingas sutvėrimas pagal savo didumą, gyvendamas skruzdyne po eglę, jeigu sumanytų galvoti apie jos amžių, tikrai pasakytų, jog eglė gyvena amžinai: nei ji, nei jos seneliai nematė, kad ši eglė būtų kada buvusi maža ar sena, kad būtų pasikeitusi. Skruzdėms eglė visuomet tokia pat, jos visu tikrumu mano, jog ji yra amžina.*

Beskaitinėdami šioje knygoje bent 4 kartų žmonių gyvenimo punktyrus, pamąstykime apie amžinuosius ir laikinus dalykus, kaip keičiasi žmonių gyvenimo, visuomenės vystymosi sąlygos ir kiek jos lemia konkretaus žmogaus gyvenimo peripetijas. Kaip jas valdo, prie jų prisitaiko konkretus žmogus, turintis konkrečias savybes, įgytas ar įgimtas.

Tekstą kompiuteriu surinko ir maketavo Nida Bučelienė (Vilnius), kai kuriuos istorinius faktus patikslino, kun. A. Juškos dienoraščio publikaciją surado Alvydas Samėnas (Kaunas), ramygalielis, buvęs Kauno viešosios bibliotekos ilgametis direktorius.

Daugiausiai faktų senelių istorijose *atkapstė* Albertas Miškinis, Vaclovas Miškinis ir Onos Gustevičiūtės dukra Nijolė Mikšionytė- Gumbrevičienė.

Ačiū visiems jiems.

Mi342 **Vytautas Miškinis. IŠ VARGO Į ŽMONES.**
UAB „Panevėžio spaustuvė“. Panevėžys. 2015 – 256 p.

UDK929(474.5)

Vytautas Miškinis
IŠ VARGO Į ŽMONES

Smalsiausiems skaitytojams:

*Autorius nėra Miškinių šeimos, aprašomos šioje
knygoje, giminė*

El. p.: vytmiskinis@gmail.com

ISBN 978-609-8072-44-0

SL 216. Pasirašyta spaudai 2015-08-24. Užs. Nr. .1575.
Spausdino UAB „Panevėžio spaustuvė“, Beržų g. 52, LT 36147